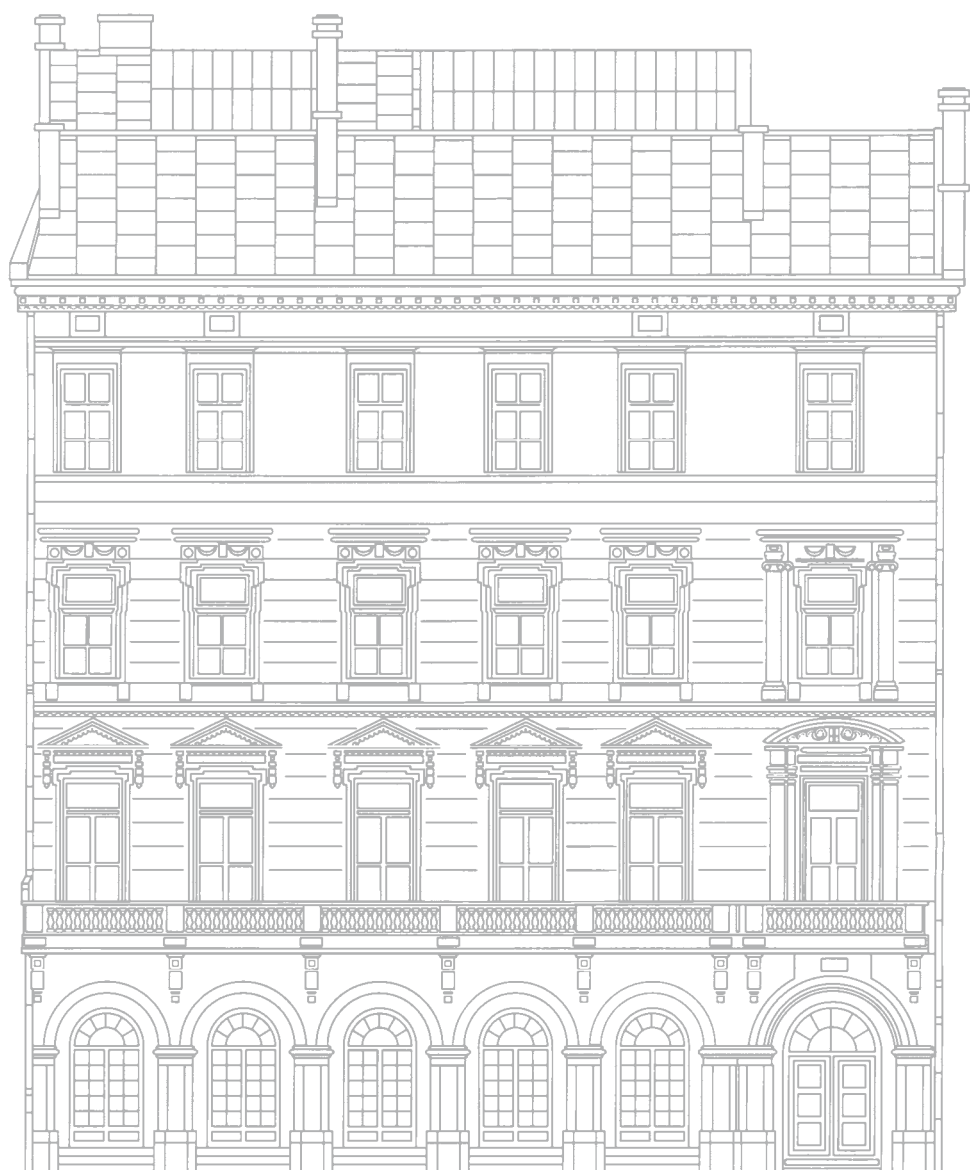

ROCZNIK MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

—
2021

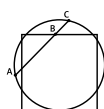

ROCZNIK
MIĘDZYNARODOWEGO
CENTRUM KULTURY

—

2021 [nr 30]

- 7 – Międzynarodowe Centrum Kultury w roku 2021
- 9 – Rok w pigułce
- 17 – 30 lat МСК. Jubileusz
- 31 – Centrum to ludzie. *Agata Wąsowska-Pawlik*
- 33 – List od przyjaciół z „Pogranicza”. *Krzysztof Czyżewski*
- 35 – Tworzymy grunt dla więzy i zaufania. *Łukasz Galusek*
- 37 – Nagroda im. Józefa Dietla dla prof. Jacka Purchli. *Jacek Popiel*
- 46 – Napisali o nas

KALENDARIUM [STYCZEŃ-GRUDZIEŃ 2021]

KONFERENCJE

- 105 – 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej: *Dziedzictwo i rozwój*
- 109 – Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej. Gdańsk, Kaszuby, Żuławy
- 114 – Vilim Frančić – Chorwat i Polak w jednej osobie – w 125. rocznicę jego urodzin

WYSTAWY

- 119 – Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba
- 124 – Café „As” – historia przetrwania Szymona Wiesenthala
- 127 – Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy
- 135 – Ukraina. Wzajemne spojrzenia
- 145 – Wnętrza i formy
- 151 – Dante – plakat
- 155 – Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy
- 161 – Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza
- 169 – Fotoblok. Europa Środkowa w książkach fotograficznych

PROGRAMY EDUKACYJNE

- 177 – Akademia Dziedzictwa
- 183 – Złap dystans
- 189 – Do Ukrainy w 20 minut. Podcasty
- 191 – Program edukacyjny
- 197 – Edukacja dla dziedzictwa

PROJEKTY • SIECI • PROGRAMY

- 202 – Thesaurus Poloniae
- 204 – HOMEE
- 206 – ILUCIDARE
- 209 – Polski Petersburg. Encyklopedia internetowa
- 211 – RIHA Journal

PUBLIKACJE • BIBLIOTEKA • CZYTEL尼亚 • PRACOWNIA

213 – Publikacje 2021

225 – Biblioteka MCK

227 – Dorobek MCK w przestrzeni wirtualnej oraz jego digitalizacja

PARTNERZY, MECENASI, SPONSORZY

230 – Promocja, współpraca z mediami i partnerami MCK

240 – Mecenasi, sponsorzy i partnerzy MCK (styczeń–grudzień 2021)

ANEKS

246 – Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury

247 – Plany strategiczne Międzynarodowego Centrum Kultury na lata 2018–2022

249 – Struktura organizacyjna Międzynarodowego Centrum Kultury

251 – Statut Międzynarodowego Centrum Kultury

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY W ROKU 2021

Wspólnie z zespołem Międzynarodowego Centrum Kultury mam przyjemność zaprezentować Państwu raport z działalności mck w 2021 roku. To trzydziesty sezon aktywności naszej instytucji, której inauguracja odbyła się 29 maja 1991 roku w Sali Senatorskiej Zamku Królewskiego na Wawelu podczas odbywającego się w tamtym czasie sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), poświęconego debacie nad dziedzictwem kulturowym. Wkraczając w 2021 rok, mieliśmy już za sobą pierwsze doświadczenia życia i pracy w pandemii. Ta lekcja pomogła nam znacznie lepiej przygotować się do działania w stanie niepewności i zaplanowane projekty, w szczególności nasze „urodziny”, udało się zrealizować mimo pandemicznego reżimu, co mogą Państwo zobaczyć na wielu fotografiach.

Z dzisiejszej perspektywy, kiedy nadal trwa wojna w Ukrainie, najważniejszym projektem ubiegłego roku jawi się wystawa *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*, przygotowana we współpracy z Narodowym Muzeum Sztuki Ukrainy w Kijowie. Była ona próbą przedstawienia wizualnego autoportretu Ukraińców i imaginarium tworzącego ich tożsamość poprzez dzieła sztuki nie tylko dawnej, lecz przede wszystkim współczesnej. Dodatkowym walorem ekspozycji był aktualny kulturowy kontekst wzajemnych polsko-ukraińskich relacji. W roku jubileuszu mck chcieliśmy podkreślić tą wystawą również trzydziątą rocznicę niepodległości naszego wschodniego sąsiada.

To jednak nie wszystkie „trzydziestki” obchodzone w 2021 roku. Kolejną rocznicą było trzydziestolecie istnienia Grupy Wyszehradzkiej, która jako obszar kulturowy jest częstym polem naszego działania. Znajduje to odzwierciedlenie na przykład w organizowanych co dwa lata Forach Dziedzictwa Europy Środkowej. Szóste Forum przebiegło pod hasłem *Dziedzictwo i rozwój* i po raz pierwszy zamiast w sali konferencyjnej mck dyskutowaliśmy wyłącznie online. Pod względem merytorycznym oraz liczby uczestników śledzących obrady konferencja była niewątpliwym sukcesem, lecz wszystkim brakowało „kularów” – tej jedynej w swoim rodzaju agory.

Bardzo ważne miejsce w naszej działalności w minionym roku zajęła Litwa. Jeszcze pod koniec 2020 roku ukazał się litewski numer „Herito”. W czerwcu uczestniczyliśmy w Międzynarodowym Forum Kultury i Poezji w Krasnogrudzie, zorganizowanym między innymi w związku z trzydziestolecie (!) działalności sejneńskiego Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”, któremu towarzyszyło spotkanie ministrów kultury Litwy i Polski. Pod koniec lipca została natomiast pokazana litewska odsłona wystawy *Fotoblok. Europa Środkowa w książkach fotograficznych* w wileńskiej Narodowej Galerii Sztuki. Kulminacją była wizyta w mck prezydentów obu krajów: Andrzeja Dudy i Gitanasa Nausėdy, co odczytaliśmy jako gest docenienia naszej wieloletniej pracy na rzecz zbliżenia i wzajemnego lepszego poznania Polski i Litwy.

Uroczystość jubileuszu mck musieliśmy dostosować do okoliczności pandemicznych. Cieszyliśmy się z otwarcia dla publiczności wystawy *Nie tylko*

Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy. Naszych Przyjaciół i Partnerów zaprosiliśmy natomiast na „bardzo długie urodziny” – przez dwa dni w reżimie sanitarnym w sali z widokiem na Wawel i Babią Górę spotykaliśmy się, rozmawialiśmy; mieliśmy okazję spędzić trochę czasu z ludźmi dla nas ważnymi. Kulminacją tego święta był wspaniały koncert, który Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego zagrała z Białej Synagogi w Sejnach dla nas i dla wszystkich zgromadzonych przed ekranami komputerów. Za ten muzyczny most chcę bardzo serdecznie podziękować Przyjaciołom z Ośrodka „Pogranicze”.

Zazwyczaj rocznice skłaniają do refleksji i podsumowań. Ja jednak chciałabym tylko wyrazić przekonanie, że wybrana dla MCK przed trzydziestu laty droga programowa jest nadal aktualna i potrzebna. Refleksja nad znaczeniem dziedzictwa kulturowego w życiu narodów i społeczeństw, konieczność przezwyciężania stereotypów i uprzedzeń poprzez propagowanie wiedzy, ciągle poszerzanie horyzontów, dialog i partnerstwo oraz po prostu ciekawość świata, a w szczególności tej jego części, jaką jest Europa Środkowa, to wartości i idee, których życzę sobie i nam na kolejne trzydzieści lat.

Agata Wąsowska-Pawlik

DYREKTOR MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ROK W PIGUŁCE

Rok 2021 był dla nas rokiem szczególnym – Międzynarodowe Centrum Kultury obchodziło bowiem swoje trzydzieste urodziny. To właśnie przed trzema dekadami, 29 maja 1991 roku na Wawelu, podczas Sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, odbyła się inauguracja działalności naszej instytucji. Od tamtej pory opowiadamy światu o Europie Środkowej i o Polsce, reprezentujemy kraj w organizacjach międzynarodowych, prowadzimy dialog z sąsiadami.

Śmiało możemy nazwać 2021 rok w mck rokiem wystaw. W murach kamienicy „Pod Kruki” zaprezentowano cztery nowe ekspozycje. Dodatkowo po sukcesie premierowego pokazu w Galerii mck w 2020 roku wystawa *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza* doczekała się drugiej odsłony w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Nowe życie otrzymała także wystawa *Fotoblok. Europa Środkowa w książkach fotograficznych*. Pokazywana w mck w 2019 roku, tym razem gościła w Narodowej Galerii Sztuki w Wilnie. Z kolei w Muzeum Narodowym w Kielcach oraz w Muzeum Historycznym w Skierniewicach można było oglądać wystawę *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*. Starannie przygotowany program w mck, a także zorganizowane w kraju i za granicą wydarzenia cieszyły się ogromnym zainteresowaniem publiczności.

Odwiedziło nas —

19 531 uczestników wydarzeń w siedzibie MCK i online

29 410 uczestników wydarzeń poza siedzibą MCK

28 510 obserwujących na Facebooku

3135 uczniów na lekcjach online *Użyj dziedzictwa!*

ponad 90 000 użytkowników serwisu www.mck.krakow.pl

Zaszczycili nas swoją wizytą —

W MCK, które od lat podejmuje aktywne działania w sferze dyplomacji publicznej i kulturalnej, odbyło się spotkanie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy oraz Prezydenta Republiki Litewskiej Gitanasa Nausėdy poświęcone polsko-litewskiej współpracy kulturalnej (11 lipca).

Od prawej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prezydenci Andrzej Duda i Gitanas Nausėda, dyr. Łukasz Galusek

Prezydenci (od lewej) Gitanas Nausėda i Andrzej Duda podczas konferencji prasowej

Gośćmi mck byli także: JE Orsolya Zsuzsanna Kovács, ambasador Węgier (4 lutego), oraz JE Arndt Freytag von Loringhoven, ambasador Republiki Federalnej Niemiec (29 października).

Pierwsze Damy (od lewej) Agata Kornhauser-Duda i Diana Nausėdienė zwiedzają wystawę *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* w towarzystwie Rasy Rimickaitė, attaché ds. kultury w Ambasadzie Republiki Litewskiej, dyr. Łukasza Galuska i Natalii Żak, kuratorki wystawy

Cieszy nas, że zostaliśmy docenieni —

Łukasz Galusek, zastępca dyrektora do spraw programowych mck, został powołany przez Prezydenta Andrzeja Dudę w skład Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Polityki Międzynarodowej, gromadzącego ekspertów z najważniejszych instytucji wspierających polską politykę zagraniczną (15 kwietnia).

Prezydent Andrzej Duda i dyr. Łukasz Galusek

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek otrzymali od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy akty powołania w skład Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (10 marca).

Prezydent Andrzej Duda wręcza dyrektorom mck akty powołania do skozk

Prof. Jacek Purchla, założyciel, wieloletni dyrektor MCK oraz współtwórca krakowskiego samorządu, został uhonorowany Nagrodą im. Józefa Dietla przyznawaną za działanie na rzecz miasta Krakowa i Małopolski oraz za wyróżniające się postawy patriotyczne i obywatelskie (27 maja).

Prof. Jacek Purchla z Nagrodą im. Józefa Dietla

Wydane przez MCK książki prof. Larry'ego Wolffa otrzymały wyróżnienia. *Wynalezienie Europy Wschodniej. Mapa cywilizacji w dobie Oświecenia* została nagrodzona tytułem Mądra Książka Roku 2020 w konkursie organizowanym przez Uniwersytet Jagielloński, a *Idea Galicji. Historia i fantazja w kulturze*

politycznej Habsburgów otrzymała wyróżnienie specjalne dla wydawcy oraz dla tłumacza Tomasza Bieronia w 26. edycji Nagrody im. prof. Jerzego Skowronka, przyznawanej przez redakcję „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI”.

Międzynarodowe Centrum Kultury zostało nagrodzone Marką Radia Kraków za wystawę *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*. Jurorzy podkreślali rangę projektu, przedstawiającego wizualny autoportret naszych sąsiadów oraz współczesny kulturowy kontekst wzajemnych polsko-ukraińskich relacji.

mck wygrało także plebiscyt Słoneczniki 2021 na najbardziej rozwojowe zajęcia dla dzieci w kategorii *Przyroda* za warsztaty plastyczne online towarzyszące wystawie *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*.

Znaleźliśmy się również w gronie laureatów III edycji plebiscytu *Miejsce przyjazne rodzinom z dziećmi*, promującego rozwiązania odpowiadające na potrzeby krakowskich rodzin z dziećmi w różnym wieku. Centrum doceniono za działania realizowane w obszarze kultury i rekreacji.

Angelika Radoń, koordynatorka programu edukacyjnego MCK, z dyplomem plebiscytu *Miejsca przyjazne rodzinom z dziećmi*

30 LAT MCK JUBILEUSZ

29-30 MAJA

Weekend jubileuszowy, który przypadł na 29 i 30 maja, zorganizowaliśmy w taki sposób, by z jednej strony móc spotkać się osobiście w siedzibie przy Rynku Głównym z publicznością i najbliższymi Przyjaciółmi, a z drugiej połączyć się ze wszystkimi, którzy na odległość chcieli wziąć udział w święcie instytucji.

Głównym wydarzeniem był koncert *Muzyczny most. Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego na urodziny mck*, wykonany przez muzyków z Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach, również obchodzącego swoje trzydziestelecie. Występ był transmitowany na żywo na platformie Play Kraków oraz na profilu mck na Facebooku. W oba dni jubileuszowego weekendu w Galerii mck odbyły się oprowadzania z przewodnikiem po wystawie

**Muzyczny most
Orkiestra Klezmerska
Teatru Sejneńskiego
na 30. urodziny
Międzynarodowego
Centrum Kultury**

29 maja 2021, godz. 19.00

30
LAT
MCK

Na żywo w Play Kraków
www.playkrakow.com

Wydarzenie bezpłatne

30
LAT
MCK

Muzyczny most. Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego na urodziny MCK

Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy, a w sali Pod Kruki została urządzona księgarnia, gdzie można było nabyć książki Wydawnictwa mck oraz plakaty kolekcjonerskie. Zorganizowano także plastyczne warsztaty dla dzieci w średniowiecznych piwnicach, z zachowaniem wszystkich epidemicznych środków bezpieczeństwa.

Ewa Czarnecka

BIURO ORGANIZACYJNE

ROCZNIK MCK 2021

Prof. Romuald Loegler i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Od lewej: Robert Piaskowski, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dyr. Łukasz Galusek, Miray Hasaltun-Wosiński, prof. Jacek Purchla, Michał Wosiński

Dyrektorzy Agata Wąsowska-Pawlik i Łukasz Galusek z gośćmi: Philippem Charwathem (z lewej) i dr. Antonim Bartoszem

Barbara Bańka i prof. Jacek Purchla – od początku w mck

Od lewej: dr Anna Król; Bogna Dziechciaruk-Maj, dyrektor Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha; Katarzyna Nowak i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Ks. bp Waldemar Pytel i prof. Jacek Purchla

Od lewej: Marek i Bożena Sosenkowie, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Ryszard Otręba i Jadwiga Kaim-Otręba

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Zuzanna Przytkowska i Olga Wołosiewicz z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dyr. Łukasz Galusek

Od lewej: Sławomir Pietrzyk, wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa; prof. Stanisław Mazur, rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; oraz dyr. Łukasz Galusek

Dyrektorzy mck z Anne Schmidt-Riou, Konsul Generalną Francji

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik z dr Martą Raczek-Karcz i jej mężem

Janina Górka-Czarnecka i Andrzej Kurz, w środku dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Od prawej: dyr. Piotr Bąk, Ziyad Raoof, prof. Romuald Loegler, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, małżonka prof. Romualda Loeglera oraz dyr. Łukasz Galusek

Drzewko oliwne, prezent dla MCK od ks. bp. Waldemara Pytla

Od lewej przodem: Natalia Zarzecka, prof. Jacek Purchla, dr Edyta Gawron, dyr. Agata Wąsowska- Pawlik, stoi dyr. Łukasz Galusek

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik w towarzystwie dyrektorów: prof. Andrzeja Betleja (po prawej) i Łukasza Galuska (po lewej)

Dyrektorki: Agata Wąsowska- Pawlik i dr Agnieszka Fluda-Krokos w towarzystwie Krzysztofa Radoszka i dyr. Łukasza Galuska

Od lewej: Iwona i Adam Reichardtowie, dyr. Łukasz Galusek oraz dr Tibor Gerencsér, konsul generalny Węgier w Krakowie, wraz z małżonką

Dyrektorzy Agata Wąsowska-Pawlik i Łukasz Galusek w towarzystwie prof. Władysława Pluty i jego małżonki

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Jacek Purchla, prof. Piotr Jedynak, Janusz Makuch

Dyrektorowie mck w towarzystwie dyrektora Muzeum Fotografii w Krakowie Marka Świcy i jego małżonki

Od lewej: prof. Jacek Purchla, ks. bp Waldemar Pytel, dyr. Łukasz Galusek, dr Tomáš Kašaj

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Piotr Krasnowolski

Plakat zaprojektowany na jubileusz przez Matyldę Awdziejczyk

AGATA WĄSOWSKA-PAWLIK

CENTRUM TO LUDZIE

Przemówienie z okazji jubileuszu trzydziestolecia Centrum
poprzedzające koncert *Muzyczny most. Orkiestra Klezmerska*
Teatru Sejneńskiego na urodziny mck

Szanowni Państwo!

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie kończy trzydzieści lat. Z tej ważnej dla nas okazji zapraszamy w muzyczną podróż i cieszymy się, że są Państwo dziś wieczór z nami.

Międzynarodowe Centrum Kultury jest owocem przełomu politycznego lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych w Polsce i w Europie oraz bezprecedensowej współpracy rządu i samorządu. Naszym zadaniem było i jest opowiadanie o Europie Środkowej poprzez jej fascynujące dziedzictwo. Wsłuchiwanie się w jej języki, postawy i narracje. Próba ich zrozumienia. Wynika to z przekonania, że pozycję kraju budują współpraca i partnerstwo. Nasze trzydzieści lat to mnóstwo wystaw, konferencji, książek i programów edukacyjnych realizowanych tu, w Krakowie, i w Europie Środkowej. Dzisiejsza rocznica jest okazją, aby wyrazić wdzięczność dla ludzi, dzięki którym było i jest to możliwe. Bo przecież działanie każdej organizacji opiera się na ludziach.

mck zawdzięcza swój początek wielu pięknym postaciom, takim jak Tadeusz Mazowiecki, Izabella Cywińska, Krzysztof Skubiszewski i Jacek Woźniakowski. Gościliśmy w naszych progach intelektualistów, artystów, uznanych polityków i dysydentów, a nawet koronowane głowy. Wielu niezwykłych ludzi, których przyjaźń poczytujemy sobie za dar i zaszczyt.

Moje podziękowania chcę skierować do członkiń i członków naszej Rady Programowej, która pod przewodnictwem profesorów Andrzeja Rottermunda i Andrzeja Chwalby daje nam wsparcie merytoryczne. Dzięki tej wspaniałej grupie ustawicznie się kształcimy i razem odczytujemy środkowoeuropejski świat.

Dzięki przyjacielom i partnerom z wielu krajów, osobom i instytucjom, możemy tu, przy krakowskim Rynku otwierać okna szeroko na Europę Środkową. Na Ołomuniec, Koszyce, Skopje, Zagrzeb, Budapeszt, Bratysławę, Kowno i Wilno, Kijów, Pecz, Bonn, Wiedeń czy Pragę.

Chciałabym też podziękować naszej publiczności, tak licznie odwiedzającej Galerię mck oraz czytającej nasze książki i „Herito”. Bez Państwa rezonansu nie byłoby poczucia satysfakcji z dobrze wykonywanej pracy.

Dziękuję całemu zespołowi mck, wszystkim dawnym i obecnym pracownikom i współpracownikom, za to, że oddajecie naszej instytucji swoje zaangażowanie i talenty.

Jesteśmy narodową instytucją kultury – to przywilej i zobowiązanie. Staramy się je jak najlepiej wypełniać, a jednocześnie pragnę podziękować Ministerstwu Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu za opiekę nad nami.

Chciałabym wyrazić wdzięczność także naszemu miastu – Krakowowi, najpiękniejszej ramie dla działania. Gminie Miejskiej Kraków zawdzięczamy siedzibę, kamienicę Pod Kruki, w której prowadzimy dialog z sąsiadami i uczymy

się Europy Środka, gdzie granice polityczne zmieniały się częściej niż te kulturowe. Te słowa profesora Jacka Purchli, założyciela i wieloletniego dyrektora MCK, wyznaczają nam azymut. Pan Profesor nauczył nas najważniejszych rzeczy: szacunku dla wiedzy, pokory wobec nie do końca rozpoznanych racji i wyborów, nieustającego pragnienia docierania do prawdy oraz zasady: poznać, zrozumieć, spożytkować dla przyszłości.

Tak jak od trzydziestu lat wsłuchujemy się w polifonię środkowoeuropejskich głosów, tak też dziś przerzucamy muzyczny most z Krakowa do Sejnu, skąd z Białej Synagogi zagra dla nas wspaniała Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego. To nasi przyjaciele z Ośrodka „Pogranicze”, którzy tak jak my obchodzą w tym roku trzydziestolecie działalności. Proszę, przyjmijcie nasze wielkie podziękowania i najserdeczniejsze życzenia urodzinowe. Jestem szczęśliwa, że świętujemy właśnie z Wami i z Waszą muzyką pogranicza. MCK, „Pogranicze” – to są nasze małe centra świata, w których Moc Czerpiemy z Kultury, a radość z muzyki.

KRZYSZTOF CZYŻEWSKI

LIST OD PRZYJACIÓŁ Z „POGRANICZA”

Przemówienie dyrektora Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach Krzysztofa Czyżewskiego wygłoszone z okazji jubileuszu trzydziestolecia MCK przed koncertem *Muzyczny most. Orkiestra Klezmerska Teatru Sejneńskiego na urodziny MCK*

Witam serdecznie panią dyrektorkę Agatę Wąsowską-Pawlik, jej zastępcę Łukasza Galuska, witam bardzo serdecznie profesora Jacka Purchlę, wieloletniego dyrektora Międzynarodowego Centrum Kultury, z którym trzydzieści lat temu rozpoczynaliśmy realizację naszych marzeń o stworzeniu instytucji zajmujących się Europą Środkową. Pozdrawiam cały zespół Międzynarodowego Centrum Kultury. Witam Was w progach Białej Synagogi w Sejnach, w progach „Pogranicza – sztuk, kultur, narodów”, w progach Międzynarodowego Centrum Dialogu w Krasnogrudzie.

Ten most między Krakowem a Sejnami jest dla nas symboliczny, ponieważ odwołuje się do naszego wieloletniego partnerstwa, „pobratymstwa środkowoeuropejskiego” – jak się mówi na Huculszczyźnie w języku Stanisława Vincenza. Budowaliśmy nasze ośrodki na fali roku 1989. Czuliśmy, że budujemy nową Polskę, że powinniśmy iść do przodu, otwierać horyzont przyszłości. Jednocześnie rozpoznaliśmy wtedy naszą sytuację jako zakorzenienie, wyzwanie zakorzenienia w miejscach w regionie Europy, z których minione totalitaryzmy próbowały nas wykorzenić, odciąć. W pewnym sensie jest to paradoks, ale myślę, że wspólny. Zarówno w Krakowie, jak i w Sejnach, idąc ku przyszłości, zrozumieliśmy, że musimy zająć się pamięcią, dziedzictwem kulturowym, tradycją; że nie da się odzyskać przeszłości odbieranej nam przez tyle pokoleń, tyle stuleci. Zamieszkujemy obszary, z których raczej wyjeżdżaliśmy albo byliśmy wypędzani, wyganiani, wydziedziczani, zapomniani. Był to pierwszy krok, który czyniliśmy w nowej Polsce we wspólnym duchu: krok zakorzenienia, krok pamiętania, budowania sztuki pamięci, której musieliśmy się na nowo uczyć. Musieliśmy go wykonać, bo inaczej horyzont przyszłości zdawał się oddalony.

Był też wspólny nam duch środkowoeuropejski – dzisiaj może już nie tak zrozumieliśmy jak w tamtym czasie. Wtedy była to opowieść, narracja antynacjonalistyczna, antykomunistyczna, ale też nie tylko europejska – w rozumieniu ucieczki do uniwersaliów europejskich, ucieczki z naszych pograniczy, naszych małych ojczyzn, naszych galicyjskich metropolii do wielkich metropolii Zachodu – Brukseli, Paryża i Strasburga. Czuliśmy, że będąc Środkowoeuropejczykami, powinniśmy zacząć pracę nad Europą od własnego podwórka, od swojej Galicji, Bukowiny, Czerniowiec, Wilna. Zacząć od odbudowywania mostów pozrywanych przez historię, konflikty i zapomnienie. Temu duchowi środkowoeuropejskiemu jesteśmy wierni i stale na nowo go odczytujemy, czego najlepszym dowodem jest wspiana seria książek Biblioteka Europy Środka, wydawana przez Międzynarodowe Centrum Kultury. Wy, w Krakowie, odnaleźliście ciągle żywy twórczy potencjał, który

koresponduje ze współczesnością, ze stojącymi przed nami zadaniami, dlatego pozdrawiając Was z Sejn, pozdrawiam Was też w duchu środkowoeuropejskim i jestem Wam głęboko wdzięczny za wierność tej tradycji i za nowe, innowacyjne jej odczytania.

To jest tajemnica Waszej i naszej pracy: to, co mocno nas zakorzeniło, uczyniło z nas Europejczyków, a także ludzi, zespoły czy ośrodki, które swoją pracą odpowiadają na bardzo ważne wyzwania współczesności. Nie tylko środkowoeuropejskiej, lecz także zachodnioeuropejskiej i globalnej. Odnajdując się w naszych miejscach, odnaleźliśmy się nagle w małych centrach świata, które również mają ważne odpowiedzi na wyzwania tego świata i szukają dla nich nowych, innowacyjnych form wyrazu w sztuce, kulturze, edukacji, refleksji filozoficznej. Z tego względu, pozdrawiając Was z drugiego bieguna mostu między Krakowem a Sejnam, życzę Wam nadal tej odwagi idei, odwagi utopii, czyli czynienia tego, co niemożliwe – możliwym, a przynajmniej przybliżania się do tego brzegu. Życzę Wam wytrwałości w ciągłości pracy instytucji, co się dzisiaj wydaje tak ważne. Zachowanie ciągłości przez ponad trzydzieści lat w pozrywanym, ciągle zmieniającym się świecie, to kapitał, który żał by było stracić.

Życzę Wam siły wyobraźni do nowych poszukiwań, budowania nowych partnerstw, wprowadzania języka mitu środkowoeuropejskiego w żywy i aktualny język współczesności, również w język młodych ludzi, którzy w naszej pracy odgrywają tak istotną rolę. Niech ten koncert Orkiestry Klezmerskiej Teatru Sejneńskiego, który za chwilę usłyszemy, będzie wyzwaniem, świadectwem, że tradycje, pamięć, to, co zostało skazane niemal na zapomnienie, zagładę, wykorzenienie, może znaleźć swój żywy, twórczy, oryginalny język. I że da się to połączyć, zbudować w tę stronę most, który usłyszycie w brzmieniu muzyki orkiestry.

Z pobratymczym pozdrowieniem od całego zespołu „Pogranicza” – wszystkiego, co najlepsze!

ŁUKASZ GALUSEK

TWORZYMY GRUNT DLA WIĘZI I ZAUFANIA

Wystąpienie z okazji powołania przez Prezydenta Andrzeja Dudę w skład Kolegium Prezydenta RP do spraw Polityki Międzynarodowej

Szanowny Panie Prezydencie, Panie Ministrze, Szanowni Państwo!

Międzynarodowe Centrum Kultury, które mam zaszczyt reprezentować, wnosi do prezydenckiego Kolegium dorobek trzydziestu lat wypełniania misji dyplomacji kulturalnej oraz reprezentowania polskiej racji stanu w organizacjach międzynarodowych takich jak UNESCO, Rada Europy czy Grupa Wyszehradzka.

Kilkaset zrealizowanych przedsięwzięć badawczych, edukacyjnych, wystawienniczych i wydawniczych to wkład Centrum we wzmacnianie roli Polski jako istotnego partnera współpracy kulturalnej i intelektualnej, zwłaszcza w naszej części kontynentu, oraz jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa.

Swoją i mck szczególną rolę w Kolegium odczytuję przede wszystkim przez pryzmat dyplomacji kulturalnej i publicznej, która jest naszą domeną, a która istotnie wspiera politykę zagraniczną i poszerza pole perswazji. Przede wszystkim jednak potrafi tworzyć więzi odporne na doraźne zmiany koniunktury. Jest miękką siłą, *soft power*.

Obszarem naszego szczególnego zainteresowania jest Europa Środkowa z jej wielowymiarową kulturą i skomplikowaną historią, zwłaszcza w xx wieku. Oraz problematyka dziedzictwa, którą poddajemy wielostronnej refleksji. Te dwie sprawy są dla nas kluczowe – Europa Środkowa jako całość, jako wspólnota, oraz dziedzictwo naszych bliższych i dalszych sąsiadów, bo rozumienie zagmatwanych, wynikających z przeszłości relacji jest absolutnie konieczne, jeśli chcemy skutecznie międzynarodowo działać.

Myślę, że miarą doceniania naszych kompetencji na arenie międzynarodowej jest powierzenie nam w 2017 roku, w osobie założyciela i wieloletniego dyrektora Centrum, profesora Jacka Purchli, przewodniczenia Komitetowi Światowego Dziedzictwa UNESCO i przewodniczenia obradom 41. sesji Komitetu w Krakowie. Ale koncentrujemy się na działaniach długofalowych. Na przykład w wymiarze wyszehradzkim, gdzie od piętnastu lat animujemy prace Grupy Roboczej Ekspertów do spraw Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej.

Jednocześnie staramy się opowiadać Polskę i Europę Środkową światu, na przykład od piętnastu lat intensywnie współpracujemy z Tokijskim Uniwersytetem Spraw Zagranicznych, kuźnią japońskiej dyplomacji, czy prowadzimy od dwunastu lat program stypendialny Thesaurus Poloniae dla badaczy z całego świata, w ramach którego gościliśmy już ponad 120 naukowców.

Zasadą naszego działania jest synergia z formatami współpracy międzynarodowej priorytetowymi dla polskiej polityki zagranicznej. Dla

przykładu – wieloletnia współpraca z Chorwacją zaowocowała między innymi zorganizowaną w 2017 roku pierwszą i jedyną jak dotąd wystawą największego artysty chorwackiego w XX wieku Ivana Meštrovia, autora niedosłusznego ze względu na wybuch drugiej wojny światowej monumentalnego pomnika marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Dwa lata później, w 2019 roku, w czasie gdy w Poznaniu odbywał się szczyt Unia Europejska–Bałkany Zachodnie, prezentowaliśmy pierwszą w Polsce wystawę poświęconą Skopju i Macedonii w XX wieku, wydobywającą zapomniany a niezwykle wkład polskich architektów, urbanistów i artystów w odbudowę miasta po tragicznym trzęsieniu ziemi w 1963 roku. Jesienią 2021 roku, gdy nasi ukraińscy sąsiedzi świętować będą trzydziestolecie niepodległości, w Galerii MCK zaprezentujemy swoisty Ukrainy portret własny, od XVIII wieku po najaktualniejszą współczesność, portret stworzony z dzieł pochodzących z najważniejszej ukraińskiej kolekcji sztuki: Narodowego Muzeum Sztuki Ukrainy w Kijowie. Podaję te przykłady jako ilustracje tego, w jaki sposób tworzymy grunt pod inne obszary współdziałania, a przede wszystkim pomnażamy kapitał zaufania do Polski.

Jako instytucja zlokalizowana w Krakowie czujemy się oknem Polski na środek Europy. Ale z geograficzną predyspozycją współgra coś dużo ważniejszego – nasza głęboka wiara w sens długofalowego budowania Europy Środkowej jako wspólnoty. Dobrowolnej i partnerskiej. Wspólnoty aspiracji. Polska może odegrać w tym procesie kluczową rolę, a dowody zaufania, jakim jesteśmy darzeni, docierają do nas obficie od wielu naszych środkowoeuropejskich sąsiadów: Litwy i Ukrainy, Słowenii i Chorwacji, Macedonii Północnej czy Rumunii. Wbrew deficytowi twardej infrastruktury, choćby takiej jak sieć komunikacyjna, zbudowaliśmy, w oparciu właśnie o *soft power*, solidny i realny kościec więzi i zaufania. I tego potencjału warto nie zmarnować.

Warszawa, 18 marca 2021 roku

JACEK POPIEL

NAGRODA IM. JÓZEFA DIETLA DLA PROF. JACKA PURCHLI

Laudacja z okazji uhonorowania Profesora Nagrodą im. Józefa Dietla przyznawaną za działanie na rzecz Krakowa i Małopolski, wygłoszona przez JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr. hab. Jacka Popiela

Szanowni Państwo!

Profesor Purchla jest człowiekiem, któremu współczesna, szczególnie krakowska, samorządność wiele zawdzięcza. Z dzisiejszej perspektywy trudno sobie wyobrazić bardziej heroiczny okres w historii tworzenia samorządności niż początki lat dziewięćdziesiątych XX wieku. To, że w środowisku Krakowa pojawił się wówczas Jacek Purchla, to wielkie szczęście. Istota owego szczęścia związana była z tym, że w gronie osób tworzących podstawy samorządności znalazł się człowiek, który zajmując się naukowo miastem jako środowiskiem, widział to miasto jednocześnie jako dzieło sztuki i miejsce ciągłego tworzenia kultury. Jerzy Stępień, jeden z twórców reformy samorządowej, przywołując tamten okres, tak wspominał doktora Purchlę: „Przy tej okazji zaprosiłem fantastycznego człowieka. [...] Rozmowy z nim nie pozostawiały wątpliwości co do tego, że mamy oto do czynienia z nadzwyczajnym fachowcem”. Fachowcem, który potrafił wiedzę historyka sztuki i ekonomisty łączyć z umiejętnością proponowania praktycznych rozwiązań.

Przypomnę, że pierwszym prezydentem Krakowa w odrodzonym samorządzie miejskim, wybranym przez Radę Miasta po wyborach samorządowych w czerwcu 1990 roku, wybranym z rekomendacji Krakowskiego Komitetu Obywatelskiego, był profesor Jacek Woźniakowski. Wszedł on do władz miasta z wizją Krakowa jako pomostu między Wschodem a Zachodem Europy. Ale w praktyce tę wizję realizował wybrany na wiceprezydenta doktor Purchla. Przedstawiane bowiem przez Jacka Woźniakowskiego Radzie Miasta projekty programowe nie zyskały poparcia. Złożył on rezygnację po półrocznej prezydenturze w styczniu 1991 roku.

Po odwołaniu profesora Woźniakowskiego z funkcji prezydenta i odwołaniu prawie całego zarządu miasta Jacek Purchla pełnił przez pewien czas właściwie sam wszystkie obowiązki. Mówiono o nim wówczas: prezydent czterogłowy. Typowany na nowego włodarza miasta, mając poparcie w Radzie Miasta, nie wyraził zgody na kandydowanie. W udzielanych wówczas wywiadach mówił: „Stanowisko prezydenta w tak dużym mieście jak Kraków jest funkcją wysoce polityczną. [...] Prezydentem powinien zostać więc polityk reprezentujący opcję większościową w Radzie. Ja nim nie jestem i na razie być nie zamierzam”.

Purchla na szczęście nie dał się i w następnych latach wciągnąć w politykę. Mimo prawie pewnej elekcji na prezydenta w 1991 – tak jak obiecywał, podtrzymał przekazaną po odwołaniu profesora Woźniakowskiego decyzję o rezygnacji ze stanowiska. Funkcję wiceprezydenta odpowiedzialnego za kulturę,

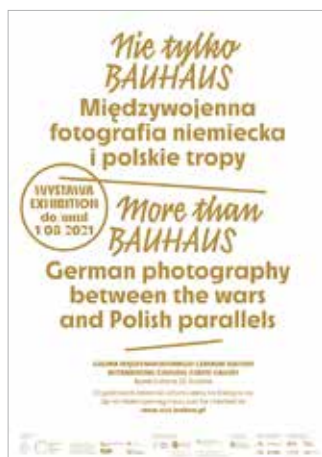
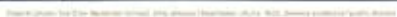
ochronę zabytków, naukę i kontakty zagraniczne traktował bowiem nie w kategoriach kariery politycznej, ale jako służbę w ekipie Jacka Woźniakowskiego i w żadnym wypadku nie chciał, żeby jego osoba była wykorzystywana w rozgrywce przeciwko pierwszemu prezydentowi w odrodzonym samorządzie Krakowa.

Przez krótki czas zdołał jednak wiele zdziałać, zarówno w wymiarze lokalnym, jak i międzynarodowym. Wystarczy tylko przypomnieć, że przyczynił się do otwarcia w Krakowie konsulatów Republiki Austrii i Niemiec, wprowadzenia naszego miasta do Ligi Miast Europejskich, organizacji Europa Nostra i Komitetu Dziedzictwa Europejskiego przy Radzie Europy. Doprowadził do przyznania środków na generalny remont Teatru im. Juliusza Słowackiego w związku z organizacją sympozjum KBWE. Już jesienią 1990 roku pozyskał dla Krakowa organizację Europejskiego Miesiąca Kultury. Ten wielki festiwal sztuki wprowadził Kraków – jako pierwsze miasto na wschód od żelaznej kurtyny – do sieci Europejskich Stolic Kultury. Na Rynku Głównym w Krakowie w czerwcu 1992 roku załopotały flagi Unii Europejskiej.

Wypowiedziane wówczas słowa: „chciałbym służyć Krakowowi jako fachowiec – ponad wszelkimi podziałami politycznymi”, stały się swoistym przesłaniem w dalszej owocnej działalności Profesora. Tego, że te słowa nie są jedynie deklaracjami, Jacek Purchla dowodził na wszystkich polach swej działalności – jako uczony i nauczyciel akademicki, założyciel i wieloletni dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury, przewodniczący Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO i przewodniczący Polskiego Komitetu ds. UNESCO.

Dzisiejsza uroczystość poprzedza obchody trzydziestej rocznicy powołania MCK. Trudno w tym dniu nie podkreślić, że bez tej instytucji, stworzonej i ukształtowanej przez profesora Purchlę, nie można sobie wyobrazić współczesnego Krakowa. Międzynarodowe Centrum Kultury, koncentrując się na problematyce szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego, prowadzi od trzydziestu lat wyężoną i wszechstronną działalność o charakterze społeczno-kulturalnym, informacyjnym, popularyzatorskim i naukowo-badawczym. Realizując inicjatywy mające na celu przezwyciężanie stereotypów i uprzedzeń, nawiązywanie współpracy międzynarodowej oraz budowanie świadomości dziedzictwa kulturowego w polskim społeczeństwie, stwarza warunki sprzyjające wielowymiarowemu odczytywaniu naszej pogmatwanej historii. Powołując do istnienia Międzynarodowe Centrum Kultury, wpisał się więc Jacek Purchla w tradycję myślenia, której najwybitniejszym przedstawicielem pozostaje patronujący dzisiejszej uroczystości Józef Dietl. [...]

Dostojny Laureacie Nagrody im. Józefa Dietla, Drogi Jacku, dziękuję Ci – a czynię to w imieniu nie tylko własnym, lecz także wszystkich mieszkańców Krakowa, którzy mają zaszczyt nieustannie korzystać z owoców Twojej pracy – za Twoje zaangażowanie w sprawy naszego miasta, które hojnie obdarzasz swoimi niezliczonymi talentami. Jako rektor najstarszej polskiej Wszechnicy pragnę podziękować Ci także za wkład, jaki wnosisz od dekad w rozwój krakowskich uczelni.

Zdjęcie: prywatna kolekcja archiwizowane w Państwowym Zakładzie Fotografii w Warszawie, foto: prywatnie ok. 1930-1935

Nie tylko BAUHAUS
Międzywojenna fotografia niemiecka
i polskie tropy

The Berlin School
Photography in the Weimar Republic
1918-1933

30 WSK

The Berlin School
Photography in the Weimar Republic
1918-1933

30 WSK

The Berlin School
Photography in the Weimar Republic
1918-1933

30 WSK

Wystawa

Wzajemne spojrzenia

UKRAINA УКРАЇНА

Інші погляди на взаємини

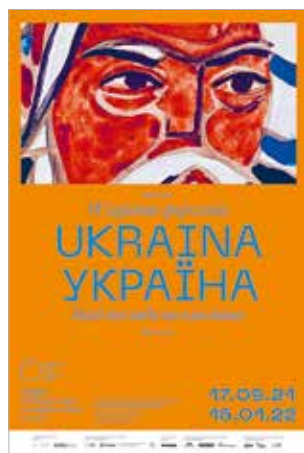
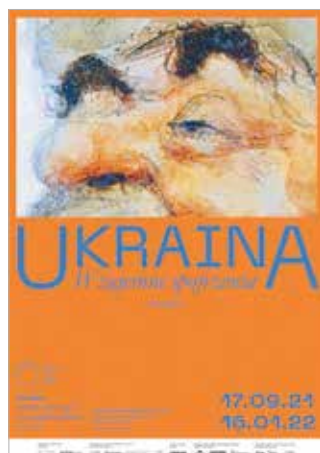
Виставка

Ukraine
A different angle
on neighbourhood
culture

ul. Chałubińskiego 10, 00-620 Warszawa
ul. Chałubińskiego 10, 00-620 Warszawa
www.mck.warszawa.pl

17.09.21
16.01.22

Wystawa

Wzajemne spojrzenia

UKRAINA УКРАЇНА

Інші погляди на взаємину

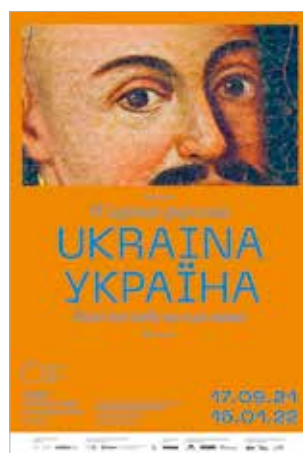
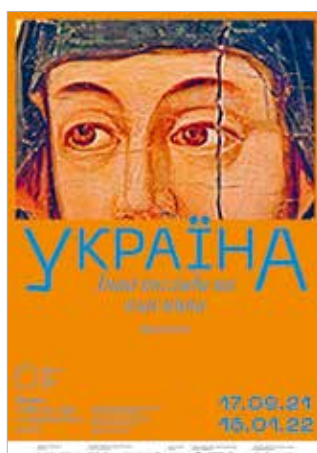
Виставка

Ukraine
A different angle
on neighbourhood
policy

Centre for European Policy Studies
International School of Management
University of London
www.ukraine-london.org

17.09.21
16.01.22

TRUDNY POWRÓT

OŁTARZ WITA STWOSZA

AGATA WOLSKA STANISŁAW WALTOŚ JUSTYNA NOWICKA

SPOTKANIE TOWARZYSZY WYSTAWIE „UKRAINA. WZAJEMNE SPOJRZENIA”

9 GRUDNIA 2021 /czwartek/

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY OBOWIAZUJE REZERWACJA
12 42 42 860, prerocja@mck.krakow.pl

WYKŁAD TŁUMACZONY NA POLSKI JEZYK MIGOWY

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

► WWW.MCK.KRAKOW.PL

Kraków

JAK POWSTAŁ KRAKÓW?

WARSZTATY MIĘDZYPOKOLENIOWE

Wyjątkowe warsztaty wokół dziedzictwa kulturowego Krakowa zbliżające dziadków i wnuków

11 września, godz. 11.00
Wisła – temat rzeka

18 września, godz. 11.00
Miasto na szlaku

25 września, godz. 11.00
Z wizytą u króla

2 października, godz. 11.00
Kraków na dawnej fotografii

Na warsztaty obowiązują zapisy: warsztaty@mek.krakow.pl
Więcej informacji: www.mek.krakow.pl

www.ckpodgorza.pl

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA

Krakowski Archipelag Kultury

Międzynarodowe Centrum Kultury

Napisali o nas —

Autorzy syntez dziejów narodowych zbyt często poddają się dyktatowi dat, za sprawą czego historia zdaje się z góry zaplanowanym nużącym marszem ku teraźniejszości. Chlubnym przeciwieństwem tej przypadłości jest *Chorwacja* Macieja Czerwińskiego, którego narracja przypomina meandrującą rzekę z licznymi dopływami kształtującymi dzieje tego kraju.

„Polityka”, 24 lutego

Książka Larry’ego Wolffa *Wynalezienie Europy Wschodniej* budzi respekt swoją objętością (ponad 600 stron), ale czyta się ją z żywym zainteresowaniem. Bo jest ona o nas — „wschodnich Europejczykach”.

„Do Rzeczy Historia”, maj

Wystawa *Nie tylko Bauhaus. Międzynarodowa fotografia niemiecka i polskie tropy* jest jedną z pierwszych otwartych w kraju po okresie covidowego ekspozycyjnego postu. Przygotowano ją na jubileusz trzydziestolecia Międzynarodowego Centrum Kultury. Wybór jest symboliczny i podkreśla to, co przez trzy dekady budowało rangę miejsca: uważne przyglądanie się dwudziestowiecznym relacjom Polski z sąsiednimi krajami. Tradycyjnie otrzymujemy wystawę rzetelną, przemyślaną, starannie przygotowaną.

„Polityka”, 19 maja

Tytuł *Ukraina. Wzajemne spojrzenia* nieco myli, bo w ekspozycji mamy przede wszystkim spojrzenie Ukraińców na samych siebie i na ich narodowe mity, punkty odniesienia, nieprzepracowane do końca traumy. Część z nich dobrze znamy: motyw stepu, figurę Kozaka (tu zderzoną z naszym Sarmatą) czy postać Mazepę. Obecność innych być może przeczuwaliśmy, ale dopiero wystawa w pełni je ujawnia – jak motyw sztuki ludowej czy chaty. Zaś kolejne (ukraiński barok) mogą stać się dla polskich odbiorców odkryciem.

„Polityka”, 22 września

Trzeba to otwarcie przyznać: my, współcześni Polacy, niewiele wiemy na temat ukraińskiej historii i sztuki tego narodu. Aby to zmienić, a także w trosce o rozwój dobrosąsiedzkich stosunków polsko-ukraińskich, w Krakowie otwarto niezwykle ważną wystawę. Zawdzięczamy ją współpracy Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie oraz Narodowego Muzeum Sztuki Ukrainy.

„Do Rzeczy Historia”, listopad

KALENDARIUM

STYCZEŃ

1/01-1/02

Zawieszenie działalności i zamknięcie siedziby mck dla publiczności, spowodowane pandemią COVID-19

5-15/01

Powrót z gwiazd – ferie online w mck, nawiązujące tematycznie do Roku Stanisława Lema 2021

Emilia Drabik, prowadząca warsztaty plastyczne

8/01

Grafika we dwoje. Sztuka Jadwigi i Ryszarda Otrębów – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba*

14/01

Projektowanie graficzne. O krakowskich pionierach – rozmowa prof. Czesławy Frejlich, prof. Władysława Pluty i dr Moniki Rydiger z cyklu *Złap dystans*

Od lewej: profesorowie Władysław Pluta i Czesława Frejlich, dr Monika Rydiger

15/01 Dr Michael Groß, konsul generalny Republiki Federalnej Niemiec w Krakowie, na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem

25/01 *Globalnie czy lokalnie?* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydzieste-
stolecie MCK

28/01 *Krakowska szkoła grafiki* – rozmowa Jadwigi Kaim-Otręby, prof. Ryszarda Otręby i dr Moniki Rydiger z cyklu *Złap dystans*

Od lewej: dr Monika Rydiger, Jadwiga Kaim-Otręba, prof. Ryszard Otręba

LUTY

1/02 Wernisaż online wystawy *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba*

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik podczas wernisażu online wystawy

2/02 Rozpoczęcie pokazu wystawy *Café „As”. Historia przetrwania Szymona Wiesenthala*

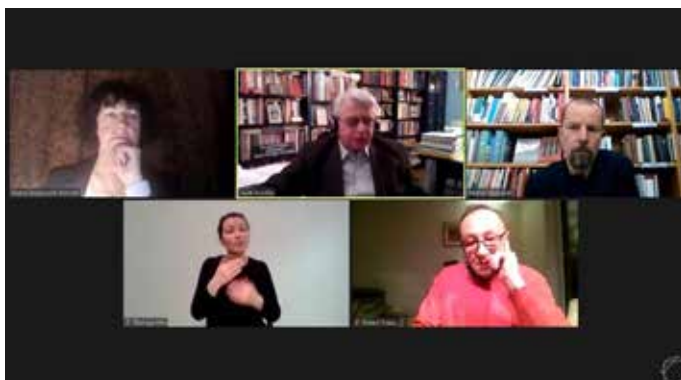
- 4/02 JE Orsolya Zsuzsanna Kovács, Ambasador Węgier w Polsce, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, prof. Jackiem Purchlą i dyr. Łukaszem Galuskim

Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, JE Orsolya Zsuzsanna Kovács, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Jacek Purchla

- 7/02 Odczyt (zdalny) prof. Jacka Purchli *Kraków na przełomie XIX i XX wieku*, w ramach 49. edycji akcji *Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa*, organizowanej przez Koło Grodzkie PTTK

- 11/02 *Dziedzictwo najbardziej kłopotliwe?* – spotkanie z profesorami Hanną Grzeszczuk-Brendel, Jackiem Purchlą i Robertem Trabą z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Michał Olszewski

- 12/02 *Życie i sztuka* – rozmowa z dr Moniką Rydiger w cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba*

- 15/02 Kielce, Muzeum Dialogu Kultur (oddział Muzeum Narodowego w Kielcach). Otwarcie wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*, prezentowanej w muzeum do 30 maja

22/02 *Efekt Cézanne'a. Grupa Bloomsbury a malarstwo francuskie przełomu XIX i XX wieku – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu Dekady ze sztuką. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK*

25/02 *Prześniona Galicja – rozmowa prof. Larry'ego Wolffa z dyr. Łukaszem Galuskim z cyklu Złap dystans*

MARZEC

5/03 Nowy Targ, Podhalańska Państwowa Uczelnia Zawodowa w Nowym Targu. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w debacie *Kultura a rozwój*, wspólnej inicjatywie podjętej przez Muzeum Tatrzańskie oraz Podhalańską Państwową Uczelnię Zawodową w Nowym Targu

Dr Joanna Sanetra-Szeliga przewodniczyła zdalnemu posiedzeniu jury wybierającemu zwycięzców Nagrody Specjalnej ILUCIDARE, przyznawanej w ramach Europejskich Nagród Dziedzictwa Kulturowego / Nagród Europa Nostra

10/03 Warszawa, Pałac Prezydencki. Andrzej Duda, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, wręczył dyr. Agacie Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukaszowi Galuskowi akty powołania do Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

W środku Prezydent Andrzej Duda i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Przy Prezydencie Andrzeju Dudzie dyr. Łukasz Galusek (z prawej)

11/03

Litwa na nowo – rozmowa Rasy Rimickaitė, Nikodema Szczygłowskiego i Bartosza Sadulskiego z cyklu *Złap dystans*

12/03

Architektura z nadziei. Wojenne losy Heleny Syrkus, Szymona Syrkusa i Szymona Wiesenthala – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Café „As”*. Historia przetrwania Szymona Wiesenthala

19/03

Zakończenie pokazu wystaw *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba* oraz *Café „As”*. Historia przetrwania Szymona Wiesenthala

20/03–4/05

Zamknięcie siedziby mck dla publiczności, spowodowane pandemią COVID-19

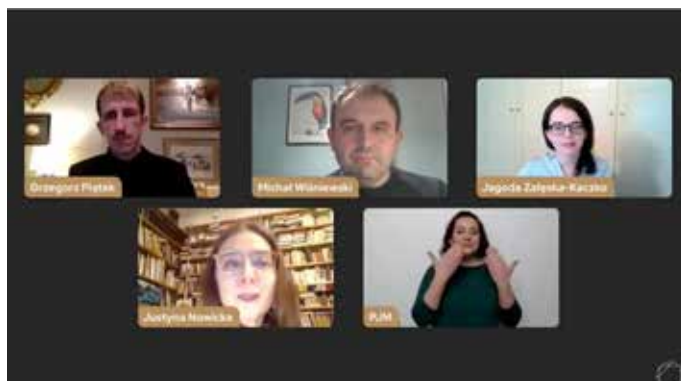
23/03

Wykład otwarty Akademii Dziedzictwa *Malarstwo renesansowe w Polsce i na Litwie*, który wygłosiła stypendystka programu Thesaurus Poloniae prof. Giedrė Mickūnaitė

25/03

Architektura i ideologia – spotkanie z Grzegorzem Piątkiem, dr. Michałem Wiśniewskim oraz Jagodą Załęską-Kaczko z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Justyna Nowicka

29/03

Architektoniczne ikony współczesności – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

KWIECIEŃ

9/04

Wykład inauguracyjny (zdalny) prof. Jacka Purchli *Dziedzictwo a Zmiana* podczas 7. Konferencji *Rozpoznać przeszłość w teraźniejszości. Dziedzictwo a Zmiana*

Fenomen Bauhausu – projektowanie jako pole eksperymentu – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online*. Spotkania dla seniorów w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

15/04

Warszawa, Pałac Prezydencki. Andrzej Duda, prezydent RP, wręczył dyr. Łukaszowi Galuskowi akt powołania do Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Poli-

tyki Międzynarodowej. W tym samym dniu dyr. Ł. Galusek wziął udział w 1. inauguracyjnym posiedzeniu Kolegium

Prezydent Andrzej Duda i dyr. Łukasz Galusek

Gruzja fascynuje! – spotkanie z prof. Radosławem Karasiewiczem-Szczypiorskim, dr. Piotrem Rypsonem i Lechem Kończakiem z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Katarzyna Fortuna

18/04

Gen architektoniczny – spotkanie z Bobbym Krellem z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków; prowadzenie: dr Michał Wiśniewski

20/04

Spotkanie Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, podczas którego omówiono organizację 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej *Dziedzictwo i rozwój*

22/04

Ulica jednokierunkowa. Fotografia weimarska – spotkanie z dr. Adamem Mazurem z cyklu *Złap dystans*, które prowadził dyr. Łukasz Galusek

26/04

„Gdy rozum śpi, budzą się demony”. Dadaizm i surrealizm a doświadczenia pierwszej wojny światowej – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

27/04

Udział (zdalny) dyr. Łukasza Galuska w 2. posiedzeniu Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Polityki Międzynarodowej, poświęconym kwestii unijnego Funduszu Odbudowy

Muzeum Krakowa, Pałac Krzysztofory. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w debacie *Czy turystyka odrodzi się w Krakowie?* w ramach cyklu *Krakowskie kolokwium* organizowanego przez Muzeum Krakowa

MAJ

6/05

Białoruś – punkt zwrotny? – rozmowa dr Nelly Bekus i prof. Jacka Purchli z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Bartosz Sadulski

7/05

Warszawa, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Otwarcie wystawy *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*, prezentowanej w muzeum do 14 sierpnia

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik oficjalnie otwiera wystawę

Krzysztof Radoszek, kurator wystawy, i red. Monika Kuc

Wernisaż online wystawy *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

14/05

Taneczna rewolucja – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrżeli do sztuki online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

19/05

Udział (zdalny) dyr. Łukasza Galuska w 3. posiedzeniu Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Polityki Międzynarodowej, poświęconym relacjom polsko-tureckim

20/05

Dissonant Heritage of the Third Reich in Poland – spotkanie z profesorami Christianem Fuhrmeisterem i Jackiem Purchlą z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: dr Magdalena Łanuszka

21/05

Jak sobie wyobrazić kosmos? – spotkanie z dr. Łukaszem Lamzą z cyklu Złap dystans

Noc Muzeów w mck

21-23/05

Święto Krakowskiej Rodziny w mck

24/05

Zebranie Zarządu Fundacji MCK

Od lewej: prof. Jacek Purchla, Ziyad Raoof – Przewodniczący, Joanna Hojda-Pepaś, Regina Pytlik, prof. Krzysztof Broński, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i prof. Andrzej Matlak

27/05

Muzeum Krakowa, Pałac Krzysztofory. Uroczystość wręczenia prof. Jackowi Purchli Nagrody im. Józefa Dietla

Prof. Jacek Purchla i prof. Jacek Majchrowski, prezydent Miasta Krakowa

28/05–6/06

Udział MCK w targach książki o architekturze i mieście BAZARCH 2021

29–30/05

Jubileuszowy weekend MCK

31/05

Zobaczyć Galicję – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie mck

Zebranie nowego Zarządu Fundacji mck

Od lewej: prof. Jerzy Hausner, Andrzej Tombiński, Joanna Hojda-Pepaś, Ziyad Raoof – przewodniczący, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Jakub Górski, dr Marek Golemo, Marzena Daszewska

CZERWIEC

7/06 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Hugona Kołłątaja. Wykład inauguracyjny prof. Jacka Purchli *Przyszłość przeszłości*, wygłoszony podczas 5. Nowego Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Pedagogicznych

9/06 Posiedzenie Rady Programowej MCK

Muzeum Krakowa. Prof. Jacek Purchla wygłosił wykład inauguracyjny *The Central European City and Its Identity* podczas konferencji CAMOC *Right to the City*

10/06 Udział (zdalny) dyr. Łukasza Galuska w 4. posiedzeniu Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Polityki Międzynarodowej, poświęconym ocenie stanu relacji polsko-niemieckich, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji postanowień *Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy* z 17 czerwca 1991 roku

„Nowe widzenie” i życie obrazów – spotkanie z prof. Agnieszką Rejniak-Majewską z cyklu *Złap dystans*

11/06

Nowy człowiek, nowa architektura. Republika Weimarska i marzenia o nowoczesności – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

11-13/06

Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w gali wręczenia Międzynarodowemu Centrum Kultury nagrody Ambasador Nowej Europy 2019 za książkę *W stronę Xenopolis* Krzysztofa Czyżewskiego; uroczystości towarzyszyła debata wokół nagrodzonej publikacji, w której uczestniczył dyr. Ł. Galusek; odbył się także panel wydawniczy z udziałem dyr. A. Wąsowskiej-Pawlik

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik; Krzysztof Czyżewski, autor książki i dyrektor Ośrodka „Pogranicze – sztuka, kultura, narody” w Sejnach; Basil Kerski, dyrektor ECS

Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, Krzysztof Czyżewski, Basil Kerski, Iwona Reichardt

16/06

Radio Kraków. Dyr. Łukasz Galusek odebrał nagrodę Marka Radia Kraków za wystawę *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*, prezentowaną w MCK w 2020 roku

16-18/06

6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej *Dziedzictwo i rozwój*

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Michał Wiśniewski, prof. Jacek Purchla

Prof. Jerzy Hausner podczas wykładu plenarnego

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Kamila Twardowska, dr Michał Wiśniewski, dr Beata Nykiel, Marek Świdrak, dr hab. Joanna Sanetra-Szeliga, dyr. Łukasz Galusek

19/06

Cracow Art Week KRAKERS w MCK. W ramach wydarzenia odbył się panel dyskusyjny *Czy Krakers jest potrzebny uczelniom artystycznym?* z udziałem prof. Andrzeja Bednarczyka, prof. Alicji Panasiewicz, dr. hab. Bogusława Bachorczyka; prowadzenie: dr Agnieszka Jankowska-Marzec

22-23/06

Łódź. Udział prof. Jacka Purchli (zdalnie) i dr. Michała Wiśniewskiego w 1. Międzynarodowym Kongresie *Regeneracja miast przemysłowych*. Prof. J. Purchla wygłosił wykład inauguracyjny *Uniwersalne dziedzictwo miast przemysłowych*

24/06

Uwikłani w (c.k.) przeszłość – spotkanie z prof. Waldemarem Łazugą z cyklu *Złap dystans*

25/06

Muzeum Krakowa, Pałac Krzysztofora. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w gali nadania tytułu *Krakowski Ambasadork Wielokulturowości AD 2020*; na wniosek MCK tytuł otrzymał Ziyad Raoof, pełnomocnik Rządu Regionalnego Kurdystanu w Polsce, przewodniczący zarządu Fundacji MCK

Od lewej: Joanna Warchoł, Ziyad Raoof, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

27/06

Park Miejski Bagry Wielkie. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w uroczystym otwarciu Alei Gwiazd Chorwackich, odbywającym się w ramach organizowanego przez Konsulat Honorowy Republiki Chorwacji w Krakowie Pikniku Chorwackiego; dyr. A. Wąsowska-Pawlik odsłoniła gwiazdę Mirosława Krleży ufundowaną przez MCK

Dyrektor krakowskiego Zarządu Zieleni Miejskiej Piotr Kempf i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

28/06

Andreas Feininger i kompozycja miasta – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

Webinar *Dziedzictwo kulturowe i innowacje. Oksymoron? Dyskusja wyników międzynarodowego projektu badawczego ILUCIDARE* z udziałem dr Joanny Sanetry-Szeligi

28/06–1/07

Krasnogruda. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w Międzynarodowym Forum Kultury i Poezji, zorganizowanym z trzech okazji: trzydziestolecia działalności Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach, 110. rocznicy urodzin Czesława Miłosza oraz 10. rocznicy otwarcia Międzynarodowego Centrum Dia-

logu w Krasnogrudzie. Podczas forum odbyła się m.in. debata *O kulturze jako spoiwie Europy i roli polsko-litewskiej współpracy kulturalnej* z udziałem prof. Piotra Glińskiego, wicepremiera i Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, oraz Simonasa Kairysa, Ministra Kultury Republiki Litewskiej. Dyskusję prowadzili: dyr. Ł. Galusek i Laurynas Vaičiūnas, prezes Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu; w debacie animatorów kultury uczestniczyła dyr. A. Wąsowska-Pawlik

Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, min. Simonas Kairys, prof. Piotr Gliński i Laurynas Vaičiūnas

Debate animatorów kultury z udziałem (od lewej): dyr. Łukasza Galuska, Birutė Jonuškaitė, Rūta Elijošaitytė-Kaikařė, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, Olgi Brzezińskiej, Donatasa Puslysa, Ramūnasa Čičelisa, Aleksandry Zinczuk, Laurynasa Vaičiūnasa

30/06

Spotkanie *Modernizm międzywojenny – Londyn i Europa Środkowa* z udziałem Josepha Rykwerta oraz dr. Michała Wiśniewskiego; prowadzenie: prof. Jeremy Melvin

LIPIEC

- 1/07 Skierniewice, Muzeum Historyczne Skierniewic. Otwarcie wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*, prezentowanej w muzeum do 31 sierpnia

Dr Michał Wiśniewski oprowadza po wystawie

- 6/07 Udział (zdalny) dyr. Łukasza Galuska w 5. posiedzeniu Kolegium Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Polityki Międzynarodowej, poświęconym omówieniu najważniejszych kwestii dotyczących Inicjatywy Trójmorza w związku ze szczytem państw w Sofii

- 8/07 Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi i prof. Jacka Purchli w międzynarodowym webinarium *Mega-eventy w miastach dziedzictwa. Od badań do zaleceń i wskazówek dla organizatorów i decydentów*. W trakcie seminarium premierę miała karta *Charter for Mega-Events in Heritage-rich Cities* (Karta mega-eventów w miastach dziedzictwa)

- 9/07 Paweł Szałamacha, członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego, z wizytą w MCK, na wystawie *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* oraz na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

Paweł Szałamacha i Natalia Żak, kuratorka wystawy *Nie tylko Bauhaus*

Portret społeczny młodej Republiki – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

10/07

Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, prof. Jacka Purchli i dyr. Łukasza Galuska w Zebraniu Plenarnym skożk

11/07

Wizyta Andrzeja Dudy, prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, oraz Gitanasa Nausėdy, prezydenta Republiki Litewskiej, w ramach obchodów 500-lecia zawieszenia dzwonu Zygmunta. W mck odbyło się spotkanie poświęcone polsko-litewskiej współpracy kulturalnej, w którym wraz z prezydentami wzięli udział: Eduardas Borisovas, ambasador republiki Litewskiej w Warszawie; Urszula Doroszevska, ambasador RP w Wilnie; Witold Dzielski, dyrektor Biura Polityki Międzynarodowej w Kancelarii Prezydenta RP; abp Gintaras Grušas, metropolita wileński; Jolanta Karpavičienė, główna doradczyni ds. edukacji, nauki i kultury w Kancelarii Prezydenta Republiki Litewskiej; Wojciech Kolarski, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP; Dariusz Kuliešius, główny doradca ds. bezpieczeństwa narodowego w Kancelarii Prezydenta Republiki Litewskiej; Asta Skaisgirytė, główna doradczyni ds. polityki zagranicznej w Kancelarii Prezydenta Republiki Litewskiej; Krzysztof Szczerski, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, a ze strony mck: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek. W tym czasie obie pierwsze damy zwiedziły wystawę *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*. Na zakończenie dnia odbyła się w mck konferencja prasowa obu prezydentów podsumowująca wizytę

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek witają prezydentów Andrzeja Dudę oraz Gitanasę Nausėdę

Od lewej: Gitanas Nausėda, prezydent Republiki Litewskiej, i Andrzej Duda, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, podczas rozmowy o polsko-litewskiej współpracy kulturalnej

Pierwsze damy w Galerii mck (od lewej): Agata Kornhauser-Duda i Diana Nausėdienė

13/07

Robert von Rimscha, kierownik Wydziału Kultury Ambasady Niemiec w Warszawie, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem

19-20/07

Wizyta w mck niemieckich współkuratorów wystawy *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* Sebastiana Luxa (Fundacja F.C. Gundlach w Hamburgu) i Jensa Bove (Deutsche Fotothek w Dreźnie). W programie m.in. prezentacja siedziby mck

19-24/07

Szkoła letnia ILUCIDARE *Dziedzictwo i innowacje: Europa Środkowa i nie tylko*

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik wita uczestników

22/07

Tyniec, opactwo Benedyktynów. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w międzynarodowym spotkaniu uczestników projektu European Heritage Volunteers

26/07

Od Paula Nougé do Vítězslava Nezvala – pozaparyskie centra surrealizmu – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

28-31/07

Wilno, Narodowa Galeria Sztuki. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska, Natalii Żak i Karoliny Wójcik w wernisażu wystawy *Fotoblokas. Centrinė Europa fotoknygose (Fotoblok. Europa Środkowa w książkach fotograficznych)*, prezentowanej do 3 października. Ponadto dyrektorzy A. Wąsowska-Pawlik i Ł. Galusek spotkali się z dr. Arūnasem Gelūnasem, dyrektorem Litewskiego Narodowego Muzeum Sztuki (Lithuanian National Museum of Art), oraz dr Rasą Antanavičiūtę, dyrektorką Muzeum Wilna. Odbyło się także spotkanie w Instytucie Polskim w Wilnie z jego dyrektorką dr Małgorzatą Stefanowicz-Pecelą

Od prawej: dr Arūnas Gelūnas, dyrektorki Agata Wąsowska-Pawlik i Łukasz Galusek, Natalia Żak

Dyrektorzy (od lewej) Agata Wąsowska-Pawlik, dr Małgorzata Stefanowicz-Pecela i Łukasz Galusek

SIERPIEŃ

1/08 *Finisaż wystawy Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

13/08 *Fotomontaż – między obrazem a tekstem – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*

20/08 Stary Sącz, Starosądecki Urząd Miasta. Uczestnictwo dyr. Łukasza Galuska w spotkaniu z Jackiem Lelkiem, burmistrzem Starego Sącza

27-31/08 Pomorze, Kaszuby, Żuławy. Seminarium Rady Programowej MCK Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej

W rezerwacie Bukowa Góra pod Pysznem

W Europejskim Centrum Solidarności z dyrektorem ecs Basilem Kerskim i Andrzejem Trzeciakiem

Pałac biskupi we Fromborku

30/08

Modernizacje w Czechosłowacji: Koszyce, Zlin, Praga – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

31/08

Warszawa. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w przyjęciu z okazji zakończenia kadencji Ruperta Weinmanna, dyrektora Austriackiego Forum Kultury, i powitania następczyni – Gudrun Hardiman-Pollross

WRZESIEŃ

1/09

Legendy krakowskie – spacer miejski z cyklu *Jak powstał Kraków*. Warsztaty międzypokoleniowe

Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności. Udział dyr. Łukasza Galuska w dyskusji *Dyplomacja obywatelska w Europie Środkowo-Wschodniej* w ramach międzynarodowego forum *Europa z widokiem na przyszłość*. 30. rocznica upadku Związku Radzieckiego i 82. rocznica wybuchu drugiej wojny światowej

Dyr. Łukasz Galusek

3/09

Oddział Okręgowy NBP. Udział prof. Jacka Purchli i dyr. Łukasza Galuska w cyklicznym spotkaniu przedsiębiorców *Perspektywy wzrostu gospodarczego*

3-5/09

Warsztaty objazdowe Akademii Dziedzictwa poświęcone zarządzaniu obiektami dziedzictwa kulturowego w Zagłębiu Dąbrowskim

Studenci Akademii Dziedzictwa podczas wizyty w Fabryce Pełnej Życia w Dąbrowie Górniczej

W Pałacu Kultury Zagłębia

W Pałacu Schoena w Sosnowcu

4/09

Awangardowy Kraków – spacer miejski w ramach Triennale Współczesnej Sztuki Środkowoeuropejskiej SEFO 2021 *MULTIVERSUM*, prowadzony przez Joannę Majewską

4-10/09

Udział mck w Triennale Współczesnej Sztuki Środkowoeuropejskiej, organizowanym przez Muzeum Sztuki w Ołomuńcu

9/09

Martin van Dijk, attaché ds. Kultury Ambasady Królestwa Niderlandów, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

Pascale Just, zastępczyni dyrektora Instytutu Francuskiego w Polsce, na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

Jan Pamuła. System – emocje – wszechświat – spotkanie z Beata Gawrońską-Oramus z cyklu *Złap dystans*

10/09

Świdnica. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, prof. Jacka Purchli i dyr. Łukasza Galuska w jubileuszu dwudziestolecia wpisu kościoła Pokoju w Świdnicy na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*; uroczystość uświetnił wykład prof. J. Purchli *Nadzwyczajna uniwersalna wartość*

Prof. Jacek Purchla

Konstrukcja życia – nowoczesne miasto i człowiek – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów*

11/09 Wisła. Temat rzeka – warsztaty z cyklu *Jak powstał Kraków*. Warsztaty międzypokoleniowe

16/09 Wernisaż wystawy *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Włodzisław Wojnarowski, konsul generalny Ukrainy w Krakowie

Od lewej: kuratorki dr Żanna Komar i dr Oksana Barszynowa oraz dr Anna Łazar

Łańcut, Muzeum – Zamek w Łańcucie. Wykład dr Beaty Nykiel *Karol Jaroszyński (1877–1929) – zapomniany „rosyjski Vanderbilt”, bohater brytyjskiej „intrygi bankowej” i fundator KUL-u* podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej *Arystokracja i ziemiaństwo wobec odzyskania niepodległości i budowy zrębów II Rzeczypospolitej (do 1921 r.)*, zorganizowanej przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie

Od lewej: dr Beata Nykiel i dr Ewa Rzekkowska

17/09

Dziennikarze z Chorwacji z wizytą studyjną w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem poświęconym działalności MCK w kontekście współpracy polsko-chorwackiej

Kawiarnia-księgarnia NIĆ. Spotkanie z dr Oksaną Barszynową, współkuratorką wystawy *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*; prowadzenie: Joanna Majewska

Dr Oksana Barszynowa (po lewej)

18/09

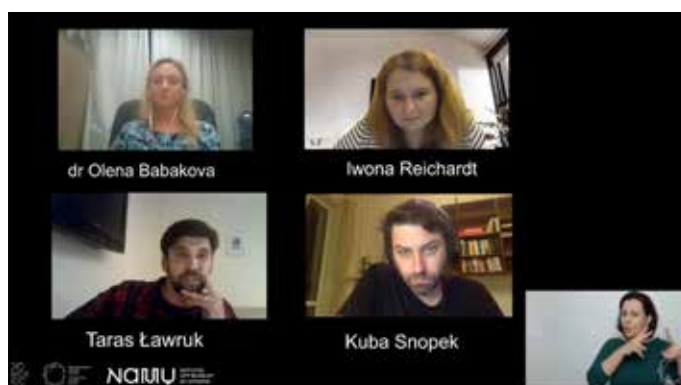
Miasto na szlaku – warsztaty z cyklu *Jak powstał Kraków. Warsztaty międzypokoleniowe*

22/09

Włochy, Wenecja. Udział dr Joanny Sanetry-Szeligi w Kongresie Dziedzictwa Europa Nostra, podczas którego odbyło się wręczenie Nagród Specjalnych ILUCIDARE z edycji 2020 i 2021, przyznawanych w ramach Europejskich Nagród Dziedzictwa Kulturowego / Nagród Europa Nostra

23/09

Wiele twarzy Ukrainy – spotkanie dr Oleny Babakowej, Tarasa Ławruka i dr. Kuby Snopka z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: dr Iwona Reichardt

23-25/09

Gdynia. Udział prof. Jacka Purchli w 8. międzynarodowej konferencji naukowej *Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni. Architektura przemysłowa, portowa i miejska xx wieku*

24/09

Pałac Potockich. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w uroczystości wręczenia prof. Marii Poprzęckiej, członkini Rady Programowej мск, Nagrody Marszałka Województwa Małopolskiego i Prezydenta Miasta Krakowa im. Kazimierza Wyki, za wybitne osiągnięcia w dziedzinie eseistyki oraz krytyki literackiej i artystycznej.

Prof. Maria Poprzęcka otrzymuje wyróżnienie z rąk Roberta Piaskowskiego, pełnomocnika Prezydenta Krakowa ds. kultury

25/09

Z wizytą u króla – warsztaty z cyklu Jak powstał Kraków. Warsztaty międzypokoleniowe

Gorlice. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w Festiwalu im. Zygmunta Haupta. Podczas festiwalu odbyło się spotkanie *Kozak schodzi z konia – Ukraina dzisiaj* z udziałem Iwony Boruszkowskiej, Katarzyny Kotyńskiej, Pawła Smoleńskiego i Ziemowita Szczěrka; prowadzenie: dr Paulina Małochleb

Od lewej: dr Paulina Małochleb, Paweł Smoleński, Ziemowit Szczerek, Katarzyna Kotyńska i Iwona Boruszkowska

27/09

Konferencja *Vilim Frančić – Chorwat i Polak w jednej osobie* – w 125. rocznicę jego urodzin zorganizowana przez Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie; mck było współorganizatorem wydarzenia

Za pulpitem JE Tomislav Vidošević, ambasador Republiki Chorwacji

Andy Warhol i jego „Kapsuły czasu” – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

28/09

Spotkanie *Megaeventy w miastach dziedzictwa* z udziałem prof. Jacka Purchli, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik oraz dr Joanny Sanetry-Szeligi, podczas którego zaprezentowano polską wersję *Karty megaeventów w miastach dziedzictwa* (dostępną online), wypracowaną w ramach międzynarodowego projektu HOMEE (2018–2021)

Od lewej: dr Joanna Sanetra-Szeliga, prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Robert Piaskowski

Fragment okładki *Karty megaeventów*

29/09

Ks. bp Waldemar Pytel, biskup diecezji wrocławskiej Kościoła ewangelicko-augsburskiego, wraz z duchownymi z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i prof. Jackiem Purchlą

Ks. bp Waldemar Pytel i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

30/09

Wykład (zdalny) dr Beaty Nykiel *Aleksander Borawski (1861–1942) – zapoznany artysta, kolekcjoner oraz pionier nowoczesnej konserwacji i działacz społeczny w Rosji i Polsce* podczas 5. Międzynarodowego Kongresu *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*, zorganizowanego przez Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy i Polskie Towarzystwo Historyczne

Wykład (zdalny) dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik na temat działalności mck dla studentów i słuchaczy Wyszehradzkiej Akademii Dyplomacji Kulturalnej

Niewidzialna Europa – rozmowa Aleksandry Wojtaszek, Jarosława Szubrychta i Bartosza Sadulskiego z cyklu *Złap dystans*

PAŹDZIERNIK

2/10 *Kraków na dawnej fotografii – warsztaty z cyklu Jak powstał Kraków. Warsztaty międzypokoleniowe*

5/10 Spotkanie online *Ukraina po godzinach. Fenomen ukraińskiej chaty* w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina po godzinach*, które prowadziła dr Żanna Komar

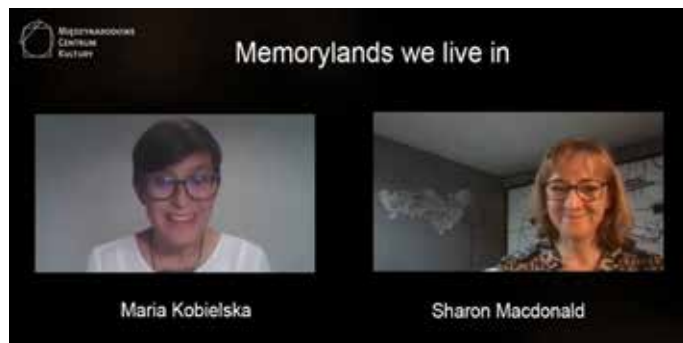

6/10

Paweł Dowgier, honorowy konsul generalny Republiki Turcji w Krakowie, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, dyr. Łukaszem Galuskim i dr Beatą Nykiel

7/10

The Memorylands We Live In – spotkanie z prof. Sharon Macdonald z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Maria Kobielska

Uniwersytet Jagielloński. Udział prof. Jacka Purchli, przewodniczącego Rady Uczelni UJ, oraz dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w uroczystości nadania Oldze Tokarczuk tytułu doktora *honoris causa* UJ

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki. Podpisanie przez prof. Andrzeja Bednarczyka, rektora ASP, oraz dyr. Agatę Wąsowską-Pawlik porozumienia o wzajemnej współpracy między ASP i MCK

Od lewej: Andrzej Bednarczyk, rektor ASP w Krakowie, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dyr. Łukasz Galusek, dr hab. Bartłomiej Struzik

8/10

Kraków i Lwów – siostrzane miasta – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online*. Spotkania dla seniorów w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

9/10

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik zainauguowała 16. edycję studiów podyplomowych Akademia Dziedzictwa. Pierwsze wirtualne wykłady wygłosili prof. dr hab. Andrzej Szromnik (*Marketing obiektów dziedzictwa kulturowego*), prof. dr hab. Piotr Krasny (*Dziedzictwo niechciane – wybrane zagadnienia z zakresu historii sztuki*) oraz dr Dominik Ziarkowski (*Dziedzictwo a turystyka*)

Ukraińskie ślady w Krakowie – spacer tematyczny z cyklu *Spaceruj z MCK*

10-14/10

Holandia, Amsterdam. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dyr. Łukasz Galusek oraz dr Żanna Komar z wizytą studyjną na zaproszenie DutchCulture oraz na spotkaniu z Alice Roegholt, dyrektor Muzeum Het Schip, w związku z planowana wystawą na temat szkoły amsterdamskiej

14/10

Czego Polacy nie wiedzą o Ukrainie? – spotkanie Bogumiły Berdychowskiej, Aleksandry Hnatiuk, prof. Mykoły Riabczuka z cyklu *Złap dystans*; prowadzenie: Michał Nogaś

23/10

Ukraińskie ślady w Krakowie – spacer tematyczny z cyklu *Spaceruj z MCK* (w języku ukraińskim)

25/10

Lech Karwowski, dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuską

Walka na symbole – rzeźba pomnikowa a przestrzeń publiczna – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. *Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK*

25-26/10

Wrocław, Stadion Wrocław. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, prof. Jacka Purchli, dyr. Łukasza Galuska oraz Anny Kępińskiej w kongresie *Miasto – woda – jakość życia*, organizowanym w ramach Open Eyes Economy Summit on Tour

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Emil Brix

Od lewej: prof. Jacek Purchla, dr hab. Agnieszka Kastory, Magdaléna Vášáryová, dyr. Łukasz Galusek

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

26/10

Muzealnicy z Ukrainy z wizytą studyjną w mck i na spotkaniu z dr Żanną Komar, kuratorką wystawy *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

Dr Żanna Komar z gośćmi w Galerii mck

28/10

Udział (zdalny) dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w spotkaniu RIHA General Assembly 2021

29/10

Ję dr Arndt Freytag von Loringhoven, ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce, wraz z małżonką z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, prof. Jackiem Purchlą oraz dyr. Łukaszem Galuskiem

Od lewej: prof. Jacek Purchla, Ursula Maier, małżonka ambasadora Barbara von Ow-Freytag, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Ję Arndt Freytag von Loringhoven, dyr. Łukasz Galusek

Przedstawiciele Kolegium Europy Wschodniej z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem

LISTOPAD

2-06/11

Gruzja, Tbilisi. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek z wizytą roboczą w Gruzji oraz na spotkaniu z Kachą Sicharulidze, wiceministrem edukacji, kultury i sportu; Paatem Gaprindaszwilim, dyrektorem Narodowej Agencji Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Gruzji; oraz Niką Achalbedaszwilim, dyrektorem Muzeum Sztuki im. Szalwy Amiranaszwiliego i Galerii Narodowej im. Dimitriego Szewarnadzego, w związku z przygotowaniem wystawy twórczości Niko Pirosmianiego

6/11

Ukraińskie ślady w Krakowie – spacer tematyczny z cyklu *Spaceruj z MCK*

9/11

Rada Biblioteki MCK

Od lewej: dr Karolina Grodziska, dr Agnieszka Fluda-Krokos, dyr. Łukasz Galusek, prof. Jacek Purchla, prof. Zdzisław Pietrzyk, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Andrzej Chwalba, dr Beata Nykiel

10/11

Dr Sjoukje van der Meulen, historyczka sztuki związana z Uniwersytetem w Utrechcie, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik. Spotkanie dotyczyło realizowanego przez dr van der Meulen projektu badawczego na temat sztuki w państwach członkowskich Unii Europejskiej po traktacie z Maastricht

Wernisaż wystaw *Wnętrza i formy* oraz *Dante – plakat*, przygotowanych przez Akademię Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Prof. Czesław Frejlich i dr hab. Łukasz Sarnat

11/11

Wykład (zdalny) Rasy Antanavičiūtė, dyrektor Muzeum Wilna, z cyklu *Miasto i muzeum*; prowadzenie: dr Michał Wiśniewski

12/11

Kresy wschodnie a XIX-wieczne malarstwo pejzażowe – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

12-18/11

Kino pod Baranami, 6. Festiwal Filmowy Ukraina!. MCK było partnerem projektu

13-14/11

MCK na Targach Artystów i Dizajnerów *Nówka Sztuka*. Wydarzenie odbyło się w ramach Open Eyes Art Festival

14/11

Dzień otwarty Muzeów Krakowskich w MCK

Spacer edukacyjny na Rynku Głównym z dr. Michałem Wiśniewskim

15/11

Sneška Quaedvlieg-Mihailović, sekretarz generalna Europa Nostra, na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, prof. Jackiem Purchlą i dyr. Łukaszem Galuskiem

Małopolski Ogród Sztuki. Udział dr Moniki Rydiger w sesji *Artysta zmienia miasto*, poświęconej Daniemu Karawanowi podczas Open Eyes Economy Summit

16/11

Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, prof. Jacka Purchli i dyr. Łukasza Galuska w Open Eyes Economy Summit. W ramach ścieżki *Miasto-idea: miasta historyczne – co dalej?* dyr. A. Wąsowska-Pawlik była moderatorką sesji pogłębiającej *Miasto historyczne – pomiędzy disneylandem a miejscem przyjaznym do życia*, a prof. J. Purchla wygłosił wykład *Historyczny krajobraz miejski*. W ramach OEES MCK przygotowało specjalną ścieżkę poświęconą fenomenowi Karpat, w której uczestniczyli dyr. Ł. Galusek oraz prof. J. Purchla. Dyr. Ł. Galusek wziął udział w panelu podczas sesji inspiracyjnej *Karpaty: ukryty potencjał*. W specjalnej ścieżce *Karpaty* uczestniczyli m.in.: prof. dr hab. Maciej Janowski, dyrektor Instytutu Historii PAN; Krzysztof Czyżewski, dyrektor Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach oraz Fundacji Pogranicze; Magdaléna Vášáryová, była ambasador Słowacji w Polsce; dr Natalia Maksymowicz-Mróz z Uniwersytetu Szczecińskiego; moderował Bartosz Panek

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Miray Hasaltun-Wosiński, ekspertka ds. zarządzania miejscami wpisanymi na Listę UNESCO, i Krzysztof Żuk, prezydent Lublina

Prof. Jacek Purchla

Ścieżka specjalna *Karpaty*. Od lewej: Krzysztof Czyżewski, Bartosz Panek, Magdaléna Vášáryová, dyr. Łukasz Galusek

17/11

Sneška Quaedvlieg-Mihailović, sekretarz generalna Europa Nostra, z wizytą w mck i na spotkaniach z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik, prof. Jackiem Purchlą oraz dyr. Łukaszem Galuskim.

18/11

Zebranie Zarządu Fundacji mck połączone z wizytą na wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

Od lewej: dr Żanna Komar, dyr. Łukasz Galusek, Ziyad Raoof, Andrzej Tombiński, dr Jakub Górski, prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Udział (zdalny) Angeliki Radoń w programie *Fabrica de sens. Training in art Mediation*, organizowanym przez Museum of Recenat Art w Bukareszcie (MARE/Muzeul de Artă Recentă)

19/11

mck na Targach Książki w Gdańsku

20/11

Ukraińskie ślady w Krakowie – spacer tematyczny z cyklu *Spaceruj z mck* (w języku ukraińskim)

23/11

Spotkanie online *Ukraina po godzinach. Krajobraz Ukrainy – między idyllą a katastrofą ekologiczną* w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*, które prowadziła Magdalena Worłowska

25/11

Archiwum Narodowe w Krakowie. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik była moderatorem sesji *Dziedzictwo kultury wobec zagrożeń XXI wieku – wyzwania, kierunki działań* podczas międzynarodowej konferencji *Ochrona dziedzictwa kultury na wypadek szczególnych zagrożeń – zagrożenia klimatyczne, pandemiczne i pożarowe. Dobre praktyki*; MCK było partnerem konferencji

Ukraina i Polska. Uzdrawianie pamięci – spotkanie z Katarzyną Surmiak-Domańską w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*; prowadzenie: dr Paulina Małochleb

Katarzyna Surmiak-Domańska

Dr Paulina Małochleb

29/11

Dźwięk koloru – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK*

GRUDZIEŃ

- 2/12 *Wielki Głód. Co jeszcze trzeba opowiedzieć* – spotkanie z prof. Bohdanem Hudem w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*; prowadzenie: Bartosz Panek

Dyr. Łukasz Galusek przedstawia gości: prof. Bohdana Huda i Bartosza Panka

Prof. Bohdan Hud

3/12 Muzeum Fotografii. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, członkini Rady Programowej Muzeum, w otwarciu nowej siedziby MuFo przy ulicy Rakowickiej 22

5/12 Mikołaj w mck – *W poszukiwaniu magii*

6/12 Warszawa, Uniwersytet Warszawski. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w uroczystości wręczenia Lechowi Kończakowi, dyrektorowi Instytutu Polskiego w Tbilisi, nagrody polsko-gruzińskiej im. Świętego Grzegorza Peradzego

Wieliczka, Muzeum Żup Krakowskich. Udział prof. Jacka Purchli, przewodniczącego Rady Muzeum, w Jubileuszu 70-lecia istnienia Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Instytucja została nagrodzona Złotym Medalem „Zasłużony Kultury Gloria Artis”

8/12 *Austria bez Wiednia* – rozmowa prof. Jacka Purchli, Martina Pollacka i dyr. Łukasza Galuska z cyklu *Złap dystans*

9/12 Arūnas Gelūnas, dyrektor Litewskiego Narodowego Muzeum Sztuki (LNMA) w Wilnie, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i Natalią Żak

Trudny powrót. Ołtarz Wita Stwosza – spotkanie z dr Agatą Wolską i prof. Stanisławem Waltosiem; rozmowę poprowadziła Justyna Nowicka

Od lewej: dyr. Agata Wąsowska Pawlik, prof. Stanisław Waltoś, dr Agata Wolska i Justyna Nowicka

Dr Agata Wolska

Prof. Stanisław Waltoś

Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności. Udział dyr. Łukasza Galuska w 9. gali wręczenia Nagrody Ambasadora Nowej Europy 2020. Nagrodę otrzymał Tomasz Różycki, autor eseju *Próba ognia. Błędna kartografia Europy*, wydane przez Wydawnictwo Austeria. Dyr. Łukasz Galusek wygłosił laudację na cześć laureata konkursu

Dyr. Łukasz Galusek

10/12 *Sztuka widzenia – zobaczyć współczesną Ukrainę* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka online. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

14/12 Spotkanie online *Ukraina po godzinach: Podboje, konflikty i wojny – mikrohistorie* w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*, które prowadziła Joanna Majewska

16/12 Seminarium dla nauczycieli *Czy o dziedzictwie można uczyć w sposób nowoczesny?*; prowadzenie: Katarzyna Zarzycka

19/12 Mikołaj w mck – *W poszukiwaniu magii*. Warsztaty dla dzieci ukraińsko- i rosyjskojęzycznych

Dostępna niedziela w mck, oprowadzanie z audiodeskrypcją po wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia* zorganizowane dla osób z niepełnosprawnością wzroku

20/12

Wyścig z czasem – początki fotografii – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*. Wykłady dla seniorów na trzydziestolecie MCK

KONFERENCJE

HERITAGE & DEVELOPMENT 6. HERITAGE FORUM OF CENTRAL EUROPE

June 16–18, 2021

6. FORUM DZIEDZICTWA EUROPY ŚRODKOWEJ DZIEDZICTWO I ROZWÓJ

16–18 CZERWCA

W 2021 roku w mck już po raz szósty odbyło się Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, największe w tej części kontynentu spotkanie ekspertów zajmujących się dziedzictwem kulturowym.

Ta cykliczna konferencja, organizowana co dwa lata w Krakowie, stanowi efekt współpracy Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, w skład której wchodzi przedstawiciele: Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej, Kancelarii Premiera Węgier, Rady Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej oraz mck w Krakowie. Pięć poprzednich edycji Forum poświęcono takim zagadnieniom jak: teoria dziedzictwa w Europie Środkowej, granice dziedzictwa, fenomen miasta, relacje pomiędzy dziedzictwem i społeczeństwem oraz relacje pomiędzy dziedzictwem i środowiskiem.

Szóstą edycję Forum skoncentrowano na powiązaniach i wzajemnych zależnościach między dziedzictwem a rozwojem. Okres transformacji ustrojowej i gospodarczej w krajach Europy Środkowej dał początek szerokiemu wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, na rzecz rozwoju gospodarczego. Wybuch pandemii COVID-19 w 2020 roku doprowadził do wielu przewartościowań w sposobie myślenia o kulturze, społeczeństwie i gospodarce. Nowa sytuacja wymusiła spojrzenie wstecz i zastanowienie się, między innymi nad dotychczasowymi metodami wykorzystywania dziedzictwa, które bardzo często skupione były na krótkoterminowych korzyściach płynących z funkcjonowania i ciągłego wzrostu rynku turystycznego. Współcześnie globalnie postępujące zmiany wymuszają potrzebę dostrzeżenia w dziedzictwie narzędzia głębszego i bardziej zrównoważonego rozwoju – nie tylko materialnego, ale także społeczno-kulturowego, wykraczającego poza dotychczasowy punkt widzenia zorientowany na gospodarkę.

Zajmując się takimi zagadnieniami jak na przykład znaczenie dziedzictwa dla zrównoważonego rozwoju lub zaangażowanie obywatelskie i integracja społeczna, 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej skupiało uwagę na zaprezentowaniu nowych, możliwych do wdrożenia narzędzi i polityk, które odpowiadają wyzwaniom, przed jakimi stoją obecnie Europa i świat.

Do udziału w 6. Forum Dziedzictwa zaproszono badaczy zajmujących się różnymi dziedzinami nauk humanistycznych, ekonomicznych i społecznych. Wybór mówców odbył się w ramach otwartego naboru referatów. Nadesłano ponad 130 propozycji, spośród których wyłoniono te najbardziej odpowiadające tematyce konferencji. Podczas trzydniowych obrad głos zabrało ponad 100 prelegentek i prelegentów, którzy reprezentowali pięć kontynentów. Osoby uczestniczące w konferencji wzięły udział w pięciu sesjach równoległych: *Dziedzictwo i postwzrost*, *Dziedzictwo i integracja społeczna*, *Dziedzictwo i odnowa miast*, *Dziedzictwo i katastrofa klimatyczna*, *Dziedzictwo i adaptacja*.

Heritage & Development
6. Heritage Forum of Central Europe
June 16–18, 2021

HERITAGE IS THE FUTURE OF OUR PAST

— prof. Jacek Purchla

Heritage & Development
6. Heritage Forum of Central Europe
June 16–18, 2021

PANDEMIC AND WHAT'S NEXT?

18.06, 18:00-19:30

Expert debate with the participation of:
Alicja Knast · Irena Kregar Šegota
Agata Wąsowska-Pawlik · Robert Piaskowski

Podczas konferencji odbyły się także wykłady i sesje plenarne. Wykład otwierający wygłosiła Sneška Quaedvlieg-Mihailović, przewodnicząca Europy Nostry, a kolejne profesorowie David Throsby i Jerzy Hausner oraz litewski badacz i pisarz Laimonas Briedis.

W ramach 6. Forum odbyło się także pięć sesji plenarnych. Pierwsza dotyczyła przyszłości megaeventów w miastach historycznych oraz stanowiła podsumowanie międzynarodowego projektu HOMEE. Kolejna traktowała o innowacjach w dziedzictwie kulturowym i wykorzystaniu ich na rzecz dyplomacji kulturalnej. W trakcie tej sesji podsumowano wieloletni międzynarodowy projekt ILUCIDARE. Zarówno HOMEE, jak i ILUCIDARE były realizowane przez MCK w ramach międzynarodowych konsorcjów badawczych i finansowane w ramach programu Horyzont 2020. Trzecia sesja plenarna została zorganizowana wspólnie z partnerami z inicjatywy Our World Heritage i odnosiła się do roli dziedzictwa kulturowego w kreowaniu strategii z zakresu zrównoważonego rozwoju oraz agendy 2030. Czwarta sesja dotyczyła trzech dekad istnienia Grupy Wyszehradzkiej oraz współpracy na rzecz dziedzictwa pomiędzy krajami Europy Środkowej. Ostatnia sesja została poświęcona kulturze i dziedzictwu po pandemii.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 konferencja została zrealizowana w trybie online, wszystkie wystąpienia były transmitowane poprzez specjalnie przygotowaną stronę internetową. Ze studium w MCK łączyli się niemal równocześnie mówcy z Australii, Ameryki Południowej i różnych zakątków Europy. Choć Forum ma charakter konferencji eksperckiej, wykładów mogli wysłuchać wszyscy zainteresowani po bezpłatnej rejestracji na platformie streamingowej: <https://heritageforum.mck.krakow.pl/>.

6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej pozwoliło na dyskusję o roli dziedzictwa kulturowego w świecie po pandemii. Słabnąca, przynajmniej podczas trwania pandemii, rola turystyki stworzyła szansę, aby na dziedzictwo spojrzeć w nowy sposób. Pojawiła się możliwość, aby dziedzictwo przestało być przede wszystkim narzędziem zarabiania pieniędzy, a stało się platformą porozumienia i współpracy oraz spoiwem najważniejszego z kapitałów – kapitału społecznego.

Szczegóły i program konferencji dostępne na stronie: <https://heritageforum.mck.krakow.pl/agenda/>.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

Przed Muzeum Hymnu Narodowego w Będminie

Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich

PRZESTRZEŃ KULTUROWA EUROPY ŚRODKOWEJ GDAŃSK, KASZUBY, ŻUŁAWY

27-31 SIERPNIA

Po wymuszonej przez pandemię dwuletniej przerwie Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury ponownie wzięła udział w seminarium naukowym z serii Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej. W 2021 roku trasa objazdu studyjnego objęła Gdańsk, Kaszuby i Żuławy.

Grupa uczestników seminarium wyruszyła 27 sierpnia z Krakowa do Gdańska, by jeszcze tego samego dnia odwiedzić Europejskie Centrum Solidarności, w którym właśnie rozpoczęły się obchody gdańskiego sierpnio-wego Święta Wolności, a także spotkać się z Basilem Kerskim, dyrektorem ECS.

Drugi dzień wyjazdu skupiony był na dziedzictwie Kaszub. Niezwykle bogaty program rozpoczęto od wizyty w Będominie. W tamtejszym dworze, miejscu narodzin Józefa Wybickiego, grupa spotkała się z kierownikiem muzeum Przemysławem Reyem oraz z dr. hab. Jackiem Friedrichem, dyrektorem Muzeum Narodowego w Gdańsku, którego oddziałem jest Muzeum Hymnu. Uzupełnieniem kolejnych wizyt były prelekcje towarzyszącego uczestnikom wybitnego znawcy Kaszub prof. dr. hab. Cezarego Obrachta-Prondzyńskiego. Kolejnym punktem programu była wizyta w położonym we Wdzydzach Kiszewskich najstarszym skansenie na terenie Polski, który zaprezentowała uczestnikom seminarium dyrektor muzeum dr Katarzyna Kulikowska. Później grupa udała się na cmentarz leśników w Pysznem i do Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie. Kolejnym przystankiem był Bytów, gdzie pobyt rozpoczął się od wizyty na zamku, po którym oprowadził grupę jego dyrektor Tomasz Siemiński. Następnie zabytki miasta przedstawił grupie prof. Obracht-Prondzyński. Odwiedzając dalej po drodze Złotą Górę, seminarium skierowało się na spotkanie w Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym w Wieżycy, którego działalność zaprezentował prezes fundacji prowadzącej tę instytucję Mariusz Mówka.

Po niezwykle intensywnej części kaszubskiej kolejny, trzeci dzień seminarium wykorzystany został na odkrywanie nieoczywistych obliczy Gdańska, a także meandrów ochrony jego dziedzictwa. Przy ulewnej aurze prof. dr. hab. Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk przedstawiła grupie szlak dziedzictwa literackiego miasta. Następnie odbyło się długie spotkanie z Andrzejem Trzeciakiem, które rozpoczęło się od kolejnej wizyty w ECS, a w dalszej kolejności objęło spacer po terenie Stoczni Gdańskiej. Dopełnieniem podejmowanej wówczas tematyki było spotkanie z Krzysztofem Sobolewskim, prezesem spółki Shipyard City Gdańsk, zarządzającej znaczną częścią postindustrialnych przestrzeni Stoczni, podczas którego diskutowane były plany rewitalizacji tego obszaru. Później uczestnicy seminarium udali się do nowo otwartego oddziału Muzeum Gdańska – Muzeum Bursztynu, które zaprezentował dyrektor Waldemar Ossowski. Zwieńczeniem dnia była kolacja w towarzystwie przedstawicieli gdańskiego Biura Prezydenta ds. Kultury.

W Europejskim Centrum Solidarności

Prof. Mykoła Riabczuk w ecs

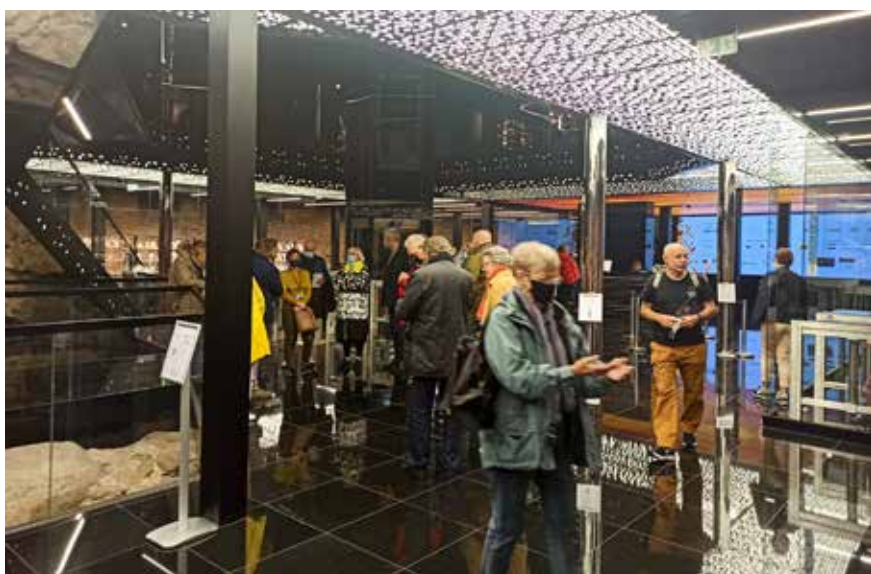
Prof. Maria Poprzęcka w ecs

Prof. Jacek Purchla i amb. Magdaléna Vášáryová w Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie

Cmentarz leśników na terenie rezerwatu Bukowa Góra nad Pysznem

W Muzeum Bursztynu w Gdańsku

Dom podcieniowy w Trutnowach

Dom podcieniowy w Trutnowach

Greckokatolicka cerkiew pw. św. Mikołaja w Cyganku

Czwarty dzień seminarium został poświęcony Żuławom. Rozpoczął się od wizyty w tradycyjnym dla lokalnego dziedzictwa architektonicznego domu podcieniowym w Trutnowach, jednym z najbardziej okazałych zachowanych przykładów tego budownictwa. Stamtąd grupa udała się do Cyganku, gdzie odwiedziła kolejny dom podcieniowy, cmentarz menonicki oraz obecnie greckokatolicką cerkiew pw. św. Mikołaja. W miejscach tych uczestnikom towarzyszył ksiądz Paweł Potoczny, który barwnie opowiadał o swoich działaniach na rzecz ochrony gotyckiej świątyni znajdującej się pod jego opieką. Kolejną z odwiedzonych instytucji był Żuławski Park Historyczny w Nowym Dworze Gdańskim. Szczególnie pamiętnym punktem tego dnia była długa wizyta we Fromborku, zrealizowana pod opieką merytoryczną dr Iwony Liżewskiej, kierowniczkę olsztyńskiego oddziału NID. Grupa zapoznała się z pracami konserwatorskimi prowadzonymi w tamtejszej katedrze, a także zwiedziła kompleks katedralny i pałac biskupi. Niezmiernie wartościowa okazała się wizyta na wystawie *„Złote jabłka mi się śnią...”*. *Śmierć dziecka w sztuce i kulturze* w Szpitalu Świętego Ducha – dziale Historii Medycyny Muzeum Mikołaja Kopernika. Po zapoznaniu się z ekspozycją przeprowadzona została dyskusja z Mirosławem Jonakowskim, dyrektorem muzeum. Zwieńczeniem dnia i całego wyjazdu była wizyta w letniej rezydencji cesarza Wilhelma II w Kadynach. Kompleks zabudowań i aspekty jego ochrony przybliżyła towarzysząca grupie dr Iwona Liżewska.

Obejmujący cztery dni program seminarium obfitował w wizyty w miejscach mało znanych i rzadko uczęszczanych. Oprawa merytoryczna zapewniona przez wybitnych ekspertów, a także liczne spotkania z przedstawicielami lokalnych instytucji kultury i zarządców miejsc zabytkowych pozwoliły w znacznym stopniu przybliżyć uczestnikom seminarium specyfikę obszaru. Wizyta w – zdawałoby się – doskonale znanym Gdańsku skoncentrowana była na działalności nowych instytucji, nieoczywistym dziedzictwie miasta i najbardziej aktualnych wyzwaniach stojących przed jego opiekunami. Wyjazd stworzył również platformę do spotkań z osobami odpowiedzialnymi za dbałość o ich dziedzictwo kulturowe, umożliwiając tym samym nawiązywanie przez MCK w przyszłości cennych kooperacji.

Marek Świdrak

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

VILIM FRANČIĆ – CHORWAT I POLAK W JEDNEJ OSOBIE W 125. ROCZNICĘ JEGO URODZIN

27 WRZEŚNIA

W 2021 roku przypadła 125. rocznica urodzin Vilima Frančicia (1896–1978). Z tej okazji Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie we współpracy z Międzynarodowym Centrum Kultury zorganizował jednodniowe seminarium poświęcone temu wybitnemu uczonemu.

Życie Vilima Frančicia posłużyć może za wzorzec życia w Galicji. Urodzony w chorwackim Daruvarze, za sprawą ojczyma, c.k. urzędnika, jako dziecko przeniósł się z rodziną do Krakowa. Rozpoczął naukę w jednej z podgórszych szkół podstawowych, w imponującym tempie opanowując język polski i zdobywając na świadectwach szkolnych najwyższe noty z tego przedmiotu. Następnie, po trzech latach nauki w Gimnazjum Świętej Anny, przeniósł się na ostatni rok nauki do Wiednia, gdzie zdał egzamin maturalny. Studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim, równolegle uzupełniając swoje wykształcenie we wszechnicach Pragi i Grazu. Z krakowską uczelnią związał się do końca życia, będąc jej profesorem i wykładowcą. Był sławistą o szerokim polu zainteresowań, autorem wielu przekładów literatury chorwackiej na język polski. Do jego najpopularniejszych i zapewne najlepiej znanych wszystkim początkującym kroatystom dzieł należą dwutomowy *Słownik serbsko-chorwacko-polski* oraz *Gramatyka opisowa języka serbo-chorwackiego*.

Bardzo aktywny społecznie, udzielał się w różnych organizacjach i instytucjach. Należał do harcerstwa, służył jako żołnierz II Brygady Legionów Polskich. Szczególną rolę Vilim Frančić odegrał po aresztowaniu przez Niemców jego i innych profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego podczas Sonderaktion Krakau 6 listopada 1939 roku. Po swoim uwolnieniu z obozu w Sachsenhausen organizował pomoc dla pozostałych uwięzionych, dzięki której wielu uczonym udało się powrócić do Krakowa.

Równie aktywny był w okresie dwudziestolecia międzywojennego i w czasach powojennych. Współpracował z Polską Akademią Nauk, działał w Towarzystwie Polsko-Jugosłowiańskim. Współpracował z chorwacką, serbską i polską prasą, był między innymi redaktorem działu słowiańskiego w „Dzienniku Polskim”. Również we lwowskich i w warszawskich czasopismach publikowano jego liczne artykuły o południowej Słowiańszczyźnie, natomiast w prasie zagrzebskiej i belgradzkiej teksty o Polsce i Polakach. Zajmował też stanowiska nauczyciela i dyrektora szkół w Proszowicach (gdzie zainicjował budowę nowego budynku szkolnego), Królewskiej Hucie, Chorzowie i Katowicach, jak również wizytatora w Krakowie. W czasie drugiej wojny światowej należał do tajnego Kuratorium Szkolnego.

Vilim Frančić do końca życia mieszkał w Krakowie, niezwykle aktywnie budując trwałe związki między Polakami a Chorwatami. Starał się doprowadzić do poszerzenia wzajemnej wiedzy o sobie mieszkańców obu krajów, zarówno poprzez pracę naukową i popularnonaukową, jak i osobiste spotkania czy

organizację wycieczek i kolonii młodzieżowych. Za swoją działalność otrzymał wiele odznaczeń od obu państw, w tym Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Poświęcone jego pamięci seminarium rozpoczęło się odsłonięciem na budynku przy ul. M. Konopnickiej 5 tablicy pamiątkowej. Gospodarzem wydarzenia był Paweł Włodarczyk, Konsul Honorowy Republiki Chorwacji, który wraz z Agatą Wąsowską-Pawlik, dyrektorką MCK, oraz JE Tomislavem Vidoševićem, ambasadorem Republiki Chorwacji, powitał przybyłych gości.

W gronie prelegentów znaleźli się dr Slaven Kale i dr Josip Jagodar z Uniwersytetu w Zagrzebiu. Pierwszy z nich opowiedział o rodzinie i dzieciństwie Frančicia – o pobycie w Chorwacji i pierwszych latach w Polsce, drugi zaś wygłosił wystąpienie na temat aktywności profesora Frančicia w szkolnictwie polskim. Referat na temat jego studiów, pracy i dorobku naukowego (UJ i PAN) przygotowała prof. Barbara Oczkowska, a przedstawiony został i okraszony własnymi komentarzami przez prof. UJ Macieja Czerwińskiego. Z kolei prof. Irena Paczyńska z Instytutu Historii UJ scharakteryzowała działalność Frančicia w okresie okupacji niemieckiej, a swoimi spostrzeżeniami o jego roli w promocji chorwackiej kultury w Polsce po drugiej wojnie światowej podzielił się prof. Leszek Małczak z Uniwersytetu Śląskiego. Na zakończenie burmistrz Proszowic Grzegorz Cichy opowiedział o działalności Vilima Frančicia jako dyrektora tamtejszej Szkoły Handlowej Polskiej Macierzy Szkolnej im. Bartosza Głowackiego. Konferencja zakończyła się szczególnym akcentem – osobistymi wspomnieniami wnuczki Vilima Frančicia Doroty Francić-Nisztuk, której wspomnienia o ukochanym dziadku, zapalonym szachiście i spacerowiczu nieuznającym komunikacji miejskiej były znakomitą uzupełnieniem i podsumowaniem akademickich rozważań. Pani Francić-Nisztuk była także autorką wystawy pamiątek rodzinnych, z którą mogli zapoznać się uczestnicy spotkania.

Anna Kępińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

WYSTAWY

GRAFIKA WE DWOJE JADWIGA KAIM-OTRĘBA I RYSZARD OTRĘBA

2 LUTEGO – 19 MARCA

Prezentacja dwojga wyjątkowych artystów, których twórczość i życie wpisują się w fenomen tak zwanej krakowskiej szkoły grafiki. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba są małżeństwem od sześćdziesięciu lat. Ich losy połączyły studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Jadwiga ukończyła studia w 1960 roku dyplomem na Wydziale Grafiki w pracowni litografii profesora Konrada Szrednickiego. Ryszard Otręba ukończył akademię rok wcześniej dyplomem na Wydziale Architektury Wnętrz u profesora Zbigniewa Chudzikiewicza. Dwuletni kurs grafiki odbyty w czasie studiów przez artystę w pracowni Mieczysława Wejmana odegrał kluczową rolę, albowiem oboje artystów połączyło nie tylko poważne uczucie, ale też miłość do grafiki.

Artystyczne szlify zdobyte u mistrzów grafiki i ich asystentów pozwoliły im na udany i znaczący debiut, który przypadł na początek lat sześćdziesiątych. Oboje brali aktywny udział w wystawach, salonach, konkursach, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia oraz uznanie krytyków. Od samego początku w swoich pracach wyraźnie różnili się stylem, ekspresją i tematyką. Wspólne lata małżeńskiego życia niczego w tym względzie nie zmieniły – pozostali zupełnie odrębnymi i silnymi osobowościami twórczymi.

Maciej Gutowski w recenzji pierwszej wspólnej wystawy Otrębów w 1963 roku w zakopiańskiej Galerii Pegaz znakomicie zinterpretował pełną emocji twórczość Jadwigi: „Jadwiga Kaim-Otręba zdaje się interesować przede wszystkim człowiekiem – postacią ludzką. Jej człowiek widziany jest ekspresyjnie (...), postaci są raczej bezradne i zagubione niż dramatyczne. Może zresztą ważniejsze jest ich działanie jako formy – zróżnicowanej, bogatej, o delikatnych, bardzo malarskich przejściach. Malarskość traktowania wiąże się tu nierozdzielnie z kolorem, stanowiącym bodaj najmocniejszą stronę prac artystki. Jej „myślenie kolorem” ujawniają może jeszcze lepiej od świetnie wyważonych grafik kolorowych prace czarno-białe. Zachodzą w nich bowiem szczególne i tak rzadko odnajdywane stosunki pomiędzy płaszczyznami różnych szarości, że stają się one prawie ekwiwalentami koloru. Cenna i wcale nie tak częsta umiejętność”.

Ryszard Otręba powoli i konsekwentnie wypracowywał swój niepowtarzalny język graficzny, eksperymentując i doskonaląc trudną technikę gipsorytu. Jego abstrakcyjne, minimalistyczne grafiki są niezwykle wyrafinowane formalnie. Precyzyjne ryty tworzą intrygujące układy linii i kształtów, dając złudzenia ich falowania i trójwymiarowości. Ale te nieprzedstawiające, pozornie chłodne kompozycje kryją w sobie spory ładunek emocji, do których widz musi sam się przedzierać i dociekać ukrytych znaczeń. Jak sam artysta mówi: „Nie traktuję aktu twórczego na chłodno, jako wyrozumowanego technicznie procesu. Dla mnie jest to działanie spontaniczne, którego źródła są emocjonalne, zależne od nastroju. Wszystko jest powiązane z emocjami, ale także

ze szczególnym skupieniem się przy wykonywaniu grafiki. To stan, który trwa przez parę godzin – kiedy zajmuję się tworzeniem, nic innego nie jest ważne”.

Wystawa w Galerii mck nie została pomyślana wyłącznie jako prezentacja twórczości wybitnych grafików. Była zarazem opowieścią o ich życiu we dwoje, o dzieleniu się codziennością, o rodzinie i przyjaciółach. Kanwą ekspozycji była rozmowa kuratorki z artystami, której tematy wyznaczyły przestrzenną narrację, a umieszczone na ścianach krótkie, wybrane fragmenty ją dopowiadały. Nie tylko chęć uhonorowania wybitnych twórców stała się impulsem do przygotowania wystawy, ale ofiarowanie im czegoś – wyjaśniała Agata Wąsowska-Pawlik, dyrektorka mck: „aby podziękować obojgu Artystom za życzliwość i przyjaźń, jaką obdarzają naszą instytucję już od wielu lat”.

dr Monika Rydiger
OŚRODEK WYSTAW

IDEA WYSTAWY *Agata Wąsowska-Pawlik*

KURATORKA *dr Monika Rydiger*

ARANŻACJA PLASTYCZNA *Anna Wisz*

KOORDYNACJA I ORGANIZACJA *Karolina Wójcik*

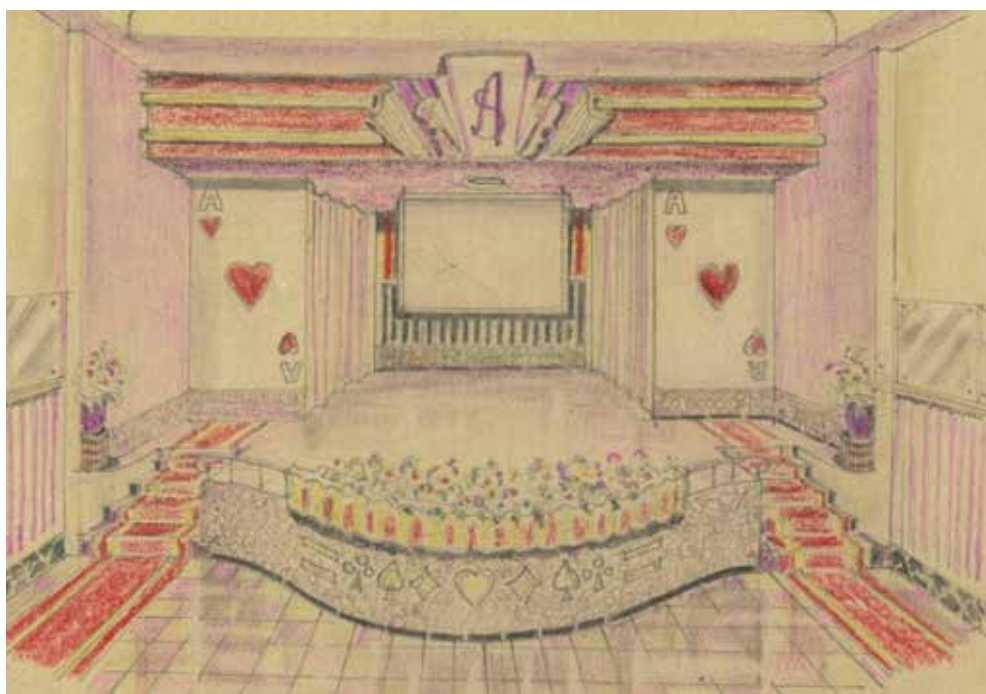
PROJEKT ALBUMU TOWARZYSZĄCEGO WYSTAWIE *Łukasz Podolak*

CAFÉ „AS” HISTORIA PRZETRWANIA SZYMONA WIESENTHALA

2 LUTEGO – 19 MARCA

Niewielka wystawa przygotowana przez Austriackie Forum Kultury prezentowała unikatowy projekt kawiarni „As”, autorstwa Szymona Wiesenthala. Nazywany „żydowskim Jamesem Bondem” Wiesenthal przeszedł do historii jako niezłomny „łowca” nazistów. To dzięki niemu ujęto i osądzono Adolfa Eichmanna, jednego z głównych pomysłodawców „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”, a także wielu innych nazistowskich zbrodniarzy odpowiedzialnych za Holocaust.

Ekspozycja prezentowana w jednej z sal Galerii MCK ukazała mniej znane oblicze tego wyjątkowego człowieka, który był z wykształcenia architektem. Urodził się w Buczaczu w 1908 roku. Po architektonicznych studiach w Pradze powrócił do Lwowa. Aresztowany w lipcu 1941 roku, przeszedł przez szereg obozów koncentracyjnych, trafiając w końcu do Mauthausen. Tam właśnie, w niezwykłych okolicznościach, powstał projekt kawiarni „As”. Wiesenthal opracował go na prośbę współwięźnia – Edmunda Staniszewskiego, który przed wojną zajmował się sprzedażą kawy i marzył o otwarciu kawiarni w Poznaniu. Miała ona powstać przy ulicy Głogowskiej. Wiesenthal stworzył integralną wizję tego miejsca, począwszy od rozplanowania pomieszczeń po projekty mebli, strojów obsługi, a nawet reklamowych afiszy i dekoracji tortów. Wstępne szkice powstały jeszcze w obozie.

Na przekór okolicznościom, w jakich projekt powstawał, rysunki emanują lekkością, radosnymi kolorami, pomysłowymi rozwiązaniami, bogactwem detali, stając się symbolem niezwyklej woli przetrwania i nadziei na powrót do normalnego życia. W pierwszych tygodniach po wyzwoleniu architekt udoskonalił je, przygotowując pełne projekty. Niestety Szymon Wiesenthal i Edmund Staniszewski na wiele lat stracili ze sobą kontakt, a kawiarnia „As” nigdy nie powstała. Projekt przez długi czas uważano za zaginiony. Odnaleziono go niedawno w rodzinnych zbiorach rodziny Staniszewskich. W 2018 roku Muzeum Żydowskiemu w Wiedniu udało się nabyć ponad 80 szczegółowych szkiców. Obecnie stanowią one niezwykle symbol walki Szymona Wiesenthala o przetrwanie i bezcenny dokument ilustrujący dotychczas mało znany rozdział jego biografii.

dr Monika Rydiger

OŚRODEK WYSTAW

ORGANIZATORZY WYSTAWY

*Muzeum Żydowskie w Wiedniu, Austriackie Forum Kultury,
Międzynarodowe Centrum Kultury*

OPIEKA MERYTORYCZNA I ORGANIZACJA ZE STRONY MCK

dr Monika Rydiger, Anna Śliwa

KURATORKA WYSTAWY CAFÉ AS. DAS ÜBERLEBEN DES SIMON WIESENTHAL

W MUZEUM ŻYDOWSKIM W WIEDNIU (29.05.2019–12.01.2020)

Michaela Vocelka

KURATOR WERSJI WYSTAWY PRZYGOTOWANEJ

PRZEZ AUSTRIACKIE FORUM KULTURY

Stanisław Welbel

OPRACOWANIE GRAFICZNE WERSJI WYSTAWY PRZYGOTOWANEJ

PRZEZ AUSTRIACKIE FORUM KULTURY

Jacek Malinowski

NIE TYLKO BAUHAUS

MIĘDZYWOJENNA FOTOGRAFIA

NIEMIECKA I POLSKIE TROPY

8 MAJA – 1 SIERPNIA

Gdy świat po pierwszej wojnie wymyślał się na nowo, to właśnie fotografia towarzyszyła zachodzącym gwałtownie zmianom. Sama będąc dzieckiem nowoczesności, doskonale odpowiadała potrzebom nowych czasów. Obraz fotograficzny stawał się nie tylko równie ważny jak słowo, ale co niezwykle istotne – masowy. Ponad 300 zgromadzonych na wystawie obiektów – fotografii, książek i czasopism – złożyło się na fascynującą opowieść o czasach Republiki Weimarskiej. Fotografiom artystów tej miary co August Sander, Martin Munkácsi, Albert Renger-Patzsch, Karl Blossfeldt, Alfred Eisenstaedt, Hugo Erfurth czy Lotte Jacobi towarzyszyły polskie przykłady. Ten dodatkowy kontekst pozwolił – mimo istnienia oczywistych różnic – ukazać uniwersalny charakter zachodzących zjawisk, ale też spojrzeć na polsko-niemieckie tropy przez pryzmat mikrohistorii, konkretnych miejsc i ludzi.

Międzywojnie to świat obrazów – gwałtowny rozwój medium fotograficznego i prasy drukowanej pozwalał „na gorąco” relacjonować wykuwanie się Nowej Europy i formowanie się powstającego na gruzach dawnych mocarstw ładu politycznego. Turbulencjom na scenie politycznej towarzyszyły nie mniej gwałtowne zmiany obyczajowe. Symbolem powojennego odprężenia i optymizmu lat dwudziestych XX wieku stał się taniec. Efektowne fotografie znanych tancerzy i tancerek tworzył Martin Munkácsi – węgierski Żyd, który przybył do Berlina z Budapesztu i bardzo szybko stał się jednym z najbardziej wziętych fotoreporterów i niestrudzonym kronikarzem tętniącej życiem metropolii. Na wystawie towarzyszyły mu między innymi „rozańczone” zdjęcia Benedykta Jerzego Dorysa. Gwiazdy tańca i estrady, słynni aktorzy i sportowcy – tak chętnie uwieczniani przez obu fotografów – tworzyli świat bohaterów masowej wyobraźni. Taniec stał się też przestrzenią artystycznego eksperymentu. „Nowy taniec niemiecki” rozwijała działająca w Dreźnie Mary Wigman, której jedną z uczennic była warszawianka Pola Nireńska (Nirensztajn). Dla tej pochodzącej z tradycyjnej żydowskiej rodziny artystki stał się on zresztą swego rodzaju narzędziem – zarówno zawodowej, jak i osobistej – emancypacji.

Również klasyczna fotografia portretowa przeżywała swój rozkwit. Kanonicznym już dziełem był prezentowany na wystawie cykl *Ludzie XX wieku* Augusta Sander – fotograficzny portret społeczeństwa Republiki Weimarskiej. Fotografowie zachłannie rejestrowali i objaśniali zmieniający się świat. Zaś rozwój prasy ilustrowanej spowodował zapotrzebowanie na fotograficzne obrazy na niespotykaną dotąd skalę. Skierowane do masowego odbiorcy periodyki przyczyniły się do upowszechnienia fotograficznego medium. W tym jego szczególniej formie, jaką był fotomontaż, chętnie wykorzystywany między innymi ze względu na swój quasikinematograficzny charakter. Niezwykłą popularnością cieszyła się fotografia sportowa – wszak idea zdrowego i silnego obywatela wpisana była w międzywojenny etos nowoczesności.

Gwałtowny rozwój przeżywała fotografia reklamowa i mody. Nader często bohaterkami tych przedstawień były kobiety, którym towarzyszyły atrybuty nowoczesności – szybki samochód, gramofon, telefon czy... aparat fotograficzny. Bo i samo fotografowanie stawało się modną rozrywką. A jednym z symboli tej fotograficznej rewolucji był aparat Leica – owoc niemieckiej myśli technologicznej. Przypomina o tym, prezentowany także na wystawie, projekt reklamy tego modelu aparatu autorstwa Tadeusza Maciejki. Kompozycja, na której widać postać małego chłopca z przewieszonym przez szyję aparatem, jest doskonałą metaforą samego urządzenia – łatwości obsługi (jak dla

dziecka), „młodości” samego wynalazku, czy wreszcie rozbudzania za jego pomocą przemożnej chęci poznawania (i fotografowania) świata (synonim dziecięcej ciekawości). Spoczywający swobodnie na piersiach chłopca aparat zwraca uwagę na jeszcze jeden niezwykle istotny aspekt – a mianowicie nową relację fotografującego i jego ciała. Lekki i poręczny łatwo obraca się w dłoni, daje możliwość szybkiej zmiany pozycji, a co za tym idzie – poszukiwania nieoczywistych kadrów i perspektywy. Staje się swoistym przedłużeniem ciała fotografa. Niewielkie wymiary, brak potrzeby stosowania statywu i niezwykła mobilność pozwalały znaleźć się w samym centrum

wydarzeń, z łatwością chwytając chwile, obrazy i emocje. Łapać życie „na gorącym uczynku”.

Fotografia czasów Republiki Weimarskiej prezentowała nie tylko gatunkową różnorodność, ale też wypracowała rozpoznawalny język wizualny określany mianem Nowej Rzeczowości (Neue Sachlichkeit) i Nowego Widzenia (Neues Sehen). Wykorzystanie nietradycyjnej perspektywy, ujęcia z góry, od dołu czy „ciasne” kadrowanie składały się na charakterystyczny i chętnie wykorzystywany arsenał rozwiązań formalnych. Towarzyszyło mu przekonanie, że fotografować można niemal wszystko – w tym najbardziej banalne i łamiące zasady klasycznego *decorum* elementy codzienności. Ten aspekt przybliżały między innymi prace takich fotograficznych klasyków jak Karl Blossfeldt, Albert Renger-Patzsch, jak i artystów mniej znanych – lecz nie mniej interesujących i będących odkryciem nawet dla badaczy tematu – takich jak związany z Bauhausem Kurt Kranz. Polskim kontrapunktem były eksperymenty artystów awangardowych – między innymi Janusza Marii Brzeskiego, Aleksandra Krzywobłockiego czy Karola Hillera. Na wystawie pojawiły się również prace z kręgu polskiego piktorializmu. „Nie fotografowaliśmy śrubek i zawiniętych kołnierzyków jak Niemcy,

bo i po co” – napisze po latach związana z tym nurtem Janina Mierzecka. Piktorializm, choć ideowo stał w opozycji do nowego fotograficznego widzenia, stopniowo przejmował niektóre elementy nowej estetyki. I to właśnie takie rozwiązania, fotograficzne hybrydy zawieszane pomiędzy szacunkiem dla unikatowości artystycznego gestu a znakami nowego – włączone zostały w obręb wystawy.

Ekspozycja *Nie tylko Bauhaus* była skonstruowana na kształt atlasu obrazów przybliżających pełną kontrastów epokę. Rewersem optymistycznej wizji świata były prace pokazujące pęknięcie na pozytywnym obrazie rzeczywistości. Międzywojnie bowiem to zarówno czas cywilizacyjnego postępu, kultu miast i maszyny, kosmopolitycznej euforii, jak i lata kryzysu gospodarczego, napięć społecznych, politycznych i przybierających na sile nacjonalizmów. Echa tych wydarzeń pobrzmiwały w fotografiach związanych z tematem pracy – jak choćby w bardzo ciekawym zjawisku tak zwanej fotografii robotniczej czy całej serii zdjęć obrazujących narastanie nabrzmiewających problemów i konfliktów. Kadry ukazujące palenie bezwartościowych banknotów, Sanderowskie portrety żebraków, wybór Paula von Hindenburga na nowego prezydenta Rzeszy to tylko kilka przykładów. Miejsce szczególne i równocześnie zamknięcie całej wystawowej narracji stanowił kolaż Martina Munkácsiego, który tym razem wystąpił nie w roli piewcy nowoczesności, ale oskarżycielskiego świadka historii. Praca *Marsz niewinności / Marsz zła*, na której artysta zestawiał postać małego dziecka

i paradę nazistów z 1933 roku, zwiastowała schyłek demokratycznej ery Weimaru i nadciągające chmury faszyzmu tudzież wojennej pożogi. Ale to już inna historia. Również fotograficzna.

Była to już trzecia wystawa powstała we współpracy z Landschaftsverband Rheinland. Zorganizowano ją wspólnie z LVR-LandesMuseum w Bonn, Deutsche Fotothek w Dreźnie i F.C. Gundlach Foundation w Hamburgu.

Natalia Żak

OŚRODEK WYSTAW

KURATORZY *Natalia Żak (MCK), Lothar Altringer, dr Adelheid Komenda (LVR-LandesMuseum, Bonn), dr Jens Bove (Deutsche Fotothek, Dresden), Sebastian Lux (Stiftung F.C. Gundlach, Hamburg)*

ARANŻACJA *Paweł Żelichowski*

KOORDYNACJA *Dorota Kosiec, Anna Śliwa*

HONOROWY PATRONAT *dr Michael Groß, Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec*

PROJEKT DRUKÓW TOWARZYSZĄCYCH *Wojtek Kwiecień-Janikowski, Kuba Sowiński*

UKRAINA WZAJEMNE SPOJRZENIA

16 WRZEŚNIA 2021 – 16 STYCZNIA 2022

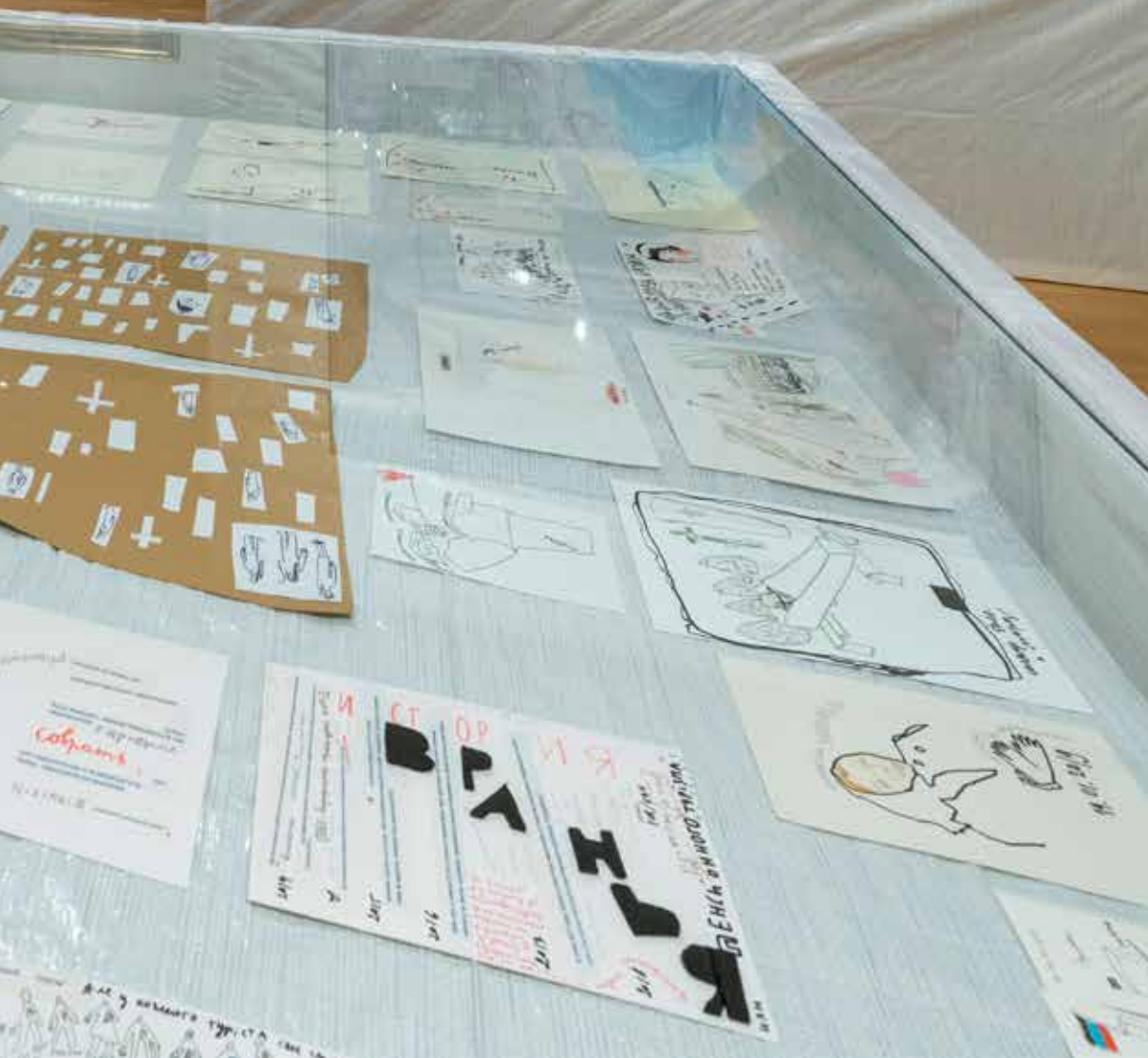
Ukraina od trzydziestu lat jest niepodległa. Jest również bliska, waleczna, wielopostaciowa, zaskakująca. Taka też była prezentowana w МСК wystawa. Jeszcze nigdy nie pokazywano polskiej publiczności dzieł, które tak wiele mówiłyby o naszym wschodnim sąsiedzie. Dzięki temu wzajemnemu spojrzeniu stajemy się jeszcze sobie bliżsi.

Po raz pierwszy Polska i Ukraina miały szansę przyjrzeć się sobie nawzajem przez pryzmat sztuki. Zanurzona w bogactwie kontekstów i wątków historycznych, zarówno w Ukrainie, jak i w Polsce, wystawa była artystyczną reprezentacją ukraińskiej tożsamości wobec polskich kontekstów kulturowych i narracji tożsamościowych. Ekspozycja próbowała odpowiedzieć na pytania, jak poprzez pryzmat sztuki postrzega się ukraińskość w Ukrainie, a także jak widziana jest z polskiej perspektywy. Jakie tematy porusza obecnie ukraińska scena artystyczna? Jak bardzo różni się od polskiej? Ideą wystawy było stworzenie wielowątkowej sytuacji gry w zestawienie spojrzeń, znaczeń, wypowiedzi artystycznych, by na kanwie tych spotkań umożliwić uchwycenie wspólnego kulturowego kontekstu wzajemnych polsko-ukraińskich relacji. Tak reprezentatywny wybór sztuki ukraińskiej pojawił się w Polsce po raz pierwszy. Oprócz dzieł pochodzących w dużej mierze z najważniejszej kolekcji Narodowego Muzeum Sztuki Ukrainy (NAMU) w Kijowie wystawa została wzbogacona dziełami innych ukraińskich zbiorów: Rezerwatu Narodowego „Ławra Kijowsko-Pieczerska”, Muzeum Teatru, Muzyki i Kina w Kijowie oraz Muzeum Narodowego „Kijowska Galeria Sztuki”, jak również z muzeów i kolekcji polskich: Muzeów Narodowych w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu, Galerii Arsenał w Białymstoku i Biblioteki Jagiellońskiej oraz polskich i ukraińskich kolekcji prywatnych.

Na ekspozycję złożyło się osiem bloków zbudowanych wokół re/wizji mitów i wzajemnych wyobrażeń o Ukrainie. Jedne z nich były osadzone wokół ikonicznych symboli i stereotypowych wyobrażeń na temat Ukrainy, czyli „kozak”, „step”, czy „ukraińska chata”. Inne dotyczyły najważniejszych współczesnych tematów, przede wszystkim rozpoczętej w 2014 roku agresji Rosji wobec Ukrainy. Obecna wojna została osadzona w kontekście historycznym, gdyż jako pogranicze między osiadłą ludnością Europy a koczownikami stepów euroazjatyckich terytorium Ukrainy pozostawało ziemią nieustannie podbijaną.

Niekończące się polityczne wstrząsy, a także wciąż kielkująca i gasnąca raz za razem wiara w lepsze jutro są tematami nurtującymi współczesną sztukę ukraińską reprezentowaną na wystawie przez dzieła Włady Rałko, Nikity Kadana czy Ołeha Tistoła. Chronologia pokazu objęła ponad trzy stulecia, a przykłady sztuki współczesnej zderzone zostały z dziełami sztuki dawnej. W poszczególnych działach zaprezentowano różne odmiany wspólnych polsko-ukraińskich kulturowych korzeni, z których zostały skonstruowane ważniejsze – ale jakże różne – mity historyczne niezbędne w kształtowaniu świadomości narodowej Ukraińców i Polaków. Celem takiego przeglądu nie była retrospektywna

opowieść o mitach, lecz prezentacja najbardziej aktualnych dążeń artystycznych i społecznych dynamicznie rozwijającego się społeczeństwa ukraińskiego.

Oprócz budowania i wzmacniania porozumienia, wzajemnych sympatii Ukraińców i Polaków, harmonizacji poglądów na przeszłość wystawa była niezwykle istotna dla samego Krakowa, jako miasta historycznie związanego z dziejami narodu ukraińskiego. Kraków jest zamieszkany przez wielu ukraińskich studentów, Ukraińców przybywających do Polski z powodu migracji zarobkowej, a także przesiedleńców z terenów wschodniej Ukrainy, gdzie toczy się wojna. Osiedlający się w Polsce Ukraińcy stopniowo stają się częścią lokalnej społeczności. Ta sytuacja pobudza wzajemne zainteresowanie i gotowość obu stron do głębszego zrozumienia, ponownego przemyślenia własnych narracji, stereotypów, wizji przeszłości i teraźniejszości.

Wystawa została przygotowana we współpracy z Narodowym Muzeum Sztuki Ukrainy (NAMU) w Kijowie.

dr Żanna Komar
OŚRODEK WYSTAW

AUTORKI KONCEPCJI WYSTAWY I KURATORKI *Oksana Barszynowa (NAMU),
Žanna Komar (MCK)*
KONSULTACJA MERYTORYCZNA *Jarostaw Hrycak, Serhij Płochij, Mykoła Riabczuk*
WSPÓŁPRACA KURATORSKA *Anna Łazar*
ARANŻACJA PLASTYCZNA *Rafał Bartkowicz*
KOORDYNACJA *Olesia Denisiuk (NAMU), Karolina Wójcik (MCK)*
PROJEKT ALBUMU I DRUKÓW TOWARZYSZĄCYCH *Weird Gentlemen (Łukasz Podolak)*

WNĘTRZA I FORMY

10 LISTOPADA – 10 GRUDNIA

Wystawa prezentowała dokonania studentów dwóch wydziałów Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie – Wydziału Architektury Wnętrz i Wydziału Form Przemysłowych. Obie jednostki były do 1962 roku jednym wydziałem. Przez kolejne prawie cztery dekady wypracowywały swoje programy edukacyjne. Pierwsza po trzydziestu dziewięciu latach wspólna wystawa pokazała nie tylko różnorodność tematyczną, ale również odmienne podejścia do projektowania.

Wydział Architektury Wnętrz przygotowuje studentów do odpowiedzialnego, racjonalnego kształtowania przestrzeni otaczającej człowieka. Skala działań jest bardzo szeroka, poczynając od drobnych obiektów, przez meble, ubiór, wnętrza, po przestrzenie sceniczne, wystawiennicze i działania na pograniczu architektury. Na wystawie zaprezentowano wybór dziesięciu projektów z ostatnich lat. Za kryterium doboru przyjęto przyznanie nagrody honorującej efekt działań projektowych lub współpracę z partnerem Wydziału, uzasadniając celowość opracowania. Partnerzy wskazywali problemy projektowe, określali przestrzenie do zaprojektowania lub udostępniali technologie. W wyniku dialogu w procesie projektowym powstały koncepcje lub prototypy rozwiązujące w kreatywny sposób realne problemy, a jednocześnie konfrontujące wyjściowe idee z realiami technologicznymi, ekonomicznymi, prawnymi.

Wydział Form Przemysłowych koncentruje się na projektowaniu na rzecz producentów oraz na nowo odkrywanego rzemiosła. Chcąc pokazać różnorodność prac studenckich, zarówno graficznych, jak i z zakresu wzornictwa produktów, odwołano się do ocen producentów i jurorów konkursów. Zestaw trzydziestu ośmiu projektów zrealizowanych w latach 2016–2021, choć niespójny tematycznie, pokazał potencjał edukacyjny szkoły, wrażliwość i umiejętności studentów, ale także mówił o problemach istotnych dla młodego pokolenia designerów, którzy chcą znaleźć pracę w zawodzie i pragną zostać sprawnymi profesjonalistami. Poszukując tematów, zwracają się oni do potencjalnych producentów czy zleceniodawców, co czasem przekłada się na wdrożenia. Równocześnie chcą budować rzeczywistość, odpowiadając na problemy społeczne czy ekologiczne współczesnego świata. Poszukują rozwiązań zgodnych z ich wiedzą, wrażliwością i estetyką. Prace te zostały docenione przez organizatorów konkursów i wystaw.

Wystawa zorganizowana we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

prof. Czesława Frejlich

ORGANIZATOR Wydział Architektury Wnętrz i Wydział Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

KURATORZY WYSTAWY Czesława Frejlich (ASP), Łukasz Sarnat (ASP)

ARANŻACJA WYSTAWY Karol Cyruлик, Hubert Albertusiak, Anna Markowska

OPRAWA GRAFICZNA Aleksandra Zajdel

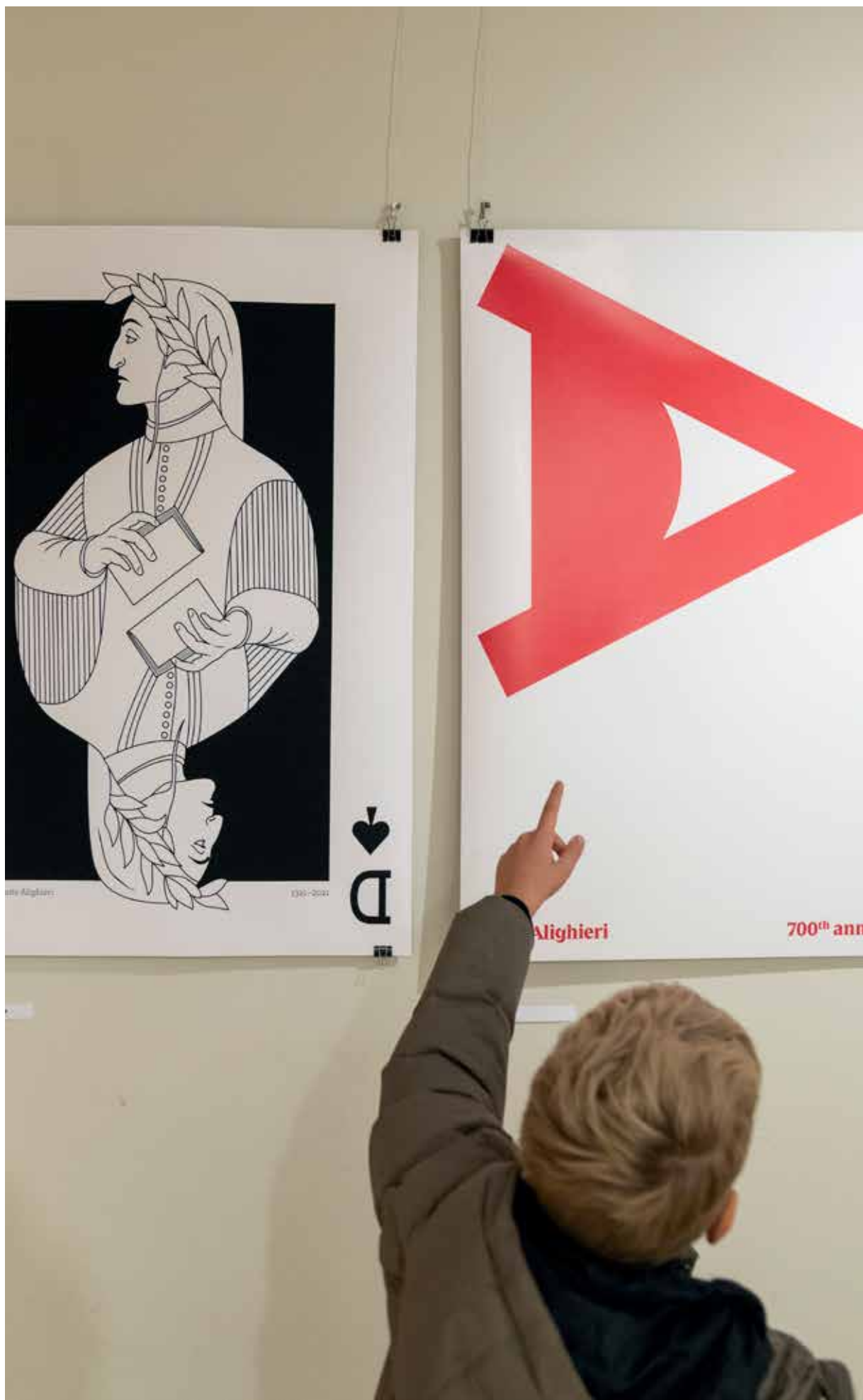
KOORDYNACJA Karolina Wójcik (MCK)

DANTE PLAKAT

10 LISTOPADA – 10 GRUDNIA

Dantedì – Dzień Dantego – był szczególnie uroczystie obchodzony w 2021 roku, ogłoszonym we Włoszech Rokiem Dantego. Zwykle świętuje się takie dni w rocznicę urodzin ich patrona, niemniej z uwagi na to, że dokładna data urodzin Dantego nie jest znana (wiadomo jedynie, że urodził się w maju lub w czerwcu 1265 roku), wybrano 25 marca, dzień rozpoczęcia akcji *Boskiej komedii* – wędrówki Dantego przez zaświaty. Całe Włochy słuchały fragmentów arcydzieła nadawanego w radiu, w telewizji, w metrze, kawiarniach i sklepach, a nawet na ulicach.

Te inspirujące wydarzenia zbiegły się z powołaniem na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie Konkursu im. Adama Wodnickiego na dzieło artystyczne związane z literaturą piękną i jej twórcami. Profesor Wodnicki, jeden z założycieli Wydziału Form Przemysłowych i ceniony pedagog, był także wybitnym tłumaczem poezji francuskiej oraz pisarzem. Jarosław Mikołajewski, poeta i tłumacz z języka włoskiego, autor najnowszego przekładu *Boskiej komedii*, zaproponował, by w Roku Dantego konkurs został poświęcony właśnie „ojcu języka włoskiego”. Skierowany do wszystkich studentów Wydziału, był współorganizowany przez Instytut Polski w Rzymie, Włoski Instytut Kultury w Krakowie oraz Wydawnictwo Austeria.

Wpłynęły trzydzieści trzy plakaty od dwudziestu czterech autorów, którzy próbowali na nowo odczytać przesłanie zawarte w *Boskiej komedii*, a różnorodne podejście do najśłynniejszego średniowiecznego dzieła literackiego zaowocowało ciekawymi współczesnymi rozwiązaniami.

2 lipca 2021 roku w Instytucie Polskim w Rzymie, przy okazji konferencji polonistów włoskich dotyczącej twórczości Dantego Alighieri, otwarto wystawę prac wybranych przez jury. Wystawie pokonkursowej towarzyszyła wystawa pedagogów Katedry Komunikacji Wizualnej Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie, również pod tytułem *Dante – plakat*. Ekspozycja cieszyła się dużym zainteresowaniem i dzięki zaangażowaniu Stowarzyszenia Omnia Tuscia, zaprzyjaźnionego z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie, udało się ją także zaprezentować w miejscowości Blera w prowincji Viterbo.

W październiku nagrodzone prace zostały pokazane podczas konferencji poświęconej Dantemu Alighieri we Włoskim Instytucie Kultury w Krakowie.

Wystawa zorganizowana we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki oraz z Włoskim Instytutem Kultury w Krakowie.

prof. Barbara Widłak

ORGANIZATOR Wydział Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie

KURATORKA Barbara Widłak

KOORDYNACJA Karolina Wójcik (MCK)

KATEDRA ORMIAŃSKA WE LWOWIE I JEJ TWÓRCY

15 LUTEGO – 30 MAJA

**Muzeum Narodowe w Kielcach
i Muzeum Historyczne Skierniewic**

W 2021 roku dobiegły końca ostatnie, uzupełniające prace konserwatorskie przy mozaikach i malowidłach ściennych w katedrze ormiańskiej we Lwowie. Znajdujący się tam zespół dekoracji ceramicznych autorstwa Józefa Mehoffera, w tym mozaika w kopule przedstawiająca Tróję Świętą, należą do wybitnych przykładów sztuki sakralnej czasów Młodej Polski. Natomiast kompozycje malarskie, które w latach dwudziestych opracował Jan Henryk Rosen, to jeden z najciekawszych przykładów monumentalnego malarstwa sakralnego Drugiej Rzeczypospolitej. Po drugiej wojnie światowej odizolowane i niedostępne, dopiero na początku XXI wieku zostały udostępnione dla zwiedzających. W 2008 roku podjęte zostały tam pierwsze prace konserwatorskie, których organizację zainicjowało i realizowało Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa. Działające od 2006 roku Stowarzyszenie skupia osoby, które studiowały w Akademii Dziedzictwa, dając im możliwość wspólnego dalszego zdobywania wiedzy i realizacji projektów dotyczących ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego. Od 2008 roku dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA Stowarzyszenie realizowało kolejne etapy prac przy malowidłach w katedrze, a w 2019 roku rozpoczęło prace przy mozaikach Józefa Mehoffera, które znajdują się w kopule świątyni. Nad przygotowaniem projektu czuwali Paweł Baranowski z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz profesor Joanna Czernichowska z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, a na miejscu prace realizowane były przez zespół ukraińskich konserwatorek i konserwatorów.

Doprowadzenie do końca prac przy malowidłach Jana Henryka Rosena stanowiło impuls dla organizacji kolejnego pokazu rozbudowanej i uzupełnionej wystawy pod tytułem *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*, która została przygotowana przez MCK w 2015 roku i przez dwa kolejne lata była prezentowana w licznych miejscach w Polsce, w tym w siedzibie MCK, Muzeum Lubelskim w Lublinie, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Miejskim Ośrodku Kultury w Jarosławiu, Muzeum w Tykocinie – Oddziale Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, Muzeum Zamek Górków w Szamotułach, Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, w Pałacu Schoena w Sosnowcu i w Muzeum Miedzi w Legnicy. W 2017 roku dzięki zaangażowaniu Ambasady Polskiej w Armenii wystawa została zaprezentowana również w Narodowej Galerii Armenii w Erywaniu, w Muzeum im. Mhera Abeghyana w Eczmiadzynie oraz w Muzeum Geologicznym w Jeghegnadzorze.

Jesienią 2019 roku dzięki współpracy z Instytutem POLONIKA nowa odsłona wystawy została pokazana w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Na początku kolejnego roku można ją było również zobaczyć w Muzeum Ziemi

Przemyskiej w Przemyślu. Wybuch pandemii COVID-19 uniemożliwił realizację kolejnych prezentacji. W 2021 roku zorganizowano dwa pokazy – od 15 lutego do 30 maja wystawa była eksponowana w Centrum Dialogu Kultur Muzeum Narodowego w Kielcach, a w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia w Muzeum Historycznym Skierniewic.

Wystawa powstała dzięki współpracy z autorami prac konserwatorskich oraz z autorką fundamentalnej pracy na temat dziejów katedry i badaczką twórczości Jana Henryka Rosena dr Joanną Wolańską. Autorem oprawy graficznej ekspozycji oraz katalogu towarzyszącego był Wojtek Kwiecień-Janikowski, a twórcą aranżacji dr hab. Łukasz Sarnat z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W związku z pokazem w Wilanowie dla potrzeb wystawy przygotowano nowe zdjęcia malowideł i wnętrza katedry, które wykonał Paweł Mazur. Zrealizowano także dwa filmy animowane: pierwszy, *Przebudzone spojrzenia*, przybliżył postaci pokazane na malowidłach w katedrze ormiańskiej we Lwowie, drugi, *Polo i Nika – katedra ormiańska*, adresowany był do najmłodszych i opowiadał o historii katedry oraz o idei konserwacji zabytków. Oba filmy przygotowała firma OSORNO Krzysztof Czczot. Dla potrzeb wystawy zrealizowano także kilkanaście podcastów, w których o historii i znaczeniu miejsca opowiadają Dorota Janiszewska-Jakubiak, dyrektorka Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, oraz dr Joanna Wolańska.

Osią narracji wystawy była biografia artystów zaangażowanych w przebudowę katedry na początku XX wieku, przede wszystkim Jana Henryka Rosena, jak również odpowiedzialnego za przebudowę i konserwację budynku krakowskiego architekta Franciszka Mączyńskiego oraz odpowiedzialnego za przygotowanie pierwszego, tylko częściowo zrealizowanego projektu wnętrza katedry Józefa Mehoffera. Praca Mączyńskiego i Mehoffera stanowiła wyjątkowy przykład oddziaływania sztuki Krakowa na stolicę Galicji na początku XX wieku. Malowidła Rosena były uzupełnieniem programu artystycznego wnętrza, który

zrealizowano już po zakończeniu pierwszej wojny światowej w innych realiach politycznych, ale też w innym kontekście artystycznym. Wystawa prezentowała nagromadzenie tych różnych zależności i zjawisk, które uitorowały drogę do powstania wyjątkowego dzieła sztuki.

Dzięki wystawie niedostępna i zapomniana przez wiele lat katedra ormiańska we Lwowie powróciła do szerokiej świadomości polskiej publiczności. Historia konserwacji malowideł to także żywa lekcja zarządzania dziedzictwem, pozyskiwania funduszy i współpracy z dużym zespołem, czego MCK od kilkunastu lat uczy w ramach Akademii Dziedzictwa. Jest to również przykład udanej międzynarodowej współpracy pomiędzy polskimi a ukraińskimi konserwatorami zabytków, a ponadto karta wizytowa pokazująca polskie zaangażowanie na rzecz budowania dobrych sąsiedzkich stosunków pomiędzy dwoma krajami.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

ROŚLINY I ZWIERZĘTA ATLAS HISTORII NATURALNEJ W EPOCE LINNEUSZA

7 MAJA – 14 SIERPNIA

Warszawa, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Prezentacja arcydzieł ilustracji flory i fauny we wnętrzach Pałacu Króla Jana III w Wilanowie to druga odsłona krakowskiej wystawy zorganizowanej w 2020 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie we współpracy z Biblioteką Naukową Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Instytutem Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, na której zaprezentowano ponad 40 publikacji i kilkaset grafik pochodzących z dzieł słynnych europejskich przyrodników. Tajemnicze metamorfozy owadów Marii Sibylli Merian, ilustracje botaniczne wykonane dla Józefiny Bonaparte przez Pierre’a-Josepha Redoutégo czy wyrafinowane miedzioryty papug z dzieła François Levaillant’a zyskały w wilanowskiej rezydencji-ogrodzie nowy kontekst – powracając niejako w swą własną epokę i *entourage*, w jakim mogły odbywać się ich premierowe pokazy.

Hiperrealistyczne i pełne zbytkownego przepychu prace, tworzone z myślą o zamożnych subskrybentach lub dzięki wsparciu potężnych protektorów, nie mogły powstać nigdzie poza europejskimi zamożnymi społeczeństwami, ale oczywiste piętna epoki, takie jak kolonializm, imperialne rządy czy zaczątki masowej eksploatacji dóbr, nie mogą być wyjaśnieniem ich fenomenu ani nie obciążają indywidualnych biografii i motywacji twórców. Obficie karmiąc wieczny głód piękna i osobliwości, dzieła te jawią się dziś raczej jako nieoczywiste zwiastuny taschenowskich albumów czy seriali przyrodniczych. Dlatego przed oczami współczesnego widza ten okrzepły historycznie zbiór rozłożono w metaforyczną opowieść o studiowaniu świata roślin i zwierząt, której główną osią był oświeceniowy bezprecedensowy splot zainteresowań naukowych i kompetencji artystycznych: to wtedy botanicy i zoologowie uczyli się rysunku i rytownictwa, ilustratorzy studiowali biologię, a na odkrywcze projekty porywali się utalentowani amatorzy. Wystawa inspirowała do dalszych rozważań wokół tego zjawiska. Za Erichem Frommem, a później Edwardem Wilsonem, posługując się pojęciem biofilii, odwieczną i powszechną ludzką fascynację żywą przyrodą można było zrozumieć zarówno jako czysty zachwyt jej pięknem, jak i uzasadnienie najdoskonalszego artystycznego odwzorowywania jej form, a wreszcie jedno z wyjaśnień siły osobistych pasji w dążeniu do racjonalnego poznawania i katalogowania świata.

Kolejnym, nie mniej ważnym wątkiem prezentacji było zagadnienie wartości rysunku jako narzędzia komunikacji między ludźmi, które pod pewnymi względami wciąż ujawnia przewagę nad fotografią – zamiast egzemplarza specyficznego pod względem wieku i stanu rysowano modelowy emblemat, ideę gatunku, a cechy nie były zniekształcane przez bezmyślny obiektyw. Przeciwnie, badacz, malarz, rysownik, a wreszcie rytownik i kolorysta podkreślali cechy kluczowe

dla identyfikacji i świadomie wskazywali je odbiorcy. Z ogromu pracy włożonej w perfekcyjne odwzorowania flory i fauny przebija szacunek do obiektów, który z kolei pobudza empatię. Wrażenia odbiorców wystawy pokazały, jak istotne jest kształtowanie wrażliwości, choćby poprzez uważne i czułe kontemplowanie artystycznych wyobrażeń roślin oraz pełnoprawnych portretów zwierząt – trudno być obojętnym czy okrutnym wobec modeli tak wyrafinowanej sztuki.

Wszystkie te intuicje dotyczące narracji wystawy, reżyserowanej dla współczesnego odbiorcy, świadomego katastrofy klimatycznej, a nierzadko szczerze zatroskanego losem zwierząt, nieoczekiwanie zbiegły się z dodatkowym kontekstem, jakim okazała się pandemia – krakowski wernisaż został odwołany podczas pierwszego lockdownu, a edycja warszawska była przygotowywana w dużej mierze zdalnie i odbywała się w reżimie restrykcji sanitarnych. Wziąwszy pod uwagę pragnienie publiczności poszukiwania w sztuce wytchnienia, tylko pozornie paradoksalny okazał się fakt, że obie odsłony cieszyły się znakomitą, kilkunastotysięczną frekwencją. Przy zachowaniu pierwotnej struktury scenariusza wilanowska edycja wystawy stanowiła jednocześnie reinterpretację ogólnego wyrazu ekspozycji – „szyta na miarę” dla funkcjonalnej i w pełni modyfikowalnej scenograficznej Galerii mck została przeniesiona do zabytkowych wnętrz pałacu w Wilanowie, z jego historyczną specyfiką oraz konsekwentnie realizowaną ideą muzeum kultury i natury. Dzieła wyabstrahowane wcześniej w nowoczesnej wnętrzarskiej aranżacji znalazły się *de facto* w bardziej oczywistym kontekście. Jednak to z pozoru harmonizujące zestawienie kryło wyzwania. Testując rozmaite rozwiązania i subtelne zabiegi wizualne, należało stworzyć w przestrzeni całego pierwszego piętra królewskiej rezydencji instalację, która nie tylko wciąż sygnalizowałaby rozdziały wystawy i wypełniała odmienną kubaturę, lecz także uwzględniała zdecydowany charakter wnętrz – architekturę, malarstwo ścienne i część wyposażenia. Rozwiązania

początkowych problemów przyniosły zespołowi kuratorskiemu satysfakcję merytoryczną, ale i bezsprzeczną korzyść dla publiczności: korpus wystawy wzbogacono o ważne dzieła, powstały także nowe elementy scenograficzne.

Zgodnie z oryginalnym scenariuszem prace zestawiono w czterech lapidarnych odsłonach, podążając za umownymi lokalizacjami stworzeń w naszej wyobraźni – niechronologicznie i niegeograficznie, z nadzieją na szczęśliwe mentalne zetknięcie z widzem, gdzieś w mikroskali jego życia i dnia, poczynając od ilustracji dzikiej przyrody rodzimej w części *Ostęp*, która otwierała wystawę w galerii północnej. Do dzieł autorstwa Eleazara Albina czy Augusta Johanna Rösla von Rosenhofs dołączono tutaj liczne ryciny z kolekcji prywatnej, reprezentujące popularne wydawnictwa botaniczne i zoologiczne z XIX wieku; pokazano także trzy wilanowskie biskwity z motywami niby żywcem wyjętymi z kart towarzyszących im publikacji. W dużej przestrzeni zmieściły się efektowne współczesne dekoracje: trójwymiarowy „zielnik” z cytatami graficznymi z prezentowanych atlasów oraz – stworzone przez Dorotę

Piotrowiak – papierowe „wiwarium” z makietami roślin i kolekcja modeli ptasich jaj w gniazdach, nawiązująca do jednego z najcenniejszych atlasów ornitologicznych – *Oiseaux de la Hollande* Cornelisa Nozemana.

W *Zamorzu* publiczność ponownie miała okazję podziwiać doskonałość szczegółów i sugestywność barwnych miedziorytów papug i tukanów niezrównanego duetu: ornitologa François Levaillanta i Jacques’a Barrabanda oraz setki niewielkich, ale wybitnych artystycznie, ręcznie kolorowanych rycin z monumentalnej *Histoire naturelle des poissons* Georges’a Cuviera. Intrygujące kompozycje graficzne wijących się pnączy i tropikalnych owadów przyrodniczki-freelancerki Marii Sibylli Merian oglądano w atmosferze sensacji, jaką była prezentacja naraz aż czterech kompletnych egzemplarzy dzieła *Metamorphosis insectorum surinamensium* – te pokazywane w Krakowie spotkały się z dwójką znakomitego „rodzeństwa” ze zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie, dzięki czemu widzowie mogli zobaczyć jednocześnie cztery ilustracje na otwartych kartach bezcennych woluminów; obok gablot widzom udostępniono reprint w skali 1:1.

Młodszą publiczność ucieszyła zwiększona reprezentacja egzotycznych ssaków – oprócz małp z *Histoire naturelle des mammifères*... można było obejrzeć serię precyzyjnych stalorytów dzikich kotów ze znanej publikacji Williama Jardine'a.

Na *Stole*, przy tomach siedemnastowiecznej encyklopedii Jana Jonstona i osiemnastowiecznej *Ökonomische Naturgeschichte der Fische Deutschlands* Marcusa Blocha, jako dowcipny znak duchowej uczty obcowania z dziełami pojawiły się tym razem złożone sztuce z nabytków pałacowych, godnie zastępując wawelską porcelanę z edycji krakowskiej.

Finałowy *Ogród*, jako kojące estetycznie domknięcie narracji, zlokalizowano w pięknej galerii południowej, której ściany wypełniły wielkoformatowe ręcznie malowane tablice z *Hortus semper virens* Johanna Simona Knera. W dziale tym znalazły się również kolejne wilanoviana tematycznie związane z atlasami

historii naturalnej; w dawnych szafach bibliotecznych umieszczono naczynia z wizerunkami znanych gatunków roślin (wzorowane na serwisie *Flora Danica*), a u szczytu pasażu zaprezentowano garnitur pięciu wazonów porcelanowych projektu miśnieńskiego artysty Johanna Joachima Kändlera, zdobionych rzeźbiarskimi przedstawieniami kwiatów. Jako dopełnienie albumu Pierre’a-Josepha Redoutégo *Jardin de la Malmaison*, poświęconego kolekcji roślin Józefiny Bonaparte, udało się sprowadzić do sal wystawowych najśłynniejsze jego ilustracje, czyli cieszące się nieprzemijającym uwielbieniem kolekcjonerów wizerunki róż – w tym wypadku komplet rycin z teki *Le Bouquet Royal*, swoistego epitafium artysty, zwanego „Rafaelem kwiatów”.

Wśród prac na papierze zaprezentowano wyłącznie oryginalne ryciny: mistrzowskie akwaforty, akwatinty i wyrafinowane miedzioryty wykonywane z użyciem technik punktowych. Większość z nich stanowiły odbitki ręcznie kolorowane lub miedziorytnicze odbitki barwne, wykonane przy zastosowaniu pracochłonnej, rzadko stosowanej metody *à la poupée*. Mimo upływu 200–300 lat wciąż zachwycaly widzów jakością graficzną oraz trwałością intensywnych kolorów, a na koniec żegnały opuszczających Pałac w Wilanowie, wijąc się w klatce schodowej wstęgą wielkoformatowego kolażu.

Krzysztof Radoszek

KURATOR *Krzysztof Radoszek*

WSPÓŁPRACA KURATORSKA ZE STRONY MUZEUM PAŁACU

KRÓLA JANA III W WILANOWIE *Marta Gołąbek, Martyna Sowińska-Pasek
vel Paszkowska*

WSPÓŁPRACA KURATORSKA ZE STRONY BIBLIOTEKI NAUKOWEJ PAU

I PAN W KRAKOWIE *dr Anna Olszewska*

PROJEKT ARANŻACJI *Barbara Kowalewska*

FOTO BL KAS

2021 07 31–
10 03

PHOTO BL C

Centrinė Europa
fotoknygose

Central Europe
in Photobooks

Kuratoriai / Curators:
Łukasz Gorczyca, Adam Mazur, Natalia Żak

Koordinatorė / Coordinator
Ieva Mazūraitė-Novickienė

Architektas / Architect
Povilas Vincentas Jankūnas

Dizainerė / Graphic design
Laura Grgaliūnaitė

Paroda pirmą kartą parengta
Tarptautiniame kultūros centre Krokuvėje
2019 11 22–2020 03 01

The exhibition was first presented at
the International Culture Center in Krakow
22 11 2019 – 01 03 2020

Šeiminiai partneriai

Artis-Elek (Dorset, Ponia)
Daria Pionki (Poznań)
Trendi (Dolci-Mis w Poznaniu)
Janina Bernacka (Poznań)
Ukraina (Warszawa, Krynica)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)
Lubuska (Warszawa, Dolny Śląsk)

Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)
Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)
Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)
Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)
Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)
Adrian Pionki (Warszawa, Poznań)

Organizatoriai / Organizers

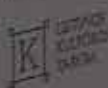
Nacionalinė
dailės
galerija
QNDM

National
Gallery
of Art

Województwo
Dolny Śląsk
Województwo
Dolny Śląsk

Partnerzy / Partners

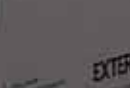

Ministry of
Culture
and National
Heritage

Ministry of
Culture
and National
Heritage

Partnerzy / Partners

Ministry of
Culture
and National
Heritage

Ministry of
Culture
and National
Heritage

Informacjami i tematy / Media sponsors:

lrytas.lt

Media
traffic

EXTERUS

FOTOBLOK EUROPA ŚRODKOWA W KSIĄŻKACH FOTOGRAFICZNYCH

FOTOBLOKAS. CENTRINĖ EUROPA FOTOKNYGOSE

30 LIPCA – 3 PAŹDZIERNIKA

Litwa, Narodowa Galeria Sztuki w Wilnie

Książki fotograficzne to wspaniały, nieodkryty jeszcze do końca fenomen dla zainteresowanych fotografią, grafiką, polityką i sztuką. To zarówno artystyczne albumy autorstwa najwybitniejszych mistrzów obiektywu, takich jak František Drtikol, Edward Hartwig, Kata Kálmán, Hedy Löffler, Karel Plicka, Zofia Rydet, Antanas Sutkus, ale też wstrząsające zbiory zdjęć dokumentalnych, publikacje naukowe i krajoznawcze. Fotoksiążka cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem zarówno badaczy, artystów i kolekcjonerów, jak i instytucji – co znajduje odzwierciedlenie w licznych poświęconych tej problematyce publikacjach, wystawach i festiwalach. W photobookowym dyskursie wciąż jednak brakuje należytej reprezentacji książek fotograficznych i co za tym idzie – artystycznych osobowości z Europy Środkowej, które pojawiają się raczej punktowo i sygnalnie.

Wystawa, którą zainicjował rozpoczęty w 2018 roku projekt badawczy z udziałem akademików i artystów z regionu, była pierwszą tak szeroką próbą zebrania wiedzy na temat środkowoeuropejskich photobooków. Projekt stanowił jednak nie tylko odpowiedź na potrzebę syntetycznego opracowania problematyki książki fotograficznej z perspektywy historycznej i w kontekście współczesnych praktyk artystycznych. Ekspozycja była równocześnie pretekstem do snucia opowieści na temat Europy Środkowej. Historia środkowoeuropejskich photobooków nie tylko ilustruje narodziny i ewolucję samego medium, ale jest też zapisem kulturowego krajobrazu regionu i jego skomplikowanej historii. Ich wyjątkowość sytuuje się właśnie na przecięciu ambicji artystycznych i propagandy, wielkich narracji historii i małych enklaw wolności. Książki opowiadają poprzez fotografie dzieje naszego regionu, ale same w sobie są też dokumentami zmieniających się stosunków społecznych, wizji politycznych oraz powinności fotografii i sztuki.

Wystawa podzielona została na rozdziały tematyczne, prowadzące odbiorcę przez wiek XX od momentu pojawienia się wczesnych przykładów książek fotograficznych – takich jak choćby *Malownicza Polska*. *Ziemia krakowska* autorstwa Tadeusza Rzący, pioniera fotografii kolorowej na rodzimym gruncie, przez drukowane w masowych nakładach publikacje, po te wydawane aż po czasy nam współczesne, epokę transformacji zarówno politycznej, jak i kulturowej, w której książka odgrywa rolę dokumentu i narzędzia zmiany. Na wystawie nie mogło zabraknąć publikacji problematyzujących zagadnienie fotoksiążki artystycznej. Wydawnictwa z lat dwudziestych XX wieku, klasyczne pozycje

z lat sześćdziesiątych – jak ikoniczny już album *Fotografika* Edwarda Hartwiga, książki z kręgu neoawangardy lat siedemdziesiątych czy publikacje współczesnych twórców takich jak Aneta Grzeszykowska czy Peter Puklus dobitnie pokazują, że książka fotograficzna była i wciąż pozostaje atrakcyjnym narzędziem artystycznej ekspresji. Medium fotoksiążki doskonale wpisywało się również w cele propagandowe. Konstruowane w ten sposób wizualne narracje nie tylko stawały się doskonałym narzędziem perswazji, ale równocześnie wykorzystywały bogaty rezerwuar rozwiązań i język formalny wypracowany w kręgu awangardy.

Snując opowieść o książkach fotograficznych w Europie Środkowej, nie sposób pominąć publikacji mierzących się z doświadczeniem wojny. Obrazy ruin,

zburzonych świątyń i gruzu zmacerowanego z ludzkimi szczątkami były wiodącym tematem albumów fotograficznych publikowanych zarówno po pierwszej, jak i po drugiej wojnie światowej. W tych ostatnich więcej już jednak patosu i przejmujących świadectw zatraconego człowieczeństwa. Duża część publikacji przekraczała konwencję dokumentu i wyróżniała się autorskim wyrazem artystycznym, jak na przykład monumentalna *Warszawa 1945* Leonarda Sempolińskiego. Interesującym przykładem pokazującym wojnę z perspektywy osobistego, intymnego doświadczenia jest z kolei książka *Abeceda duševního prázdna* Zdenka Tmeja, który w latach czterdziestych został zesłany do obozu pracy przymusowej w Breslau.

Równie intrygującym i szeroko prezentowanym na wystawie wątkiem były książki fotograficzne skupione na budowaniu narracji życia codziennego. Albumy pokazujące wyidealizowany obraz socjalistycznej stabilizacji, dokumenty życia religijnego, książki przyrodnicze i dla dzieci – jak choćby klasyczna już pozycja *Mały człowiek* Zofii Rydet i będąca rodzajem jej fotograficznego kontrapunktu rumuńska książka *Copii, Copii* Hedy Löffler to tylko jedne z wielu przykładów. Domknięcie prezentacji stanowiły książki będące refleksją na temat upadku bloku socjalistycznego i przemiany ustrojowej – w tym opublikowane dopiero w latach dziewięćdziesiątych legendarne fotografie Josefa Koudelki z praskiego sierpnia 1968 czy niezwykle ciekawa pozycja *Świat* – opowieść o transformacji z nieoczywistej perspektywy dzieci z beskidzkich wsi. Prezentowanym ponad 120 książkom z Polski, Litwy, Czech, Słowacji, Węgier, Rumunii, Łotwy i Estonii – z których wiele można było swobodnie kartkować i przeglądać, towarzyszyły fotografie, kroniki filmowe i plakaty.

Wystawa *Fotoblok* była wynikiem pasji kolekcjonerskiej i kilkuletniego programu badawczego, wysiłku i zaangażowania wielu osób. Nade wszystko zaś stanowiła swego rodzaju spotkanie. Z książką. Fotograficzną. Wyjątkową. Taką, która zachwyca, intryguje, ale też pobudza do głębszej refleksji nie tylko nad naturą samego medium, ale co równie istotne – nad wciąż aktualnym pytaniem o tożsamość Europy Środkowej.

Ekspozycja po raz pierwszy została pokazana w Galerii MCK w 2019 roku, rok później miała swoją odsłonę w Muzeum Sztuki w Ołomuńcu. Pokaz w wileńskiej Narodowej Galerii Sztuki – jednej z najważniejszych placówek wystawieniowych w Litwie, był kolejnym przystankiem w prezentacji zjawiska środkowo-europejskich fotoksiążek. Sama ekspozycja zaś została poszerzona o dodatkowe obiekty litewskich twórców – fotografie, plakaty i filmy.

Wystawa została przygotowana we współpracy z Narodową Galerią Sztuki w Wilnie (National Gallery of Art).

Adam Mazur, Łukasz Gorczyca, Natalia Żak

PARTNERZY *Instytut Polski w Wilnie, Ambasada Węgier w Wilnie, Ambasada Republiki Czeskiej w Wilnie, Litewska Rada ds. Kultury*

KURATORZY *Łukasz Gorczyca, Adam Mazur, Natalia Żak*

ZESPÓŁ BADAWCZY *Arnis Balčus, Vladimír Birgus, Adriana Dumitran, Eve Kiiler, Bohunka Koklesová, Claudia Küssel, Agnė Narušytė, Tomáš Pospěch, Peter Puklus, Wojciech Wilczyk*

KOORDYNACJA *Ieva Mazūraitė-Novickienė, Karolina Wójcik*

ARANŻACJA PLASTYCZNA *Povilas Vincentas Jankūnas*

IDENTYFIKACJA WIZUALNA *Laura Grigaliūnaitė*

PROGRAMY EDUKACYJNE

AKADEMIA DZIEDZICTWA

Studia podyplomowe Akademia Dziedzictwa zostały utworzone przez Międzynarodowe Centrum Kultury oraz Małopolską Szkołę Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w 2001 roku. Był to pierwszy w Polsce program edukacyjny, który poświęcono opiece nad dziedzictwem kulturowym realizowanej poprzez aktywne zarządzanie. W związku z pandemią COVID-19 od października 2020 roku zajęcia w ramach 15. edycji Akademii realizowano w formie zdalnej. Na początku września odbyło się także seminarium poświęcone zarządzaniu obiektami dziedzictwa kulturowego, które w ramach tej edycji przeprowadzono w Zagłębiu Dąbrowskim. Skoncentrowano się na dziedzictwie Sosnowca.

W tym samym czasie prowadzono aktywną kampanię promującą nabór do kolejnej edycji studiów. W październiku 2021 roku zainaugurowane zostały zajęcia 16. edycji Akademii Dziedzictwa. W roku akademickim 2021/2022 zajęcia prowadzono również w formie zdalnej.

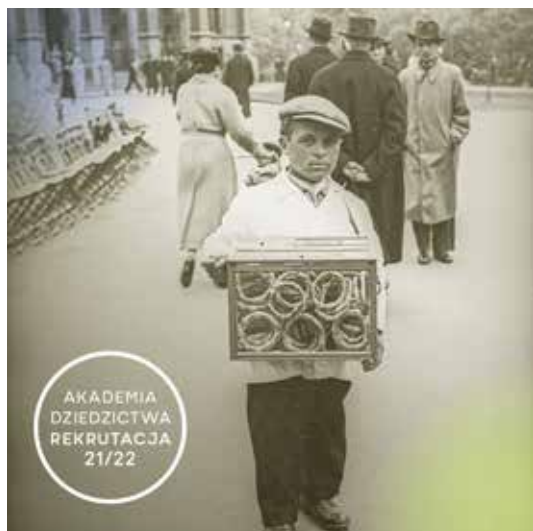
Studia od samego początku adresowane były do pracowników instytucji kultury, muzealników, przedstawicieli urzędów konserwatorskich i administracji samorządowej. Dla osób, które posiadają wykształcenie humanistyczne, zajęcia te stwarzają możliwość bliższego poznania zagadnień z zakresu prawa i administracji. Dla osób z doświadczeniem technicznym lub ekonomicznym Akademia Dziedzictwa to droga do zwiększenia wiedzy o kulturze i dziedzictwie. Uzupełnieniem programu każdej edycji są seminaria, organizowane poza Krakowem w celu przedstawienia studentom zabytków z różnych regionów Polski oraz praktycznych sposobów zarządzania nimi.

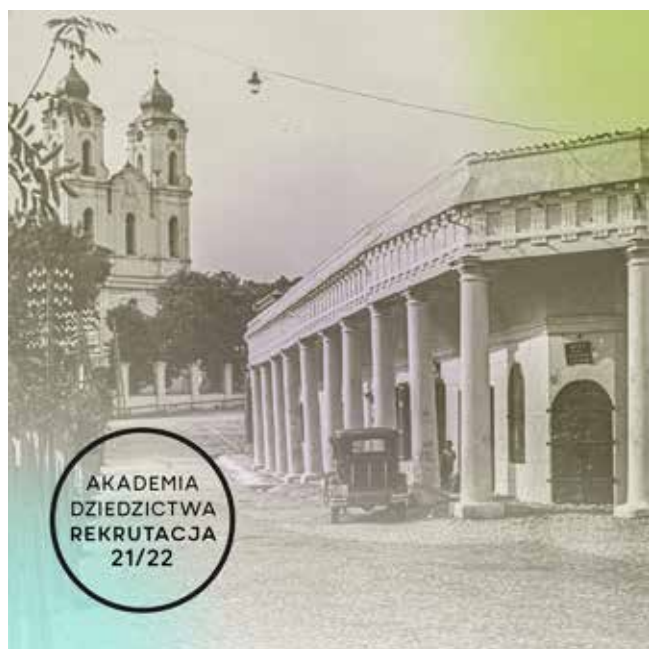
Kilkanaście lat istnienia Akademii Dziedzictwa pozwoliło wypracować unikalny program realizowany przez wyjątkową grupę wykładowców reprezentujących najlepsze polskie uczelnie wyższe (m.in. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie), wiodące instytucje kultury (m.in. Muzeum Pałacu Króla Jan III w Wilanowie, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Muzeum Krakowa). Do stałych współpracowników Akademii Dziedzictwa należą między innymi: prof. Wojciech Bałus, dr hab. Piotr Dobosz, prof. Jerzy Hausner, Paweł Jaskanis, prof. Piotr Krasny, prof. Jacek Purchla, prof. Bogusław Szmygin, prof. Stanisław Waltoś.

Akademia Dziedzictwa to także liczna grupa byłych studentów aktywnych w Stowarzyszeniu Absolwentów Akademii Dziedzictwa, które organizuje seminaria na temat zarządzania dziedzictwem oraz angażuje się w prowadzenie prac konserwatorskich poświęconych polskiemu dziedzictwu kulturowemu za granicą. Do najważniejszych osiągnięć Stowarzyszenia w tym zakresie zaliczyć należy ukończone w 2019 roku prace przy konserwacji malowideł ściennych Jana Henryka Rosena oraz mozaik Józefa Mehoffera w katedrze ormiańskiej we Lwowie.

Obok regularnych zajęć dla studentów organizowane są także spotkania w ramach *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa*. Dzięki nim przybliżane są wyjątkowe przykłady zarządzania instytucjami kultury, w tym muzeami w Polsce i w Europie, a także ciekawe zjawiska związane z debatą o dziedzictwie. W związku z wybuchem epidemii program ten był prowadzony

w formie zdalnej. 23 marca 2021 roku w ramach cyklu prof. Giedrė Mickūnaitė z Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie wygłosiła wykład *Malarstwo renesansowe w Polsce i na Litwie* i podzieliła się wynikami swoich badań dotyczących obrazu przedstawiającego Pokłon Trzech Króli z ołtarza kościoła pw. Świętych Piotra i Pawła w Dryświatach. Z kolei 11 listopada 2021 roku odbył się wykład Rasy Antanavičiūtė, dyrektorki Muzeum Wilna, zatytułowany *Wilno i jego muzeum*.

Rozwój Akademii Dziedzictwa oraz bliska współpraca z MSAP UEK umożliwiły realizację jeszcze jednego projektu edukacyjnego. W marcu 2020 roku zainaugurowano program studiów podyplomowych *Karpackie bramy: między Ropą a Zborovem – ochrona i rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego na pograniczu polsko-słowackim / Karpatské brány: medzi Ropou a Zborovom – ochrana a rozvoj spoločného kultúrneho dedičstva na poľsko-slovenskom pohraničí*. Pomysłodawcą projektu był dr Krzysztof Głuc z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, a zrealizowała go MSAP UEK dzięki wsparciu programu Interreg. MCK było partnerem tego przedsięwzięcia, wieloletnie doświadczenia związane z realizacją Akademii Dziedzictwa oraz współpracą polsko-słowacką umożliwiło przygotowanie nowego programu edukacyjnego poświęconego dziedzictwu kulturowemu pogranicza obu krajów. W prowadzonych po polsku i słowacku zajęciach wzięli udział pracownicy instytucji kultury z powiatu gorlickiego oraz z Kraju Preszowskiego. Prowadzili je wykładowcy Akademii Dziedzictwa, w tym pracownicy MCK oraz członkowie Rady Programowej MCK. Wybuch pandemii COVID-19 sprawił, że większość zajęć została przeprowadzona w pierwszej połowie 2021 roku. Program pokazał ogromną potrzebę rozwoju współpracy kulturalnej między Polską a Słowacją.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

złap dystans

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

**Prześlona
Galicja**

**Memorylands
we live in**

**Niewidzialna
Europa**

ZŁAP DYSTANS

Rok 2021 okazał się czasem wielu wyzwań – związanych z pracą zdalną, zmianami w przepisach bezpieczeństwa pandemicznego i kolejnymi ograniczeniami zgromadzeń. Ze wszystkich tych powodów mck postanowiło utrzymać program spotkań zdalnych z cyklu *Złap dystans*, rozpoczętych w 2020 roku. W czasie gdy było to możliwe, spotkania i debaty odbywały się stacjonarnie, zawsze jednak z transmisją, bo pozwalała ona dotrzeć do nowych odbiorców oraz podtrzymać kontakt z tymi, którzy nie mogli w nich brać udziału fizycznie.

Cykl rozpoczęła 14 stycznia dyskusja online poświęcona krakowskim pionierom projektowania graficznego. Wzięli w niej udział prof. Czesława Frejlich i prof. Władysław Pluta, a rozmowę prowadziła dr Monika Rydiger. Było to wprowadzenie do wystawy *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba*. Sami artyści byli gośćmi spotkania 28 stycznia i rozmowę z nimi przeprowadziła także dr Monika Rydiger, kuratorka wystawy. Jednym z tematów, które omawiali wszyscy uczestnicy obu spotkań, była historia krakowskiej szkoły grafiki na tle historii sztuki i historii społecznej PR1-u.

11 lutego odbyło się pierwsze spotkanie poświęcone publikacji mck *Kłopotliwe dziedzictwo? Architektura III Rzeszy w Polsce*. Brali w nim udział profesorem: Hanna Grzeszczuk-Brendel, Jacek Purchla i Robert Traba, a poprowadził je Michał Olszewski. Rozmowa dotyczyła nie tylko historii wojennej i historii architektury, ale także spadku, jaki stanowi we współczesnej Polsce dziedzictwo wojenne i pamięć o nim – często skomplikowana, często zapomniana i powoli dopiero odkrywana dzisiaj na nowo. Tej samej książki dotyczyło drugie spotkanie, 25 marca, zatytułowane *Architektura i ideologia*, z udziałem Grzegorza Piątka, dr. Michała Wiśniewskiego oraz Jagody Załęskiej-Kaczko. Rozmowę z nimi przeprowadziła Justyna Nowicka z Radia Kraków.

W związku z otwarciem wystawy *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* w trybie obostrzeń pandemicznych także wykłady towarzyszące ekspozycji odbywały się wyłącznie online. 22 kwietnia dr Adam Mazur wygłosił wykład zatytułowany *Ulica jednokierunkowa. Podróż przez fotografię Republiki Weimarskiej*. Był on poświęcony najważniejszemu twórcowi fotografii z tej epoki: od Johna Heartfielda, przez Hannah Höch i Raoula Hausmanna, László Moholya-Nagya i Alberta Rengera-Patzscha, po Augusta Sander, Karla Blossfeldta i Lotte Jacobi. Drugi wykład, 10 czerwca, wygłosiła prof. Agnieszka Rejniak-Majewska, która opowiadała o „nowym widzeniu”, fotożurnalizmie i fotomontażu okresu międzywojennego.

Wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia* towarzyszyło sześć spotkań, dotyczących przede wszystkim relacji polsko-ukraińskich, historii i kultury Ukrainy, a także współczesnej sytuacji społeczno-politycznej. Wzięli w nich udział goście: dr Ołena Babakowa, Bogumiła Berdychowska, Iwona Boruszkowska, Izabella Chruślińska, Aleksandra Hnatiuk, prof. Bohdan Huć, dr hab. Katarzyna Kotyńska, Taras Ławruk, dr Paulina Małochleb, Michał Nogaś, dr Iwona Reichardt, prof. Mykoła Riabczuk, Paweł Smoleński, dr Kuba Snopek, Katarzyna Surmiak-Domańska oraz Ziemowit Szczerek.

W ramach cyklu *Złap dystans* odbywały się także premiery publikacji nowych numerów kwartalnika „Herito”. 11 marca Rasa Rimickaitė i Nikodem Szczygłowski opowiadali o kulturze Litwy, 6 maja dr Nelly Bekus

**Ulica jednokierunkowa
Fotografia weimarska**

**„Nowe widzenie”
i życie obrazów**

**Projektowanie
graficzne.
O krakowskich
pionierach**

**Dissonant heritage
of the Third Reich
in Poland**

**Uwikłani
w (c.k.)
przeszłość**

**Gruzja
fascynuje!**

Jan Pamuła
System – emocje – wszechświat

**Białoruś –
punkt zwrotny?**

**Krakowska
szkoła grafiki**

**Jak sobie
wyobrazić
kosmos?**

**Architektura
i ideologia**

**Dziedzictwo
najbardziej
kłopotliwe?**

Litwa na nowo

i prof. Jacek Purchla przedstawiali białoruski numer „Herito”. 30 września Jarek Szubrycht oraz Aleksandra Wojtaszek rozmawiali o niewidzialnych miejscach w dzisiejszej Europie Środkowej. Spotkania te prowadził sekretarz redakcji „Herito” Bartosz Sadulski. 8 grudnia Martin Pollack i prof. Jacek Purchla snuli refleksję nad powojenną i współczesną kulturą austriacką. Wprowadzenie do spotkania wygłosił Philipp Charwath, Konsul Generalny Austrii w Krakowie, a rozmowę poprowadził Łukasz Galusek.

Międzynarodowe projekty i zagraniczni goście, a także stosunkowa łatwość tłumaczenia nagranych materiałów sprawiły, że część spotkań organizowanych w mck odbywała się w języku angielskim. 25 lutego Łukasz Galusek rozmawiał z prof. Larrym Wolffem o jego polskim wydaniu książki o Galicji, 18 kwietnia Bobby Krell opowiadał dr. Michałowi Wiśniewskiemu o architektonicznym dziedzictwie swej rodziny, 21 maja prof. Jacek Purchla oraz prof. Christian Fuhrmeister rozmawiali o europejskim kontekście dziedzictwa kłopotliwego i o międzynarodowych doświadczeniach w badaniu kwestii pamięci. 7 października prof. Sharon Macdonald w rozmowie z dr Marią Kobielską analizowała zmiany w sposobach ujmowania pamięci ostatnich trzydziestu lat, a także podkreślała problemy, jakie wiążą się z próbami zinstytucjonalizowania pamięci i dziedzictwa.

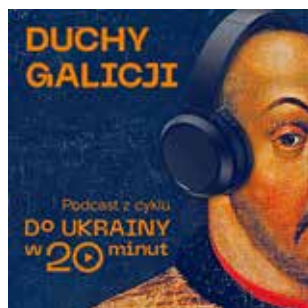
Poza spotkaniami poświęconymi wystawom odbyło się pięć spotkań i wykładów o charakterze popularnonaukowym. 15 kwietnia prof. Radosława Karasiewicza-Szczypiorskiego, dr. Piotra Rypsona i Lecha Kończaka, dyrektora Instytutu Polskiego w Tbilisi, zaproszono do debaty na temat gruzińskiej sztuki i kultury. W czasie tej rozmowy, prowadzonej przez Katarzynę Fortunę z Radia Kraków, skupiano się przede wszystkim na misji archeologicznej w Tbilisi, w której prace prowadzą Gruzini przy wsparciu polskich naukowców. 21 maja dr Łukasz Lamża wygłosił wykład zatytułowany *Jak sobie wyobrazić Kosmos?*. Adresowany do starszej młodzieży i osób dorosłych, opowiadał on nie tyle o kosmosie, ile przede wszystkim o tym, jak przez epoki wyobrażano sobie kosmos i w jaki sposób dokonywano jego reprezentacji w nauce i sztuce. 24 czerwca spotkanie dotyczyło historii politycznej Galicji. Wykład *Uwikłani w (c.k.) przeszłość* wygłosił prof. Waldemar Łazuga. 9 września o prof. Janie Pamule, wybitnym przedstawicielu geometrycznego nurtu abstrakcji, pionierze polskiej sztuki komputerowej, opowiadała Beata Gawrońska-Oramus, kuratorka ołomunieckiej wystawy prac artysty. 30 czerwca odbyło się spotkanie *Modernizm międzywojenny – Londyn i Europa Środkowa* z udziałem Josepha Rykwerta oraz dr. Michała Wiśniewskiego, które prowadził prof. Jeremy Melvin. *Trudny powrót* – spotkanie na temat odzyskania ołtarza Wita Stwosza po drugiej wojnie światowej, z udziałem dr Agaty Wolskiej i prof. Stanisława Waltosia, prowadzone przez Justynę Nowicką z Radia Kraków, zakończyło cykl *Złap dystans* w 2021 roku.

dr Paulina Małochleb

OŚRODEK KOMUNIKACJI

DO UKRAINY w 20 minut

Cykli podcastów MCK towarzyszących wystawie
Ukraina. Wzajemne spojrzenia

DO UKRAINY W 20 MINUT PODCASTY

Po bardzo pozytywnym odbiorze serii podcastów mck *W sercu Krakowa* podjęta została decyzja o stworzeniu kolejnego cyklu słuchowisk, który towarzyszył wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*. Pretekstem do każdego słuchowiska był jeden obraz prezentowany na wystawie.

Wspólna podróż po Ukrainie rozpoczyna się od jej geografii, tej prawdziwej i wyobrażonej, od Ukrainy prawobrzeżnej i lewobrzeżnej, od stepu, którego mityczny charakter do dziś wybrzmiewa w historiach o pochodzeniu kraju. Słuchacze poznają również różnorodność poszczególnych regionów i rolę Dniepru w postrzeganiu podstawowej geografii kraju. W kolejnym odcinku rozmówcy mówią o ciągłości historii ukraińskiej państwowości: wyjaśniają wieloetniczność państwa staroruskiego i złożoność staroruskiej tożsamości, ale przede wszystkim mówią o tworzeniu państwowości w latach dziewięćdziesiątych xx wieku i w pierwszych dekadach XXI wieku. W trzecim odcinku poszukiwana jest odpowiedź na pytanie o ludowy *image* narodu, o rolę tradycyjnego pochodzenia wiejskiego we współczesnym życiu Ukrainy i Ukraińców. Następnym przystankiem na trasie wspólnej podróży jest język – jego współczesne formy i korzenie. Kolejne nagranie opowiada o sentymencie Ukraińców do galicyjskiego okresu państwa – rozmówcy podkreślają funkcjonowanie i dekonstrukcje mitu Galicji. Opowiadają także o Lwowie, dla którego ten okres był czasem rozkwitu. Mówią o pamięci i o współczesnych sposobach opowiadania o dziedzictwie polskim, ukraińskim i żydowskim. Szósty odcinek to opowieść o sowieckich korzeniach planowania przestrzennego i urbanistycznego Charkowa, o jego tradycjach kulturalnych i znaczeniu surowców naturalnych. Siódmy podcast to historia o etnicznych i narodowych mniejszościach Ukrainy, a także opowieść o Rewolucji Godności i o wojnie w Donbasie. Przedostatni przystanek to rozmowa na temat Kijowa – „matki grodów ruskich” i jego różnych obliczy zmieniających się przez wieki. Rozmówcy zestawiają ze sobą Kijów rosyjski (imperialny) i Kijów ukraiński (narodowy) oraz mówią o kijowskim Majdanie jako świadku drugich narodzin narodu i społeczeństwa obywatelskiego w Ukrainie. Podróż zostaje zakończona podcastem o analizie sytuacji religijnej w Ukrainie, mieszającej wpływy prawosławne, greckokatolickie, muzułmańskie i żydowskie. Nagranie zakończone jest historią o ukraińskim baroku jako syntezie estetyki Wschodu i Zachodu.

W audycjach wystąpili: dr Tomasz Hodana, dr hab. Katarzyna Kotyńska, Joanna Majewska oraz Bartosz Panek. Za produkcję odpowiadała firma Free Range Productions. Nagrania są dostępne na stronie internetowej mck (<https://mck.krakow.pl/do-ukrainy-w-20-minut-podcasty>) oraz w popularnych kanałach podcastowych, gdzie do końca roku odtworzono je ponad trzy tysiące razy.

Angelika Radoń

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

PROGRAM EDUKACYJNY

W 2021 roku Międzynarodowe Centrum Kultury realizowało program edukacyjny towarzyszący wystawom prezentowanym w Galerii mck, skierowany do różnych grup odbiorców. Jego celem było sprawienie, aby Galeria mck stała się miejscem, w którym odbiorcy w każdym wieku mogliby poznawać nowe tematy dotyczące historii, kultury, sztuki i dziedzictwa, a zarazem poszerzać własne zainteresowania, a zajęcia stały się przestrzenią do prowadzenia dialogu i dyskusji.

Działalność edukacyjna w 2021 roku w dużej mierze skupiona była wokół stałych cykli spotkań dla szerokiego grona odbiorców. W związku z wytycznymi sanitarnymi większość z nich realizowana była w przestrzeni wirtualnej. Dzieciom w wieku od czterech do ośmiu lat zaproponowano cykl *MINISpotkania ze sztuką* – warsztaty plastyczne wokół jednego pojęcia inspirowanego aktualną wystawą w Galerii mck lub otaczającym światem. Zajęcia w kreatywny sposób zachęcały dzieci do szukania różnych znaczeń jednego hasła. Do września spotkania prowadzone były na żywo na kanale mck na Facebooku. Od września warsztaty były realizowane stacjonarnie w siedzibie mck. W grudniu zorganizowano dwie edycje z okazji imienin Świętego Mikołaja – dla dzieci polskojęzycznych oraz ukraińsko- i rosyjskojęzycznych; obie przyciągnęły sporo uczestników, którzy wykonywali magiczne ozdoby świąteczne. Po ponad roku przerwy powróciły inne rodzaje spotkań edukacyjnych – oprowadzania po wystawach z przewodnikiem w językach: polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim, oraz spotkania dla opiekunów z dziećmi do lat trzech – *sMoCzKi. W galerii z maluchem* w językach polskim i ukraińskim. Nieprzerwanie starano się rozwijać i wychodzić naprzeciw oczekiwaniom odbiorców, stąd dostosowanie programu do ukraińsko- i rosyjskojęzycznych mieszkańców Krakowa. W ramach wyjątkowej edycji *MINISpotkań ze sztuką – MINIart majsternia* – realizowane były warsztaty plastyczne dla rodzin z dziećmi w wieku od czterech do ośmiu lat, mówiących po rosyjsku i ukraińsku. Zajęcia skoncentrowane były na jednym pojęciu charakterystycznym dla aktualnej wystawy prezentowanej w Galerii mck. Dodatkowo uruchomiony został drugi cykl spotkań: *Polskie słówka – wschodnie pędzle*, w ramach którego ukraińsko- i rosyjskojęzyczne dzieci mogły poznawać język polski. Każde warsztaty były nie tylko szansą na naukę, ale też dobrą zabawę, integrację z rówieśnikami i wykonanie prac plastycznych w różnych technikach artystycznych.

W ramach wystawy *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* obchodzony był jubileuszowy weekend w mck (29–30 maja). Przez całą sobotę i niedzielę przewodnicy oprowadzali publiczność po wnętrzach Galerii, a najmłodsi mieli okazję wziąć udział w warsztatach plastycznych w zabytkowych piwnicach Centrum. Podczas tegorocznej dziewiątej edycji Święta Rodziny Krakowskiej zaproponowano szereg aktywności dla rodzin z dziećmi, między innymi bezpłatny wstęp na wystawę, spacer i warsztaty.

W ramach Nocy Muzeów mck (21 maja) otworzyło swoje drzwi dla krakowian. Publiczność została zaproszona na wystawę, a dopełnieniem tradycyjnego zwiedzania były wirtualne wydarzenia towarzyszące. Do ekspozycji *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* stworzona została ścieżka edukacyjna *Szlakiem fotografii przez Republikę Weimarską i Drugą*

Rzeczpospolitą w formie kolorowej broszury z ćwiczeniami. Ścieżka pozwoliła dzieciom w wieku od pięciu do dziesięciu lat na samodzielne zwiedzanie; zadania nawiązywały do prezentowanych działów. Dzieci miały okazję zapoznać się z różnymi gatunkami fotografii, kolejno poznawały pierwszego prezydenta Republiki Weimarskiej, słynnego fotografa portretowego Józefa Rosnera, żydowską tancerkę Polę Nireńską oraz Józefa Becka, ministra spraw zagranicznych Drugiej Rzeczypospolitej. Poprzez rozwiązanie wykreślanki dzieci poznawały również sporty uprawiane w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku. Autorką treści była Angelika Radoń, koordynatorka programu edukacyjnego mck, a ilustracje stworzyła Paulina Radoń. Ścieżka edukacyjna była próbą dotarcia do najmłodszych odbiorców, a także sposobem na budowanie relacji rodzinnych w przestrzeni instytucji kultury.

W ramach programu towarzyszącego wystawie *Ukraina. Wzajemne spojrzenia* przygotowano dwie nowe inicjatywy: spacer *Ukraińskie ślady w Krakowie*, prowadzony w języku polskim oraz ukraińskim, a także cykl spotkań online – *Ukraina po godzinach*, w ramach których kuratorka dr Żanna Komar oraz edukatorzy współpracujący z mck opowiadali o jednym wybranym temacie przewodnim ekspozycji. Zorganizowano trzy spotkania: *Fenomen ukraińskiej chaty, Podboje, konflikty i wojny – mikrohistorie* oraz *Krajobraz Ukrainy – między idyllą a katastrofą ekologiczną*. Spotkania emitowane były za pośrednictwem transmisji na żywo w mediach społecznościowych.

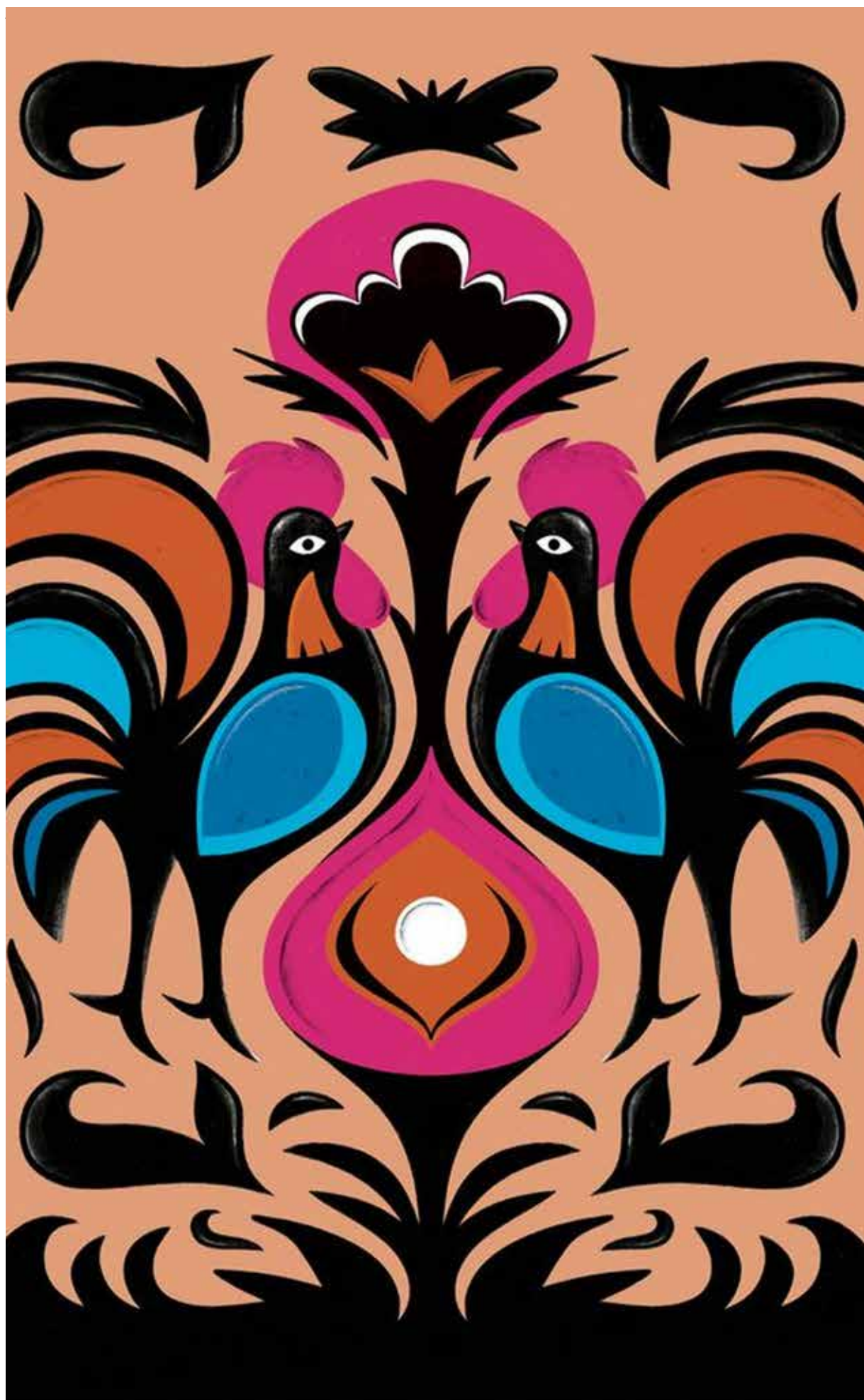
W 2021 roku odbyło się dwanaście spotkań projektu edukacyjnego przeznaczonego dla seniorów *Dojrzały do sztuki* – cyklu comiesięcznych wykładów poruszających tematykę historii sztuki, kultury i architektury, w związku z ówczesnymi wymogami sanitarnymi prowadzonych w formie wykładów online. W pierwszym kwartale poświęcone były one trwającym w Galerii mck wystawom: *Grafika we dwoje. Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba* oraz *Café „As”*. *Historia przetrwania Szymona Wiesenthala* – przeprowadzono wykłady: *Sztuka Jadwigi i Ryszarda Otrębów*, *Życie i sztuka* oraz *Architektura z nadziei*. Kolejnych pięć spotkań nawiązywało do wystawy *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna*

fotografia niemiecka i polskie tropy; były to: *Fenomen Bauhausu*, *Taneczna rewolucja*, *Nowy człowiek, nowa architektura*, *Fotomontaż – między obrazem a tekstem* oraz *Portret społeczny młodej republiki*. Wrześniowy wykład *Konstrukcja życia – nowoczesne miasto a człowiek* został poświęcony wyobrażeniom nowoczesnego człowieka i jego interakcjom z otoczeniem. Wykłady w ostatnim kwartale tematyką nawiązywały do wystawy *Ukraina. Wzajemne spojrzenia* – przeprowadzono trzy spotkania: *Kresy wschodnie a XIX-wieczne malarstwo pejzażowe, Kraków i Lwów – siostrzane miasta* oraz *Sztuka widzenia – zobaczyć współczesną Ukrainę*. Wszystkie wykłady poprowadziła Małgorzata Jędrzejczyk.

Działalność edukacyjna mck po raz kolejny została doceniona przez najważniejszy opiniotwórczy portal edukacyjny *CzasDzieci.pl* oraz najważniejsze jury – rodziców. Do plebiscytu na najbardziej rozwojowe zajęcia dla dzieci *Słoneczniki 2021* zostały nominowane dwie inicjatywy: *MINIspotkania ze sztuką* oraz cykl internetowych warsztatów towarzyszących wystawie *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*. Druga z nich została nagrodzona statuetką Złotego Słonecznika 2021 w kategorii „Przyroda”. Ponadto mck znalazło się w gronie laureatów III edycji plebiscytu *Miejsce przyjazne rodzinom z dziećmi*, promującego rozwiązania odpowiadające na potrzeby krakowskich rodzin z dziećmi w różnym wieku. mck zostało docenione za działania realizowane w obszarze kultury i rekreacji.

Angelika Radoń

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

EDUKACJA DLA DZIEDZICTWA PODCASTY

W 2021 roku uczniowie szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych mogli skorzystać z szerokiej oferty zajęć o dziedzictwie kulturowym przygotowanej przez MCK. Tematy poruszane przez wykwalifikowanych edukatorów zostały opracowane w sposób ułatwiający nauczycielom realizację zadań wynikających z podstawy programowej Ministerstwa Edukacji Narodowej z języka polskiego, historii, plastyki, wiedzy o społeczeństwie, geografii, przyrody, informatyki, podstaw przedsiębiorczości, a nawet biologii i chemii. Jako instytucja ekspercka w zakresie dziedzictwa kulturowego MCK stworzyło specjalną ofertę zajęć na ten temat: warsztatów, lekcji online oraz spacerów. Ich istotą jest rozwijanie wśród publiczności świadomego podejścia do dziedzictwa oraz poczucia odpowiedzialności za nie. W czasie zajęć tłumaczone jest pojęcie „dziedzictwo”, prezentowana jego różnorodność i znaczenie dla każdego człowieka oraz zależności pomiędzy zagadnieniami dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Celem spotkań jest nauka, jak praktycznie i aktywnie korzystać z zasobów dziedzictwa tudzież kształtować postawy obywatelskie.

W ramach projektu lekcji online *Użyj dziedzictwa!* zostało przygotowanych dziesięć tematów zajęć: *Dziedzictwo od podstaw*, *Moja mała ojczyzna – dziedzictwo lokalne*, *Dziedzictwo w sieci*, *Kraków wielokulturowy*, *Kraków miasto królów*, *Dziedzictwo w lesie*, *Miasto jako dziedzictwo*, *Dziedzictwo niematerialne*, *fun&folk – obyczaje i tradycje* oraz *Ukraińskie dziedzictwo*. W trakcie spotkań poruszane są kwestie dotyczące dziedzictwa, sposobów jego ochrony, zagrożeń, jakim może podlegać; wyjaśniane jest pojęcie „małej ojczyzny” jako miejsca o szczególnym charakterze, przybliżane są zasady korzystania z materiałów udostępnianych w sieci i prezentowane są strony internetowe, na których można takie materiały odnaleźć. W lekcjach o dziedzictwie kulturowym online uczestniczyli uczniowie nie tylko ze szkół z całej Polski: Krakowa, Warszawy, Białegostoku, Wrocławia, Białej Podlaskiej, Zabrza, Katowic czy Konina, ale również uczniowie szkół polonijnych z Grenoble, Strasburga czy studenci z uniwersytetów w Tallinnie i Wilnie. Co więcej – zajęcia przedstawiające ponadtyśiącletnią historię Krakowa oraz poruszające podstawy dotyczące dziedzictwa kulturowego dostępne są w języku ukraińskim, dzięki czemu dostęp do zajęć ma także ukraińskojęzyczna młodzież mieszkająca w Polsce.

Od drugiej połowy 2021 roku MCK realizowało nowy projekt z zakresu edukacji dla dziedzictwa – *Na tropie dziedzictwa*. Oferta dotyczy tematycznych spacerów edukacyjnych po Krakowie, podczas których uczestnicy poznają lokalne dziedzictwo kulturowe. W ramach projektu dostępnych jest jedenaście autorskich tras spacerowych po różnych dzielnicach Krakowa: *Podgórze – miasto upragnione*, *Zwierzynieckie zauroczenia*, *Po wielkim pożarze w 1850 roku*, *Dzielnica żydowska przed II wojną światową*, *Sztuka i symbolika krakowskiego Kazimierza*, *Szlakiem starorzecza Wisły*, *Alegorie ukryte w modernistycznej architekturze*, *O krakowskim getcie*, *Szlakiem krakowskich legend*, *Galicyski pierścień Krakowa*, *Ukraińskie ślady w Krakowie*.

MCK było jedną z instytucji, które zaprezentowały się w ramach Triennale Współczesnej Sztuki Środkowoeuropejskiej odbywającego się we wrześniu 2021

roku. Wydarzenie to, owoc wieloletnich wysiłków Muzeum Sztuki w Ołomuńcu, jest częścią programu Central European Forum Olomouc (SEFO) i uzupełnia wachlarz działań poświęconych temu regionowi. Celem jest wprowadzenie zwiedzających w poszczególne tematy ekspozycji głównej *Triennale SEFO 2021 Universum*, z jednoczesną własną interpretacją wybranego zagadnienia. W ramach współpracy mck zrealizowało spacer miejski – *Awangardowy Kraków*, dwa warsztaty plastyczne dla dzieci oraz dwa spotkania: *Konstrukcja życia – nowoczesne miasto a człowiek* (w ramach cyklu *Dojrzała sztuka online*), a także wykład Beaty Gawrońskiej-Oramus *Jan Pamuła. System – emocje – wszechświat* (w ramach cyklu *Złap dystans*). Partnerami projektu były: Muzeum Sztuki w Ołomuńcu, Ludwig Múzeum – Muzeum Sztuki Współczesnej w Budapeszcie, Lentos Kunstmuseum w Linzu oraz Galeria Wschodniosłowacka w Koszycach.

Na początku roku odbyły się również warsztaty z okazji ferii pod hasłem *Powrót z gwiazd*. Swą tematyką nawiązywały do Roku Stanisława Lema, który przypadał ówczesnie w stulecie urodzin pisarza. Program został przygotowany dla odbiorców indywidualnych, a zajęcia były prowadzone w językach polskim i ukraińskim w formie warsztatów wirtualnych na platformie Zoom.

W 2021 roku w ramach programu rozwoju edukacji kulturalnej w Krakowie realizowany był pilotażowy projekt Krakowski Archipelag Kultury, w którym brała udział koordynatorka programu edukacyjnego Angelika Radoń. Warsztaty międzypokoleniowe *Jak powstał Kraków?* jej autorstwa otrzymały dofinansowanie i były realizowane w mck we współpracy z Centrum Kultury Podgórze. W ramach projektu odbyły się cztery warsztaty plastyczne oraz spacer. Spacer *Legendy krakowskie* został zrealizowany w przestrzeni miejskiej Krakowa i był okazją do zaprezentowania legend, podań oraz faktów związanych z powstaniem Krakowa. Na trasie spaceru uczestnicy mieli okazję do rozwiązywania zagadek i wypatrywania ciekawych detali w tkance historycznej miasta. Ponadto zrealizowane zostały cztery warsztaty: *Wisła – temat rzeka*, *Miasto na szlaku*, *Z wizytą u króla*, *Kraków na dawnej fotografii*.

W ramach edukacji na rzecz dziedzictwa została przygotowana oferta dla osób dorosłych. Jest to cykl wykładów *Dekady ze sztuką* – autorski wybór tematów dotyczących dorobku wystawienniczego mck. Każda prelekcja w zaktualizowanej, poszerzonej i uzupełnionej formie omawia jedną – za każdym razem inną – ekspozycję. Wykłady odbywają się online za pośrednictwem platformy Zoom. W 2021 roku zostało zrealizowanych dwanaście spotkań, które poprowadziła dr Małgorzata Jędrzejczyk.

W grudniu zorganizowane zostało seminarium dla nauczycieli, którego tematyką była edukacja dla dziedzictwa. Uczestnicy mieli szansę dowiedzieć się, w jaki sposób za pomocą nowoczesnych narzędzi budować wśród młodych ludzi więzi i zaangażowanie w działania na rzecz dziedzictwa. Warsztat, poprowadzony przez animatorkę kultury Katarzynę Zarzycką, wprowadzał w tematykę seminarium oraz wyjaśniał, kim są współcześni odbiorcy i jakie mają potrzeby. Seminarium było również okazją do przybliżenia oferty edukacyjnej mck na rok 2022.

mck uczestniczyło w tworzeniu nowego modułu szkoleniowego „Angażując publiczność” dla pracowników instytucji kultury w ramach programu ECHOCAST Polska. Szkolenie było przeznaczone dla edukatorów muzealnych i przewodników, a także kuratorów, rekonstruktorów i wszystkich osób zajmujących się edukacją w muzeach. Jego celem jest wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności dotyczące tworzenia i realizacji różnych rodzajów zajęć edukacyjnych,

oprowadzania wycieczek po muzeach oraz interpretacji dziedzictwa. W skład zespołu redaktorskiego z ramienia mck weszła koordynatorka programu edukacyjnego Angelika Radoń. Moduł „Angażując publiczność” został opracowany przez zespół, w skład którego weszły – poza mck – pracowniczki Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Warszawie oraz Europejskiego Centrum Solidarności.

Angelika Radoń

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

PROJEKTY SIECI PROGRAMY

THESAURUS POLONIAE

W 2007 roku zorganizowany został w Krakowie 1. Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Jednym z postulatów tego wydarzenia było stworzenie nowych programów stypendialnych skierowanych do osób z innych państw, które zawodowo zajmują się historią i dziedzictwem Polski. Zainaugurowany dwa lata później program stypendialny Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej Thesaurus Poloniae stanowił bezpośrednią odpowiedź polskiego rządu na te oczekiwania. Wychodząc ku potrzebom związanym z rosnącym zainteresowaniem Polską oraz widząc znaczenie badań prowadzonych przez zagranicznych badaczy dla budowania wiedzy o naszym kraju na świecie, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego powierzyło Międzynarodowemu Centrum Kultury misję organizacji programu stypendialnego, podkreślając przy tym znaczenie Krakowa jako kluczowego ośrodka naukowego dysponującego bogatym zapleczem badawczym.

Do końca 2021 roku zrealizowano 24 edycje programu, które pozwoliły zaprosić do Krakowa grupę stu trzydziestu osób z ponad trzydziestu państw i pięciu kontynentów. Uczestnicy programu szerzą wiedzę o Polsce i Europie Środkowej w często odległych miejscach, gdzie stają się swoistymi ambasadorami naszego kraju za granicą. Program stypendialny adresowany jest do badaczy, których praca naukowa poświęcona jest kulturze, historii oraz szeroko rozumianemu dziedzictwu Rzeczypospolitej i Europy Środkowej.

Thesaurus Poloniae realizowany jest w dwóch kategoriach. Pierwsza z nich to Program Senior, skierowany do profesorów i starszych wykładowców akademickich. Druga to utworzony z myślą o doktorantach i młodszych pracownikach nauki Program Junior. Międzynarodowe Centrum Kultury, które w imieniu MKiDN odpowiada za rekrutację i organizację programu, zapewnia jego uczestnikom zarówno stypendium, jak i finansuje ich trzymiesięczny pobyt w Krakowie oraz oferuje możliwość korzystania z zaplecza naukowego instytucji i pomoc w nawiązaniu współpracy z archiwami, bibliotekami i instytucjami edukacyjnymi i badawczymi prowadzonymi przez wybrane placówki naukowe oraz kulturalne.

Na początku 2021 roku w Krakowie przebywała prof. Giedrė Mickūnaitė, reprezentująca Akademię Sztuk Pięknych w Wilnie. Jej pobyt planowany był rok wcześniej, niemniej pandemia COVID-19 wymusiła odłożenie w czasie przyjazdu do Krakowa. 23 marca 2021 roku w ramach cyklu *Wykładów otwartych Akademii Dziedzictwa* prof. Mickūnaitė wygłosiła wykład *Malarstwo renesansowe w Polsce i na Litwie* i podzieliła się wynikami swoich badań dotyczących obrazu przedstawiającego Pokłon Trzech Króli z ołtarza kościoła pw. Świętych Piotra i Pawła w Dryświatach.

Na początku 2021 roku rozstrzygnięto konkurs stypendialny związany z 23. edycją programu. W pierwszej połowie roku w Krakowie przebywało trzech badaczy. Prof. Sergiu Musteață z Wydziału Historii i Geografii Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iona Creangi w Kiszyniowie w Mołdawii realizował w Krakowie projekt poświęcony polskim i europejskim politykom dotyczącym ochrony dziedzictwa kulturowego. Dr Stanisław Wołoszczenko, badacz z Ukrainy stojący na czele projektu naukowego *Rękopiśmienne i drukowane dziedzictwo Cerkwi Kijowskiej*, zajmował się analizą rękopisów wschodnich

Od lewej: Taras Ławruk, Aliaksandr Szuba, Melinda Harlov-Csörtán, Iryna Małyszko – uczestnicy 24. edycji Thesaurus Poloniae

w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. Natomiast dr Aleksandr Złatanow z Wydziału Historycznego Uniwersytetu Sofijskiego badał dokumenty i opracowania dotyczące historii obozu Hôtelu Lambert w latach 1840–1870.

Wiosną 2021 roku przeprowadzono i rozstrzygnięto również konkurs stypendialny dotyczący 24. edycji programu. Komisja Rekrutacyjna wyłoniła pięcioro uczestników, pierwsi z nich przebyli do Krakowa we wrześniu 2021 roku. Dr Melinda Harlov-Csörtán, reprezentująca Institute of Advanced Studies w Kőszeg na Węgrzech, badała system ochrony zabytków w Polsce po drugiej wojnie światowej. Dr Bryce Lease z Royal Holloway University w Londynie zajmował się badaniami nad kulturą pamięci w Polsce oraz wpływami tego zjawiska na polski teatr po drugiej wojnie światowej i współcześnie. Dr hab. Iryna Małyszko, badaczka niezależna z Kijowa, pracowała w Krakowie nad książką *The World of the Wild South-East*, która dotyczy historii leśnictwa oraz wielokulturowości terenów wschodniej Ukrainy. Taras Ławruk z Przykarpackiego Narodowego Uniwersytetu im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku zajmował się historią badań nad kulturą Karpat Wschodnich na przełomie XIX i XX wieku. Natomiast Aliaksandr Szuba, badacz z Białorusi, który obecnie związany jest z Weimar Universität w Niemczech oraz z Uniwersytetem w Koszycach, przyjechał do Krakowa, aby zajmować się teorią urbanistyki w pracach naukowców z ZSRR i krajów bloku wschodniego, między innymi Edmunda Goldzamta i Haliny Gurianowej.

Jesienią 2021 roku rozpisano także konkurs stypendialny do 25. już edycji programu. Pobyt kolejnych stypendystek i stypendystów Thesaurus Poloniae w Polsce to wyzwanie i szansa dla MCK oraz dla innych placówek naukowych i kulturalnych Krakowa na rozwój relacji z ośrodkami naukowymi oraz z instytucjami zagranicznymi. Uczestnicy programu zapraszani są do wzięcia udziału w różnych projektach i aktywnościach realizowanych przez MCK. Stale rosnące wraz z kolejnymi edycjami zainteresowanie programem Thesaurus Poloniae pokazuje również konieczność rozwijania oferty stypendialnej dotyczącej badań humanistycznych poświęconych polskiej kulturze i dziedzictwu. Informacje na temat warunków ubiegania się o stypendium znajdują się na stronie: www.mck.krakow.pl.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

HOME

HERITAGE OPPORTUNITIES/THREATS WITHIN MEGA-EVENTS IN EUROPE: CHANGING ENVIRONMENTS, NEW CHALLENGES AND POSSIBLE SOLUTIONS FOR PRESERVATION IN MEGA-EVENTS EMBEDDED IN HERITAGE-RICH EUROPEAN CITIES

Miasta na całym świecie wykorzystują wielkie wydarzenia (tzw. megaeventy) – takie jak igrzyska olimpijskie, Europejskie Stolicy Kultury czy wystawy światowe EXPO – do wspierania rozwoju społeczno-ekonomicznego. Dla miast historycznych, bogatych w zasoby dziedzictwa, organizacja megaeventu stanowi zarówno szanse rozwoju, jak i zagrożenia dla posiadanych zasobów dziedzictwa. Celem realizowanego w międzynarodowym partnerstwie trzyletniego projektu HOME (ukończonego w 2021 roku) było lepsze zrozumienie relacji pomiędzy megaeventami i polityką ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wpływu dużych wydarzeń na miasta bogate w zasoby dziedzictwa.

Po zrealizowaniu w poprzednich latach analiz studiów przypadków, warsztatów Living Labs, a także warsztatów weryfikujących zapisy *Karty megaeventów* w miastach dziedzictwa, rok 2021 poświęcono promocji rezultatów projektu, w szczególności wspomnianej *Karty*. Składająca się z trzynastu głównych zasad, ujętych w cztery tematy (*Kontekst ma znaczenie*, *Planowanie spuścizny*, *Zarządzanie inkluzywne* oraz *Społeczności i tożsamości*), *Karta* zawiera rekomendacje i wskazówki mające umożliwić miastom wykorzystanie licznych możliwości wynikających z urządzania megaeventów, jak również minimalizację ryzyka związanego z ich organizacją. Podejmuje także wiele tematów i kwestii, poczynając od nowego sposobu wykorzystania przestrzeni zabytkowych, poprzez przeciążenia obiektów historycznych wynikające z organizacji na ich terenie megaeventów, po zmiany w sposobie rozumienia i postrzegania miejsc dziedzictwa. Dokument porusza także kwestię wyzwań, które megaeventy stawiają przed samorządem lokalnym. W części zatytułowanej *Migawki* zaprezentowano konkretne przykłady realizacji trzynastu zasad zdefiniowanych w *Karcie*.

Aby jak najlepiej upowszechnić rekomendacje zawarte w *Karcie*, przygotowana została strategia promocyjna wytyczająca kierunki działania zmierzające do zrealizowania następujących celów: animacja dyskusji na temat możliwości i zagrożeń wynikających z organizacji megaeventów w miastach historycznych, podniesienie świadomości na temat potencjału większej współpracy pomiędzy sektorem dziedzictwa i sektorem megaeventów, upowszechnienie rekomendacji zawartych w *Karcie*, dotarcie do grup docelowych, przekonanie ich na temat przydatności rekomendacji oraz zaangażowanie ich w aktywne wsparcie promocji *Karty*.

Jednym z działań strategicznych było pozyskanie wsparcia dla *Karty* przez interesariuszy wielkich wydarzeń w miastach historycznych. Udało się uzyskać poparcie ze strony: Miasta Kraków, Miasta Mediolan, Europy Nostry, European Network on Cultural Management and Policy (ENCATC), Kowna 2022 Europejskiej Stolicy Kultury, Observatory for Research on Mega-Events (ORME), Organization of World Heritage Cities, Miasta Pafos, United Cities and Local

Governments, University Network of the European Capitals of Culture (UNEECC), a także Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Karta megaeventów w miastach dziedzictwa miała swoją międzynarodową premierę 8 lipca 2021 roku w ramach konferencji *Mega-Events in Heritage-Rich Cities: From Research to Principles and Policy Recommendations*, zorganizowanej ze względu na pandemię w trybie online. W spotkaniu prócz prezentacji samej Karty odbyły się dwie dyskusje w formie okrągłego stołu: *Putting the Charter into Use* (z udziałem m.in.: Any Kočegarovej [szefowej programowej ESK Kowno 2022], Marii Panayides [szefowej ESK Eleusis 2023], Krzysztofa Maja [dyrektora Strefy Kultury Wrocław], Marca Edoarda Minoi [dyrektora wydziału kultury miasta Mediolan]) oraz *Mega-Events and Heritage Policy in Post-Covid Cities* (z udziałem: Roberta Piaskowskiego [pełnomocnika prezydenta Miasta Krakowa ds. kultury, reprezentującego także OWHC], Jordiego Pascuala [koordynatora sekretariatu Komisji Kultury United Cities and Local Governments] oraz Marii Gravari-Barbas [profesor Uniwersytetu Paris 1 Pantheon-Sorbonne]). Sesje były moderowane przez członków konsorcjum. Za drugą z wymienionych odpowiadał zespół mck i dr Joanna Sanetra-Szeliga, moderująca przebieg dyskusji. Premiera polskiej wersji Karty odbyła się natomiast 28 września 2021 roku w mck, w ramach dyskusji panelowej z udziałem Roberta Piaskowskiego, Dominiki Kawalerowicz (zastępczyni dyrektora Strefy Kultury Wrocław) i Marcina Skrzypka (Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN). Wśród zaproszonych gości znaleźli się przedstawiciele urzędów miejskich i dużych instytucji kultury. Sesja była transmitowana na żywo na kanale YouTube mck.

W ramach dodatkowych działań upowszechniających wyniki projektu zespół mck przygotował specjalną sesję na temat samego projektu HOMEE oraz Karty podczas 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej: *The Future of Mega-Events in Historic Cities. How to Organise Them Using and Safeguarding Cultural Heritage at the Same Time? Results of the HOMEE Project*, w której udział wzięli: prof. Davide Ponzini (koordynator projektu), prof. Jacek Purchla, dr Joanna Sanetra-Szeliga, Anna Kozioł, Piotr Knaś (zespół mck), prof. Franco Bianchini (Uniwersytet w Hull), dr Julia Georgi (Uniwersytet Neapolis w Pafos), Kathrin Deventer (sekretarz generalna European Festivals Association) i dr Hubert Mąćik (Miejski Konserwator Zabytków, Lublin).

Równolegle trwały prace nad raportem *Events in the Pandemic*, podsumowującym wpływ pandemii COVID-19 na przemysł eventów kulturalnych.

Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu JPIC1 Heritage in Changing Environments – wsparcie badań naukowych nad dziedzictwem kulturowym. Koordynatorem projektu była Politechnika Mediolańska; partnerami projektu prócz mck były Uniwersytet w Hull i Uniwersytet Neapolis w Pafos; wśród partnerów stowarzyszonych znalazły się między innymi: Krakowskie Biuro Festiwalowe, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Strefa Kultury Wrocław, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. W skład zespołu mck weszli: prof. Jacek Purchla, dr Joanna Sanetra-Szeliga, Anna Kozioł i Piotr Knaś. Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na głównej stronie projektu prowadzonej przez mck: <https://mck.krakow.pl/homee-o-projekcie>.

dr Joanna Sanetra-Szeliga

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

ILUCIDARE

INTERNATIONAL NETWORK FOR LEVERAGING SUCCESSFUL CULTURAL HERITAGE-LED INNOVATIONS AND DIPLOMACY THROUGH CAPACITY BUILDING AND AWARENESS RAISING

Międzynarodowy projekt badawczy ILUCIDARE to trzyletnia inicjatywa (grudzień 2018 – kwiecień 2022) koordynowana przez Katholieke Universiteit Leuven (Katolicki Uniwersytet Lowański) z udziałem Międzynarodowego Centrum Kultury, Europy Nostry, KEA European Affairs, World Monuments Fund España, Kosovo Foundation for Cultural Heritage without Borders, IMEC i Universidad de Cuenca.

W skład zespołu MCK weszli: prof. Jacek Purchla, dr Joanna Sanetra-Szeliga, dr hab. Robert Kusek, Jan Strycharz i Maria Drabczyk. Celem projektu jest analiza, a następnie promocja i edukacja na temat relacji pomiędzy dziedzictwem kulturowym a innowacjami oraz dyplomacji wykorzystującej dziedzictwo kulturowe.

Głównym działaniem MCK w trzecim roku projektu było zorganizowanie szkoły letniej ILUCIDARE Heritage and Innovation: Central Europe and Beyond, poświęconej kwestiom innowacji opartych na dziedzictwie. Szkoła odbyła się w dniach 19–24 lipca 2021 roku w Krakowie i w Krośnie. Prace nad jej przygotowaniem rozpoczęto od opublikowania zaproszenia do zgłaszania się do udziału w szkole (*call for participants*). Szkoła została zaprojektowana jako wyjątkowa okazja do zbadania związków między dziedzictwem a innowacjami, ale także poszerzenia wiedzy i zbudowania praktycznych umiejętności niezbędnych do skutecznego i innowacyjnego kształtowania dziedzictwa dla przyszłych pokoleń.

Na zaproszenie do udziału w szkole letniej odpowiedziało 628 osób z całego świata, z których jury (zespół ILUCIDARE w MCK, koordynatorka naukowa projektu dr Aziliz Vandesande oraz przedstawiciele konsorcjum projektowego) wybrało 22 osoby w wieku 21–35 lat. Połowę z nich stanowiły kobiety, połowę mężczyźni. Uczestnicy przyjechali z Afganistanu, Grecji, Holandii, Hiszpanii, Portugalii, Rumunii, Niemiec, Francji, Węgier, Kosowa, Macedonii Północnej i Wielkiej Brytanii. W wyborze uczestników pod uwagę brano poprawność formalną wniosku, znajomość języka angielskiego, w którym miały się odbywać sesje, motywację kandydata i jego potencjalny wkład w szkołę. Szkoła została zaplanowana w formule nauczania hybrydowego, to jest uczestnicy brali udział w zajęciach na miejscu, natomiast część prowadzących łączyła się przez internet. Uczestnicy wzięli udział w siedmiu sesjach eksperckich zrealizowanych wokół obszarów PESTLE (political, economical, social, technological, legal, environmental), w których realizowane są innowacje oparte na dziedzictwie.

Do przeprowadzenia sesji zaproszono 18 ekspertów z całego świata, 5 dodatkowych osób wzięło udział w rozpoczynającym szkołę okrągłym stole ILUCIDARE. Prowadzenie warsztatów innowacji w oparciu o metodykę Design Thinking powierzono członkom zespołu ILUCIDARE (Maria Drabczyk, Jan Strycharz). Elementem warsztatów była wizyta studyjna w Centrum Dziedzictwa Szkoła w Krośnie oraz sesja z udziałem kuratorki dr Hanny Lawery-Wajdy. Wypracowane w trakcie warsztatów rozwiązania zostały zaprezentowane podczas specjalnej sesji z udziałem dr Lawery-Wajdy oraz prezesa CDS Pawła Szczygła. Oprócz sesji

eksperckich i warsztatów w ramach działań networkingowych wprowadzono do programu tak zwany participants track, będący pasmem sesji, w czasie których sami uczestnicy prezentowali swoje dokonania, projekty i plany. Z przeprowadzonego na zakończenie szkoły letniej rozbudowanego badania opinii wynika, że 94,2 procent było niezwykle zadowolonych i wysoko oceniało jakość zrealizowanego kursu. Postulatami grupy była prośba, by MCK stworzyło dla nich platformę współpracy i wsparło ich dodatkowe działania.

Odpowiadając na potrzeby uczestników szkoły letniej, MCK przygotowało program ILUCIDARE Summer School Follow-up, na który składały się specjalne sesje online. 5 października 2021 roku odbyło się pierwsze spotkanie, podczas którego uczestnicy mieli możliwość wysłuchania wykładu prof. Corneliusa Holtorfa z UNESCO Chair Heritage Futures na Uniwersytecie Linneusza, zatytułowanego *The Future of Heritage*, a następnie wzięcia udziału w dyskusji. Podczas spotkania omówiono także możliwości networkingowe uczestników. Drugie spotkanie odbyło się 15 listopada 2021 roku z udziałem Charlotte Biszewski, dyrektorki wykonawczej TYPA – muzeum drukarstwa i papieru w estońskim Tartu, która przedstawiła referat *The Challenges of Establishing and Running an NGO*, oraz Aleksandra Tarkowskiego, dyrektora strategicznego Open Future Foundation, prezentującego temat *From Local to International – Challenges for NGOs*. Prezentacje były przyczynkiem do dyskusji o działalności organizacji pozarządowych w sferze dziedzictwa kulturowego. Ponadto MCK przestawiło uczestnikom możliwość dalszego zaangażowania w projekt ILUCIDARE, szczególnie w konferencje z serii Playground. Kolejne spotkanie przewidziano w pierwszym kwartale 2022 roku.

W ramach dodatkowych działań upowszechniających wyniki projektu ILUCIDARE zespół MCK przygotował specjalną sesję na temat projektu podczas 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej: *What Innovation Can Bring to Heritage and How Heritage Can Inspire Innovation? A New Dimension of Heritage-Related Research in the ILUCIDARE Project* (17 czerwca 2021 roku), w której zaprezentowano wyniki analiz badawczych w ramach projektu (dr Aziliz Vandesande, KU Leuven) oraz przeprowadzono panel dyskusyjny z udziałem dr Aziliz Vandesande, Barbary Fogarasi, Charlotte Biszewski i Pavola Izvolta. Sesję prowadziła dr Joanna Sanetra-Szeliga.

5 marca 2021 roku dr Joanna Sanetra-Szeliga przewodniczyła posiedzeniu jury wybierającego zwycięzców Nagrody Specjalnej ILUCIDARE, przyznawanej w ramach Europejskich Nagród Dziedzictwa Kulturowego / Nagród Europa Nostra. Jury wybrało jedną z czterech kandydatur z krótkiej listy na zwycięzcę w kategorii innowacje oparte na dziedzictwie i jedną z pięciu kandydatur z krótkiej listy na zwycięzcę w kategorii stosunki międzynarodowe w oparciu o dziedzictwo. Oficjalne ogłoszenie zwycięzców nastąpiło podczas uroczystej sesji w trakcie Kongresu Dziedzictwa Europa Nostra 22 września 2021 roku w Wenecji, podczas której dr Sanetra-Szeliga wręczyła nagrody uczestnikom edycji 2020 i 2021. W 2021 roku nagrody otrzymały projekty: HAP4MARBLE – Marble Conservation by Hydroxyapatite, realizowany przez Uniwersytet w Bolonii, Uniwersytet w Princeton i Uniwersytet w Göttingen (kategoria: innowacje) oraz EU-LAC Museums – Museums, Community & Sustainability in Europe, Latin America and the Caribbean z Wielkiej Brytanii (kategoria: stosunki międzynarodowe).

Ostatni kwartał 2021 roku poświęcony został przygotowaniu koncepcji publikacji pod tytułem *Inspiration Kit*. Celem dokumentu będzie prezentacja

ciekawych i inspirujących projektów, w ramach których w innowacyjny sposób wykorzystano dziedzictwo kulturowe. Publikacja będzie miała wersję elektroniczną (interaktywną, z treściami audiowizualnymi) oraz papierową. Jej przygotowanie na początku 2022 roku będzie elementem zakończenia projektu ILUCIDARE.

Projekt jest finansowany ze środków programu ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” na podstawie umowy o udzielenie dotacji nr 821394.

dr Joanna Sanetra-Szeliga

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

POLSKI PETERSBURG

ENCYKLOPEDIA INTERNETOWA

W 2021 roku Międzynarodowe Centrum Kultury kontynuowało w ograniczonym zakresie prace związane z encyklopedią internetową Polski Petersburg, której wydawcami i administratorami są po polskiej stronie мск, a po rosyjskiej Międzynarodowa Fundacja Charytatywna im. Dmitrija S. Lichaczowa (the Likhachev Foundation – FL). Encyklopedia tworzona jest w dwóch nieidentycznych wersjach językowych: polskiej (мск) i rosyjskiej (FL), ma charakter popularnonaukowy i edukacyjny, a przeznaczona jest dla szerokiego grona odbiorców. Zasadniczym celem projektu, którego polska premiera miała miejsce w kwietniu (www.polskipetersburg.pl), a rosyjska we wrześniu 2016 roku (www.polskipetersburg.ru), jest przybliżenie polskim i rosyjskim odbiorcom losów i dzieł Polaków związanych z dawną stolicą Imperium Rosyjskiego. Od dłuższego czasu obie redakcje pracują jednak osobno, rozwijając własne wersje stron niezależnie.

Pomysłodawcom encyklopedii zależy na przedstawieniu wielowątkowej, nierzadko zapomnianej dziś roli, jaką odgrywali Polacy w życiu społecznym, kulturalnym, naukowym, artystycznym, gospodarczym i politycznym (a w szerszej perspektywie także w historycznych granicach Rosji) od końca XVIII wieku po czasy współczesne. Wpisując to przedsięwzięcie w kontekst wieloetnicznej i wielokulturowej metropolii nad Newą, chcemy przywrócić pamięć o polskiej społeczności w gronie licznych tamtejszych diaspor narodowych.

W 2021 roku w polskiej wersji encyklopedii *Polski Petersburg* systematycznie uzupełniano materiał tekstowy i ilustracyjny, prowadząc jednocześnie prace redakcyjne. Po stronie мск teksty napisało już ponad 50 autorów reprezentujących niemal wszystkie ośrodki akademickie (Warszawa, Kraków, Gdańsk, Poznań, Lublin, Wrocław, Opole, Białystok, Toruń). W obecnym kształcie encyklopedia oferuje blisko 3 tysiące stron tekstów haseł podstawowych, z podziałem na hasła osobowe i tematyczne, około 280 stron tekstów haseł w mapie „polskich” adresów w Petersburgu oraz bibliografię przedmiotu (27 stron obejmujących polskie, rosyjskie i anglojęzyczne publikacje za lata 1945–2018). Do końca roku 2021 udało się zamieścić 300 haseł podstawowych, w tym hasła osobowe (231) i tematyczne (69) oraz mapę „polskich” adresów (254). Ze względu na kłopoty związane z administrowaniem stroną nie udało się jednak opublikować wszystkich nowych haseł (takich jak *Rawicz-Szczerbo Władysław (1882–1959)* czy *Zaleski Stanisław Szczepan (1858–1923)*) oraz uzupełnień do już zamieszczonych tekstów.

Większość autorskich tekstów encyklopedii, zarówno polskich, jak i rosyjskich, opiera się na ogólnie dostępnym materiale, choć są też takie, które powstały na podstawie wieloletnich badań. Unikalną zawartość polskiej wersji encyklopedii stanowią pionierskie niekiedy hasła osobowe (w roku 2021 były to m.in.: *Żenkiewicz Józef (1863–1911)* i *Mickiewicz Stefan (1881–1929)*), czy tematyczne (*Parafia i kościół św. Stanisława w Petersburgu*).

Nie zapomniano również o tych aspektach polskiego życia nad Newą, które obok stowarzyszeń i organizacji charytatywnych, samopomocowych czy edukacyjnych były najważniejszymi jego cechami konstytutywnymi: języku i książce

oraz religii rzymskokatolickiej. Uzupełnienie encyklopedycznej narracji stanowią: interaktywna mapa, na której pokazano wybrane miejsca i adresy związane w różny sposób z życiem polskiej diaspory nad Newą, oraz biblioteka, gdzie zamieszczono różnego rodzaju materiały pomocnicze. W miarę możliwości rozbudowywany jest zamieszczony na stronie materiał ikonograficzny, także dzięki niepublikowanym jak dotąd materiałom ze zbiorów prywatnych. Na bieżąco wprowadzane są korekty i uzupełnienia do już opublikowanych haseł i materiałów.

Integralną część polskiej wersji encyklopedii stanowi wspomniany wyżej ilustrowany zbiór esejów zatytułowany *Petersburg i Polska. Zbiór esejów*. Recenzowana publikacja powstała pod redakcją naukową dr. Dariusza Konstantynowa, składa się z 17 tekstów polskich i rosyjskich autorów (490 stron). Zbiór ów wypełnia istotną lukę spowodowaną brakiem systematycznych badań nad polską diasporą w Petersburgu. Zaletą syntezy, obok ciekawej szaty graficznej oraz przyjaznego użytkownikom internetu i urządzeń mobilnych opracowania informatycznego, jest wybór bibliografii, spis ilustracji oraz indeksy rzeczowy i osobowy.

Już teraz encyklopedia *Polski Petersburg* jest użytecznym kompendium wiedzy o polskiej obecności nad Newą, wykorzystywanym w nauczaniu młodzieży szkolnej i akademickiej oraz znajdującym uznanie w oczach badaczy i pasjonatów tematu. Coraz częściej nasze wydawnictwo cytowane jest też w publikacjach naukowych zarówno w Polsce, jak i w Rosji. Z zadowoleniem i wdzięcznością przyjmowane są w szczególności sugestie i oferty współpracy od tych ostatnich. Obok przywołania postaci, których dokonania są dość dobrze udokumentowane, misją *Polskiego Petersburga* jest bowiem przypomnienie mniej znanych, a niekiedy zupełnie zapomnianych przedstawicieli polskiej kolonii nad Newą.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

RIHA JOURNAL

WWW.RIHA-JOURNAL.ORG

Zwieńczeniem ubiegłorocznych prac polskiej redakcji „RIHA Journal” stało się opublikowanie artykułu prof. Jacka Purchli *The Architecture of the Third Reich in Cracow – a Dissonant Heritage?*, który ukazał się w styczniu 2021 roku, ale z datą 20 grudnia 2020 roku. Tekst ten został opublikowany już w nowym serwisie czasopisma, po przeniesieniu całej bazy na platformę ojs (Open Journal Systems). Ostateczne zakończenie migracji „RIHA Journal” zostało przez redaktor naczelną ogłoszone w marcu 2021 roku. Obecnie czasopismo ma hosting w serwisie Heidelberg University Library. Strona riha-journal.org została wyłączona, jej url zaś przekierowuje do nowego serwisu (<https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/rihajournal/index/>). Ze względu na brak przekierowań detalicznych z linków do poszczególnych artykułów wszyscy autorzy, którzy dotychczas opublikowali swoje teksty za pośrednictwem krakowskiej redakcji czasopisma, zostali poinformowani przez redaktorkę dr Magdalenę Łanuszkę o nowych linkach i zalecanym cytowaniu za pomocą DOI, które niezależnie od przyszłych ewentualnych migracji czasopisma pozostaną działające. Odnośniki zostały także zaktualizowane na stronie <https://mck.krakow.pl/article/articles>.

W marcu 2021 roku (z datą 20 lutego 2021 roku) ukazał się artykuł dr Diany Wasilewskiej *“The Post-Party Spleen”. The Topos of Crisis in Polish Art Criticism of the 1930s* (DOI: <https://doi.org/10.11588/riha.2021.0.78837>).

W pierwszym półroczu 2021 roku po wstępnej redakcji i procesie recenzji zostały też przyjęte do druku kolejne dwa artykuły. Tekst Joanny Piechury *Wading into Battle. Frida Kahlo, Surrealism, and the Gradivian Myth* otrzymał dwie pozytywne recenzje (recenzentkami były dr Alicja Syska z University of Plymouth oraz prof. Patricia Mayayo Bost z Universidad Autónoma de Madrid). Po wprowadzeniu nieznacznych poprawek został on przyjęty do publikacji i poddany szczegółowej redakcji przed wysłaniem do redaktor naczelnej „RIHA Journal” dr Andrei Lerner z Monachium. Niestety ze względu na to, że dr Lerner pozostaje na zwolnieniu, tekst wciąż nie doczekał się publikacji.

Artykuł Marka Świdra *Niepublikowany projekt kościoła luterańskiego autorstwa Valentina von Saebisch* otrzymał jedną recenzję jednoznacznie pozytywną (Petr Uličný, *Ústav dějin umění AV ČR*), drugi zaś recenzent, który zdecydował się pozostać anonimowy, napisał recenzję krytyczną. Autor odniósł się do recenzji, częściowo przerezagowując tekst. Ostatecznie recenzent uznał, że tekst może zostać przyjęty do druku. Artykuł został poddany ponownej szczegółowej redakcji i po kolejnej korekcie skierowany do tłumaczenia na język angielski.

W drugiej połowie lipca 2021 roku złożono do redakcji tekst *The Odyssey of a Diptych. On the Controversies of the Virgen Dolorosa and the Cristo Coronado de Espinas in the Provincial Museum of Pontevedra, Spain*, którego autorami są Oskar J. Rojewski (Uniwersytet Śląski) i Ana Diéguez-Rodríguez (Instituto Moll, Centro de Investigación de Pintura Flamenca, Universidad de Burgos). Artykuł ten otrzymał dwie recenzje krytyczne, oceniające jednak tekst jako wartý opublikowania po wprowadzeniu niezbędnych zmian. Treść recenzji została przekazana autorom – polska redakcja oczekuje obecnie na poprawiony tekst.

Ponadto redaktorka odrzuciła bez kierowania do recenzji tekst Edmunda Dalpe'a *Rebrand, Repackage, Relaunch*, jako niespełniający kryteriów RIHA Journal (nie jest on artykułem naukowym, w dodatku był już opublikowany online [<https://www.veteranstoday.com/2021/07/04/rebrand-repackage-relaunch/>]).

30 listopada 2021 roku odbyło się wirtualne spotkanie lokalnych redaktorów RIHA Journal na platformie zoom. Spotkanie w zastępstwie dr Andrei Lermer, poprowadził prof. Christian Fuhrmeister. Ze względu na chorobę redaktor naczelnej czas pracy nad kolejnymi artykułami uległ wydłużeniu – jej obowiązki tymczasowo przejął prof. Fuhrmeister wraz z kilkoma współpracownikami z Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium.

dr Magdalena Łanuszka

REDAKTOR „RIHA JOURNAL” PRZY MCK

**PUBLIKACJE
BIBLIOTEKA
CZYTELNIA**

Herito, nr 41 Białoruś

wersja polsko-angielska, 176 s., format 23,5 × 29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Białoruś jest nam znacznie bliższa, niż to się na pierwszy rzut oka wydaje: nie tylko ze względu na wspólną historię czy trwający wciąż demokratyczny zryw, jako żywo przypominający wydarzenia lat osiemdziesiątych w Polsce i w innych krajach Europy Środkowej.

Tymczasem być może o żadnym z naszych sąsiadów wiemy tak niewiele. Postrzegana jako brzydkie kaczątko postradzieckiej transformacji Białoruś jest często odbierana nieprzychylnie, a niekiedy wręcz niesprawiedliwie. Dla wielu tak bliski nam w historii naród pozostaje zagadką. Nawet *Czarnobylską modlitwę* Świetłany Aleksijewicz otwierają słowa „Białoruś... Dla świata jesteśmy terra incognita”. Jednak kraj naszych sąsiadów to znacznie więcej niż tylko ostatnia europejska dyktatura w starym stylu. W MCK mamy tego głęboką świadomość, współpracując od trzydziestu lat z naszymi białoruskimi przyjaciółmi i organizując z nimi konferencje i seminaria śladami zbieżnej, a nierzadko wspólnej wielowiekowej historii. Dobrze jest nam więc znane architektoniczne i kulturowe dziedzictwo Białorusi, kraju wciąż poszukającego i definiującego własne korzenie, lecz nieodcinającego się od nich. W białoruskim numerze „Herito” staraliśmy się podzielić naszymi doświadczeniami oraz wiedzą, a także pokazać kraj niezwykle nam bliski na wielu poziomach, lecz wciąż niedostatecznie znany. Kraj, gdzie pragnienie wolności jest przecież tak samo silne jak w innych państwach naszej części Europy. Przedstawiamy Białoruś, której nie trzeba się bać, a która warta jest nieustannego poznawania i odkrywania.

Herito, nr 42-43
Niewidzialne miejsca

wersja polsko-angielska, 232 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Niewidzialność nie jest pustym konceptem ani zgrabnym chwytem retorycznym na marginesie książki Itala Calvina, ale żywym doświadczeniem mieszkańców Europy Środkowej.

Wydana w 1972 roku powieść, w istocie zbiór wymaginowanych relacji z podróży, była jednocześnie melancholijną elegią i mapą świata, którą Marco Polo kreślił dla władcy tatarów – Kubilaj-chana. Również podwójny numer „Herito” przygotowywany na trzydziestolecie мск ma za zadanie przywołać miejsca przeoczone, wymazane, nieoczywiste. Wyrażenie „niewidzialne miejsca” może wydawać się oksymoronem, miejsce bowiem stanowi zmienny, ale kluczowy element ludzkiej tożsamości. Jesteśmy gatunkiem tworzącym miejsca i kochającym je: topofilia, termin stworzony przez geografa Yi-Fu Tuana, jest wciąż ignorowany. A jednak topofilia jest bardzo bliska ideom towarzyszącym мск i „Herito” od początku ich istnienia: poszukiwaniu Europy Środka, przemysłiwaniu miasta, odkrywaniu na nowo krajów i regionów, myśleniu krajobrazem. Jednocześnie wciąż daje znać o sobie potrzeba zgłębiania tego, co nieznane bądź porzucone, bo nasze odkrywanie nigdy się nie kończy. Zwróciliśmy się do zaprzyjaźnionych autorów, współpracowników i przyjaciół z prośbą o wspólne narysowanie atlasu Europy Środkowej, który pomieści w sobie całą metaforyczność „niewidzialności”. Dla mieszkańców naszej części świata, gdzie wiele miast i miejsc to palimpsest, a granice przesuwają się tak często, że niczym gumka ścierały jedno miejsca, stwarzając przestrzeń dla nowych, niewidzialność oznacza być może więcej niż gdzie indziej; niewidzialność to jednocześnie ruiny i utopie, marzenia ledwie zarysowane i te, które legły w gruzach.

Herito, nr 44
Austria

wersja polsko-angielska, 186 s., format 23,5 × 29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Na Austrię patrzymy przez różowe okulary – jak na kraj, gdzie wszyscy miłują walce, Mozarta, tort Sachera, kawę, sznycel i piwo, chociaż w różnej kolejności. Tymczasem zapominamy, jak bardzo zróżnicowany geograficznie, kulturowo i tożsamościowo jest kraj rozciągnięty między dwoma jeziorami – Nezyderskim i Bodeńskim. Austria nie objawiła się na mapie Europy w gotowej formie, lecz stopniowo budowała swoją tożsamość i rzeźbiła kształt.

Dla Josepha Rotha rozpad monarchii austro-węgierskiej był, obok pierwszej wojny światowej, największą tragedią jego życia. Jednak to, co dla monarchistów z nostalgią wspominających erę Franciszka Józefa i wyznaczało brutalnym cięciem koniec dawnego świata, stało się początkiem nowej europejskiej republiki. Przez lata zimnej wojny patrzyliśmy na Austrię z nutą zazdrości, znalazła się bowiem po lepszej stronie żelaznej kurtyny. Nawet gdy odrodzona w 1955 roku republika zmagająca się z własnymi demonami z bliższej lub dalszej historii, zdawała się krajem mlekiem i miodem płynącym: narciarze fantazjowali o szusowaniu po alpejskich stokach, czytelnicy z zachwytem sięgali po bezwzględnych austriackich prozaików, melomani peregrynowali do Salzburga, miłośnicy zaś sztuki i architektury nieuchronnie za cel pielgrzymek obierali Wiedeń.

Chociaż nie łączy nas wspólna granica, to z krakowskiej perspektywy Austria jest nam niezwykle bliska. Mamy głębokie poczucie sąsiedztwa i z przyjemnością dzięki austriackiemu numerowi „Herito” poznawaliśmy naszego sąsiada jeszcze lepiej.

Ukraina. Wzajemne spojrzenia

wersja polsko-angielsko-ukraińska, 264 s., format 24 × 28 cm, oprawa twarda typu szwajcarskiego, ISBN 978-83-66419-30-8, projekt i opracowanie graficzne Weird Gentlemen (Łukasz Podolak)

Nici historii oraz wątków politycznych stanowią podstawę publikacji poświęconej wystawie o relacjach Polski i Ukrainy od końca XVII wieku do współczesności. Zawiera ona 75 dzieł, autorstwa 57 artystów. Skupienie na kulturze sprawia, że reprodukcje w niej zawarte układają się w wielowątkową tkaninę, bo właściwie przez całą historię nowoczesną kultura stanowiła dla obu narodów substytut nieistniejącego państwa.

Osnowa ukazująca się w albumie jest niezwykle skomplikowana: składają się na nią najbardziej mitotwórcze obrazy, ale jednocześnie między nimi przeciągane są kolejne sploty zupełnie współczesne, nowe nici: ukraiński tożsamościowy mit kozaczyzny okazuje się pokrewnym wątkiem wobec polskiego mitu powstańczego, symbolika ukraińskiej chaty wiąże się z polskim dworem, kozacy i sarmaci przyglądają się sobie na portretach trumiennych z XVIII wieku, mit czarnoziemiu zderza się z nowoczesnymi projektami grupy R.E.P., a Donieck i Lwów rozpoczynają kolejne, biegnące równolegle ściegi wyobraźni.

Prace artystów budują bowiem zupełnie nowe konteksty, rodzi się na naszych oczach nowy kanon symboli, co przekłada się na narodziny zupełnie innej jakościowo narracji. Proces ten nie odbywa się jednak na drodze konfliktu i polemiki, ale poprzez dialog, splątanie wątków.

Prezentacji reprodukcji dzieł z wystawy towarzyszą: tekst kuratorski Oksany Barszynowej i Żanny Komar oraz eseje Anny Łazar i Mykoły Riabczuka.

Publikacja wydana w ramach projektu *Inny Kraków* współfinansowanego ze środków Miasta Krakowa.

Sharon Macdonald

Krainy pamięci. O dziedzictwie i tożsamości we współczesnej Europie

Z angielskiego przełożył Robert Kusek

wersja polska, 420 s., format 17,5 × 21 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-66419-31-5, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński
i Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Krajobraz europejskich miast zapełnił się pomnikami, muzeami, tablicami pamiątkowymi, instalacjami artystycznymi, których celem jest przypominanie o historii. Niejednokrotnie forma upamiętniania staje się powodem do dyskusji czy punktem zapalnym. Czy istnieje tylko jeden model „uobecniania” przeszłości, czy też Europa staje się dziś domem dla różnych form świadomości historycznej i różnych sposobów czynienia przeszłości naszą teraźniejszością? Próba odpowiedzi na te pytania jest interdyscyplinarna monografia autorstwa Sharon Macdonald, wybitnej antropolożki kulturowej związanej z Uniwersytetem w Yorku oraz Uniwersytetem Humboldtów w Berlinie.

„W xx i xxi wieku w Europie i w innych częściach świata pamięć stała się jednym z najważniejszych i najczęściej podejmowanych zagadnień współczesności. Pamięć od dawna wiązana była w usprawiedliwianie wojen i konfliktów. Używano jej też, by wzywać do przeprosin za wyrządzone w przeszłości krzywdy. Spora część opinii publicznej ubolewa dziś nad dotykającą nas »kulturową amnezją«, lękając się utraty pamięci o przeszłości i – co za tym idzie – istotnego punktu odniesienia. Dochodzi do tego lęk przed znikaniem świadków ważnych wydarzeń historycznych oraz dewaluacja pamięci międzypokoleniowej. Jednocześnie procesom tym towarzyszy swoisty rozkwit różnych form (i pracy) pamięci zbiorowej i indywidualnej. Europa stała się wręcz krainą pamięci mającą obsesję na punkcie zanikania i utraty pamięci zbiorowej oraz sposobów jej zachowywania” – pisze Sharon Macdonald.

Siódmy tom serii Heritologia pod redakcją Jacka Purchli i Agaty Wąsowskiej-Pawlik.

Egidio Ivetic

Adriatyk. Morze i jego cywilizacja

Z włoskiego przełożyli Joanna Ugniewska, Piotr Salwa, Mateusz Salwa

wersja polska, 536 s., format 17,5 × 21 cm, oprawa twarda,

ISBN 978-83-66419-33-9, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński i Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Adriatyk – morze wiążące ze sobą wybrzeża i ludy, odnoga kolebki cywilizacji europejskiej. Morze jest nie tylko organizmem czy mechanizmem – jest także drogą, którą wędrują dobra i ludzie, a także idee, wynalazki, języki i kultury. Adriatyk w książce Egidia Ivetic stanowi przestrzeń symboliczną, w której przeglądają się lokalne i narodowe wspólnoty, miejsce styku – interioru i wybrzeża, Wschodu i Zachodu, katolicyzmu i prawosławia, kultury rzymskiej i słowiańskiej. Adriatyk wyznaczał naturalną granicę imperiów: cesarstwa bizantyńskiego, cesarstwa Karola Wielkiego, imperium osmańskiego, Świętego Cesarstwa Rzymskiego, cesarstwa Napoleona, monarchii austro-węgierskiej. Historia Adriatyku to jednocześnie historia Europy Środkowej, ale też opowieść o formowaniu się jej granic.

Egidio Ivetic poznał Adriatyk podczas swojej pracy jako marynarz na okręcie wojennym. Pomysł, żeby zająć się historią tego rejonu, narodził się w godzinach nudnej służby podczas surowej zimy. Znacznie później, po długich latach nauki uniwersyteckiej i badań, Ivetic postanowił wrócić do rozważań nad przeszłością morza. W swoim obszernym eseju śledzi historię Adriatyku i jego otoczenia od odkrycia śladów człowieka sprzed 150–200 tysięcy lat po wiek XXI, od narodzin, wędrówek i rozproszenia po nowe granice i zjednoczenie w ramach Unii Europejskiej.

Połączenie rozległej perspektywy z mikrohistorią, spojrzenia zewnętrznego obserwatora z osobistym doświadczeniem sprawia, że *Adriatyk* to książka o niezwykłej wartości poznawczej.

Publikacja dofinansowana przez Włoski Instytut Kultury w Krakowie.

Dziewiętnasty tom serii Biblioteka Europy Środką pod redakcją Jacka Purchli.

*Praca zbiorowa. Robert Kusek, Jacek Purchla,
Agata Wąsowska-Pawlik (red. nauk.)*

Heritage and Environment

wersja angielska, 466 s., format 16,5 × 24 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem,
ISBN 978-83-66419-28-5, projekt i opracowanie graficzne Wojciech Kubiena

Książka jest pokłosiem 5. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, które odbyło się we wrześniu 2019 roku. Forum było poświęcone związkom między dziedzictwem kulturowym a środowiskiem, a także ich wzajemnemu zaangażowaniu.

W publikacji znajduje się 27 tekstów pisanych przez europejskich specjalistów z zakresu dziedzictwa, między innymi Marie-Theres Albert, Artura Chojnackiego, Evę Chovancovą, Zoe Russel, Stsiapana Stureikę czy Tobiasa Strahla. Mówią one o tym, że kontekst środowiskowy ma ogromne znaczenie dla pełnego zrozumienia wartości i samego znaczenia dziedzictwa kulturowego, które pozostaje jednym z centralnych elementów tożsamości każdego z nas.

W ostatnich latach, a zwłaszcza w ostatnim czasie, stajemy się coraz bardziej świadomi, że pandemia COVID-19, z jej ogromnym negatywnym wpływem na sektor dziedzictwa kulturowego, niewątpliwie pobudzi wiele instytucji dziedzictwa kulturowego do zajęcia się tematami związanymi z tak zwaną zieloną rewolucją. Uczestnicy 5. Forum Dziedzictwa twierdzą, że osoby i instytucje działające w obszarze dziedzictwa kulturowego są także odpowiedzialne za edukację i podnoszenie świadomości społecznej w zakresie troski o środowisko.

Jacek Purchla, Żanna Komar (red. nauk.)

Dissonant Heritage? The Architecture of the Third Reich in Poland

Z polskiego przełożyła Jessica Taylor-Kucia

wersja angielska, 384 s., format 19×26 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-66419-19-3,
projekt i opracowanie graficzne Wojtek Kwiecień-Janikowski

Dziedzictwo bywa kłopotliwe, o czym zaświadczać najlepiej były obóz koncentracyjny Auschwitz czy Pałac Kultury i Nauki. Największy jednak kłopot mamy z tym, co pozostawiła w naszym kraju Trzecia Rzesza. Jak złożona jest to kwestia, pokazuje książka Międzynarodowego Centrum Kultury i dostarcza najpełniejszego jak dotąd, nierzadko zaskakującego przeglądu tych „źle urodzonych” budowli.

Teren dzisiejszej Polski to również obszar wielkiego przestrzennego eksperymentu, jakim było stworzenie niemieckiej *Lebensraum*. Eksperymentu zakrojonego we wszystkich architektonicznych skalach: od „wzorcowej prowincji”, przez „idealne niemieckie miasto na Wschodzie”, po „wzorcową wioskę” i „modelowe mieszkanie dla niemieckiej rodziny”. Inaczej realizowano go na ziemiach należących przed wojną do Niemiec, a inaczej na obszarach podbitej Rzeczypospolitej, które albo włączono bezpośrednio do Rzeszy, albo utworzono z nich Generalne Gubernatorstwo. O ile w Gdańsku, Szczecinie czy we Wrocławiu nazistowska architektura nie dziwi, o tyle jej obecność w Ciechanowie, Puławach czy na Wawelu może zaskakiwać.

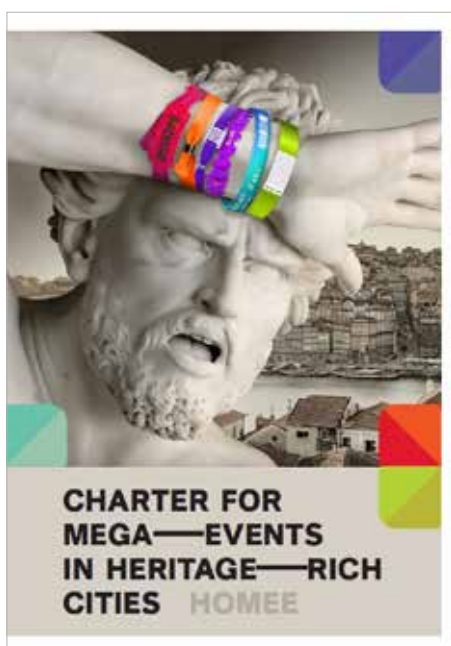
Część planów zrealizowano, inne pozostały na papierze. Niektóre budowle nadal noszą swe kłopotliwe piętno, wiele jednak wtopiło się w otoczenie. Autorzy dociekają ich rodowodu, rekonstruują przesłania: na przykład Ordensburga w Żłocieńcu na Pomorzu Zachodnim – upodobnionego do krzyżackiego zamku ośrodka szkolenia nowych hitlerowskich elit – czy Eichenkampu pod Gliwicami – wzorcowej osady dla funkcjonariuszy SA i SS z germańskim dębem nie tylko w nazwie. Za wieloma projektami stała przemoc symboliczna. Bez uporczywego zniemczania, bez wymazywania polskości nie dałoby się Poznania przekształcić w „nowe centrum administracyjne i kulturalne niemieckiego

Wschodu”, stworzyć „nowego niemieckiego miasta Warszawy” czy „przywrócić” Krakowowi jego „prastarą niemieckość” i zmienić go w Norymbergę Wschodu.

Za architekturą stała ideologia, za ideologią – zbrodnia. Rewersem tego, co budowano i przebudowywano dla „rasy panów”, były getta i wysiedlenia. Dobrobyt oparty na niewolniczej pracy podludzi. Infrastruktura eksterminacji – fabryk śmierci i obozów dostarczających darmowej niemal siły roboczej w myśl doktryny „wyniszczenia przez pracę”, tak przewrotnie sparafrazowanej na bramie w Auschwitz.

Z dziedzictwem kłopotliwym niełatwo się pogodzić. Nawet zabiżnione – jest śladem krzywdy, przemocy, zbrodni. Osiemdziesiąt bez mała lat, jakie od wojny upłynęły, pozwoliło jednak badaczom spojrzeć na nie „bez gniewu i bez upodobania”. A jednocześnie postawić ważne pytanie: czy jako społeczeństwo jesteśmy w stanie przejść od emocji do debaty, od kontrowersji do namysłu, zastanowić się, dlaczego i na jakich zasadach można uchronić również tak dramatyczne świadectwo historii jak pozostawione przez hitlerowców w Polsce dziedzictwo nienawiści.

Książka ukazała się również w wersji polskiej (*Kłopotliwe dziedzictwo? Architektura Trzeciej Rzeszy w Polsce*) i w formie elektronicznej.

Charter for Mega-Events in Heritage-rich Cities
(Karta megaeventów w miastach dziedzictwa)

wersja angielska, 60 s., format 22 × 28 cm, oprawa miękka ze skrzydełkami,
ISBN 978-83-66419-32-2, projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek

Karta megaeventów w miastach dziedzictwa zawiera zasady i wskazówki mające umożliwić miastom wykorzystanie licznych możliwości wynikających z urządzania megaeventów, jak również minimalizację ryzyka związanego z ich organizacją. Podejmuje także wiele tematów i kwestii, poczynając od nowego sposobu wykorzystania przestrzeni zabytkowych, poprzez przeciążenia obiektów historycznych wynikające z organizacji na ich terenie megaeventów, po zmiany w sposobie rozumienia i postrzegania miejsc dziedzictwa. Dokument porusza także kwestię wyzwań, które megaeventy stawiają przed samorządem lokalnym.

Decydenci mogą korzystać z rekomendacji zawartych w Karcie na każdym etapie podejmowanych działań: podczas rozwijania koncepcji masowych imprez kulturalnych, przy tworzeniu wniosków o tytuł Stolicy lub Miasta Kultury, planowaniu megaeventu oraz długofalowego efektu bądź spuścizny projektu. Ponadto dokument może się okazać użyteczny podczas organizacji innych dużych wydarzeń o charakterze kulturalnym, festiwalu oraz megaeventów sportowych – wszystkich, które wchodzą w interakcję z dziedzictwem materialnym i niematerialnym miast.

BIBLIOTEKA MCK

W związku z trwającym stanem epidemii w pierwszym półroczu 2021 roku zespół Biblioteki mck pracował w trybie częściowo zdalnym. Realizowano wówczas bieżące zadania w zakresie gromadzenia, opracowania zbiorów, wymiany nowych publikacji i dubletów, zbiory biblioteczne zaś udostępniane były wyłącznie pracownikom mck oraz stypendystom programu Thesaurus Poloniae. Ponownie Biblioteka została otwarta dla czytelników 14 czerwca 2021 roku w trybie jednozmianowym.

Przez cały rok zespół Biblioteki mck kontynuował prace nad elektroniczną wersją *Bibliografii zawartości publikacji Międzynarodowego Centrum Kultury od 1991 roku*, dostępną w katalogu Biblioteki mck jako kolekcja pod nazwą *Bibliografia publikacji mck*. Zadanie to zostało ukończone wraz z wyłączeniem artykułów z „Rocznika Międzynarodowego Centrum Kultury”, z wyjątkiem serii Materiały do Dziejów Sztuki Sakralnej na Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, która zostanie opracowana w późniejszym terminie. 31 grudnia 2021 roku kolekcja liczyła w sumie 3986 artykułów. Równolegle opracowywana była i udostępniana w formie rekordów analitycznych zawartość bieżących wydawnictw mck. Realizacja tego projektu spowodowała, że ponadtrzydziestoletni dorobek naukowy mck jest widoczny i dostępny dla wszystkich użytkowników internetu.

W roku 2021 aktualizowano także dostępne na stronie internetowej Biblioteki mck źródła elektroniczne związane z profilem gromadzonych zbiorów, a więc serwis z adresami internetowymi baz dziedzinowych, czasopism online, bibliotek cyfrowych, repozytoriów cyfrowych oraz wirtualnej czytelni.

Od dłuższego czasu Biblioteka mck prowadzi również szeroko zakrojoną wymianę publikacji z instytucjami nauki i kultury w Polsce i za granicą. Wymiana międzybiblioteczna jest bowiem istotnym sposobem pozyskiwania prac wydawanych przez inne ośrodki oraz upowszechniania i promocji wydawnictw własnych mck. W 2021 roku nawiązaliśmy współpracę w zakresie wymiany nowych publikacji oraz dubletów książek i czasopism z: Biblioteką Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía w Madrycie, Biblioteką Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN w Warszawie, Fundacją Ośrodka Karta oraz Biblioteką Muzeum Miejskiego Wrocławia. Najwięcej publikacji z wymiany pozyskano z kolei z: Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Biblioteki Kórnickiej, Biblioteki Muzeum Krakowa, Biblioteki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, Biblioteki Muzeum Narodowego w Krakowie, Biblioteki Muzeum Śląskiego oraz Biblioteki Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. Biblioteka mck przekazała zaś zbędne publikacje do zbiorów: Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu, Biblioteki Słowiańskiej – Národní knihovna ČR – Slovenská knihovna, Biblioteki Instytutu Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN w Warszawie.

Od wielu lat Biblioteka mck współpracuje także z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem NUKAT i czynnie uczestniczy w jego budowie. Rok 2021 rozpoczęła, zajmując 25. miejsce (na 133 biblioteki współpracujące z NUKAT) w rankingu aktywności bibliotek (kryterium: przyrost opracowanych dokumentów

z własnych zbiorów w NUKAT za rok 2020; Sprawozdanie Centrum NUKAT BUW za rok 2020 z 12.02.2021 roku. Załącznik 5: *Aktywność bibliotek katalogujących w NUKAT w 2020 roku*). Gromadzone przez nas zbiory są opracowywane w formacie MARC21 i udostępniane czytelnikom w katalogu online w systemie VIRTUA/Chamo. Do końca 2021 roku zespół Biblioteki MCK sporządził łącznie 11 474 rekordy bibliograficzne dla druków zwartych oraz 123 rekordy bibliograficzne dla wydawnictw ciągłych, 4042 rekordy analityczne, a także opracował 22 370 haseł khw (kartoteka haseł wzorcowych) różnych typów.

Po raz kolejny Biblioteka MCK uzyskała dofinansowanie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na zakup wybranych kolekcji JSTOR, a w ramach licencji krajowej na 2021 rok uzyskała dostęp do pełnotekstowych baz: Wiley, Science, Infona, Elsevier, Springer, Scopus, Web of Knowledge i Nature.

W 2021 roku zespół Biblioteki uczestniczył w wirtualnych i stacjonarnych szkoleniach i spotkaniach, takich jak posiedzenia Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego, spotkania Grupy Użytkowników systemu VIRTUA, konsultacje organizowane przez Centrum NUKAT, cykliczne webinaria firmy BonaSoft z zakresu modułów i funkcjonalności systemu КОНА, webinaria firmy EBSCO dotyczące systemu Folio oraz webinarium Network Zone Biblioteki Narodowej poświęcone systemowi Alma.

W listopadzie 2021 roku odbyło się posiedzenie Rady Naukowej Biblioteki MCK, która przyjęła sprawozdanie z działalności Biblioteki za okres od 1 października 2020 do 30 września 2021 roku oraz zapoznała się z bieżącymi pracami Biblioteki.

Pod koniec 2021 roku Biblioteka MCK przystąpiła do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, w grudniu zaś wzięła udział w konkursie organizowanym przez Bibliotekę Narodową, składając wniosek o wdrożenie systemu Alma i wyszukiwarki Primo (do Kierunku interwencji 1.2 Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek Priorytetu 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025), który uzyskał pozytywną ocenę. Implementację nowego zintegrowanego systemu zarządzania zasobami działającego w chmurze przewidziano w naszej Bibliotece na rok 2022.

Dorota Witczak

BIBLIOTEKA MCK

DOROBK MCK W PRZESTRZENI WIRTUALNEJ ORAZ JEGO DIGITALIZACJA

Międzynarodowe Centrum Kultury jest jedną z pierwszych instytucji kultury zajmujących się pracą badawczą, która zdecydowała się udostępniać swoje publikacje w serwisie POLONA – największej i najnowocześniejszej polskiej bibliotece cyfrowej. Dzięki współpracy z Biblioteką Narodową w 2021 roku wirtualny księgozbiór mck, poświęcony szeroko pojętemu dziedzictwu Europy Środkowej, powiększył się o kolejne publikacje. Aktualnie kolekcja wydawnictw mck w POLONIE liczy ponad 100 pozycji (pełny wykaz zob.: mck.krakow.pl/publikacje-online).

Do szerokiego grona odbiorców trafił między innymi komplet dokumentującego działalność instytucji „Rocznika Międzynarodowego Centrum Kultury” (wersja polska i angielska), kilkanaście książek autorstwa, bądź też w opracowaniu redakcyjnym, pomysłodawcy i wieloletniego dyrektora mck prof. Jacka Purchli (m.in. *Jak powstał nowoczesny Kraków*, *Międzynarodowe Centrum Kultury. Początek* czy monografia gmachu Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie), materiały z sesji naukowych mck (*Narody i stereotypy*, *Wokół Matejki*, *Sztuka około 1900 w Europie Środkowej*), katalogi przygotowanych przez instytucję wystaw (m.in. *Architektura Lwowa XIX wieku*, *Wobec Thanatosa*) oraz katalogi organizowanych w Galerii mck wystaw laureatów Międzynarodowego Triennale Grafiki.

Jacek Maj

KOORDYNATOR DIGITALIZACJI PRZY MCK

MECENASI SPONSORZY PARTNERZY

PROMOCJA, WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI I PARTNERAMI MCK

Ośrodek Komunikacji Międzynarodowego Centrum Kultury prowadzi systematyczne działania o charakterze promocyjno-komunikacyjnym, łączące elementy strategii public relations i content marketingu. Pozwoliły one stworzyć profesjonalny i angażujący przekaz, a opierały się na budowaniu i umacnianiu relacji z przedstawicielami mediów, jak również na współpracy z partnerami medialnymi. Efektem tych działań była szeroka obecność w mediach. Całoroczne podsumowanie wykazało niemal dwa tysiące materiałów z tradycyjnych oraz internetowych środków przekazu, wszystkie o wydźwięku pozytywnym.

Intensywnie prowadzono komunikację w mediach społecznościowych (Facebook – 28 510 fanów, Instagram – 6487 obserwujących, YouTube – 4200 subskrypcji), które były wspierane regularnie aktualizowanym serwisem internetowym.

Spójny sposób komunikowania i promocji na wszystkich poziomach – poczynając od tematyki i kontekstów wystaw, przez stale rozwijany program edukacyjny online, dizajn materiałów promocyjnych, po nawiązywanie współpracy ze znaczącymi przedstawicielami mediów społecznościowych – wpływał na zwiększającą się rozpoznawalność Centrum wśród przedstawicieli mediów i odbiorców kultury. Dowodem na pozytywne postrzeganie instytucji w mediach są między innymi przyznawane przez dziennikarzy nagrody. Radio Kraków często nominuje wystawy MCK w plebiscycie Marka Radia Kraków – prestiżowym rankingu najlepszych kulturalnych wydarzeń miesiąca. Wyróżnienie to otrzymała we wrześniu ekspozycja *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*. W maju nominację otrzymała wystawa *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy*. Całoroczny program edukacyjny MCK otrzymał nominację do nagrody Słoneczniki 2021, przyznawanej przez portal CzasDzieci.pl dla najbardziej kreatywnych i rozwojowych inicjatyw adresowanych do najmłodszych, i otrzymał wyróżnienie w kategorii *Przyroda* za warsztaty plastyczne online towarzyszące wystawie *Rośliny i zwierzęta. Atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*.

W 2021 roku Ośrodek Komunikacji zorganizował trzy spotkania prasowe z mediami. Pierwsze, 28 stycznia w formule online, prezentowało plany i zamierzenia Centrum na cały rok. Dwa kolejne poprzedzały duże wystawy: *Nie tylko Bauhaus. Międzywojenna fotografia niemiecka i polskie tropy* oraz *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*. Wszystkie zgromadziły liczne grono dziennikarzy. Informacje o działalności MCK były obecne w prasie lokalnej i ogólnopolskiej, na antenie rozgłośni radiowych, na portalach horyzontalnych (Onet.pl, Interia.pl, Gazeta.pl), a także zajmujących się tematyką kulturalną, miejską, historyczną czy edukacyjną.

W tworzonych i wysyłanych regularnie informacjach prasowych prezentowano nie tylko wystawy, ale również międzynarodowe projekty i programy badawcze, takie jak 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej: *Dziedzictwo i rozwój* czy publikacja *Karty megaeventów w miastach dziedzictwa*. Najbardziej interesujące materiały filmowe dokumentujące wydarzenia MCK zamieszczano

na portalu YouTube. Informacje o wystawach mck emitowała telewizja lokalna, gościły także regularnie w programach ogólnopolskich, w tym w tvp Kultura, a nawet zagranicznych.

Wydarzenia prezentowane były zarówno w wydawanych przez mck drukach ulotnych i na plakatach, jak i na nośnikach reklamy zewnętrznej, takich jak citylighty, flagi na Rynku Głównym, słupy reklamowe. Po Krakowie jeździł również autobus reklamujący wystawę *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*.

Szczególne wyrazy wdzięczności należą się patronom medialnym mck, do których w 2021 roku należały: tvp Kultura, „Gazeta Wyborcza”, „Co Jest Grane”, „Dziennik Polski”, „Lynx Magazine”, „New Eastern Europe”, RMF Classic (opieka redakcyjna), a także stałym patronom: tvp3 Kraków, Radiu Kraków, „Karnetowi”, „In Your Pocket”, „Herito”, AHICE.

Za wsparcie projektów wystawienniczych w roku 2021 wyjątkowe podziękowania mck kieruje do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gminy Miejskiej Kraków, Konsulatu Generalnego Republiki Federalnej Niemiec w Krakowie, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Ukraińskiej Fundacji Kultury, a także sieci restauracji Sphinx.

Spotkanie prasowe dla mediów podczas otwarcia wystawy *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*

Z powodu zamknięcia instytucji będącego efektem epidemii COVID-19 nie odbyło się niestety noworoczne spotkanie, tradycyjnie będące okazją do wyrażenia wdzięczności dla przyjaciół i partnerów Centrum, dzięki których pomocy i wsparciu MCK może realizować swój program na wysokim poziomie artystycznym i merytorycznym.

Dorota Korohoda

OŚRODEK KOMUNIKACJI

MECENASI, SPONSORZY I PARTNERZY MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

STYCZEŃ-GRUDZIEŃ 2021

Partnerzy

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Ambasada Republiki Chorwacji w Rzeczypospolitej Polskiej
Archiwum Diecezjalne w Wiedniu
Archiwum Narodowe w Krakowie
Austriackie Forum Kultury w Warszawie
Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie
Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach
Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie
Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu
Biblioteka Instytutu Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN w Warszawie
Biblioteka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego
Biblioteka Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN w Warszawie
Biblioteka Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie
Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk
Biblioteka Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía w Madrycie
Biblioteka Muzeum Krakowa
Biblioteka Muzeum Miejskiego Wrocławia
Biblioteka Muzeum Narodowego w Krakowie
Biblioteka Muzeum Śląskiego
Biblioteka Narodowa w Warszawie
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie
Biblioteka Słowiańska – Národní knihovna ČR – Slovenská knižnica
Biblioteka Śląska w Katowicach
Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
Centrum Kultury Podgórze
Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia
Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej msz
Deutsche Fotothek w Dreźnie
Europa Nostra
European Heritage Volunteers
European Network on Cultural Management and Policy (ENCATC)
F.C. Gundlach Foundation w Hamburgu

Forum Dziedzictwa Europy Środkowej
Forum Edukatorów Muzealnych
Fundacja Archeologia Fotografii
Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej
Fundacja Międzynarodowe Centrum Kultury
Fundacja Ośrodka Karta
Fundacja PZU
Galeria Arsenał w Białymstoku
Galeria Wschodniosłowacka w Koszycach
Gmina Miejska Kraków
Horyzont 2020
IMEC
Instytut Adama Mickiewicza
Instytut Kultury Willa Decjusza
Instytut Studiów Politycznych PAN w Warszawie
Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie
Instytut Sztuki PAN w Warszawie
JPI Cultural Heritage (The Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change: a new challenge for Europe)
Kancelaria Premiera Węgier
Katholieke Universiteit Leuven
KEA European Affairs
Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu
Konsulat Republiki Chorwacji w Krakowie
Kosovo Foundation for Cultural Heritage without Borders IMEC
Kowno – Europejska Stolica Kultury 2022
Krakowskie Biuro Festiwalowe
Kraków – UNESCO City of Literature
Kraków Airport
Kreatywna Europa
Lentos Kunstmuseum w Linzu
Ludwig Múzeum w Budapeszcie
LVR-LandesMuseum w Bonn
The Malopolska School of Public Administration Cracow University of Economics (MSAP UEK, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie)
Małopolski Instytut Kultury
Miasto Kraków
Miasto Mediolan
Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie
Migowe Laboratorium Magdalena Sipowicz
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP
Ministerstwo Kultury Republiki Chorwacji
Ministerstwo Kultury Republiki Czeskiej
Muzeum Etnograficzne w Krakowie
Muzeum Fotografii w Krakowie
Muzeum Górnictwa w Zabrze
Muzeum Historii Katowic
Muzeum Krakowa

Muzeum Narodowe „Kijowska Galeria Sztuki”
 Muzeum Narodowe w Krakowie
 Muzeum Narodowe w Szczecinie
 Muzeum Narodowe w Warszawie
 Muzeum Narodowe we Wrocławiu
 Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
 Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
 Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie
 Muzeum Sztuki w Łodzi
 Muzeum Sztuki w Ołomuńcu
 Muzeum Teatru, Muzyki i Kina w Kijowie
 Muzeum Żydowskie w Wiedniu
 Narodowe Archiwum Cyfrowe
 Narodowe Muzeum Historii Ukrainy w II Wojnie Światowej, zbiory społeczności wsi Krzyworównia
 Narodowe Muzeum Sztuki Ukrainy w Kijowie
 Narodowe Muzeum Ukraińskiej Ludowej Sztuki Dekoracyjnej Rezerwat
 Narodowy „Ławra Kijowsko-Pieczerska”
 Narodowy Instytut Dziedzictwa
 Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
 Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA
 Narodowy Uniwersalny Katalog NUKAT
 Nowa Europa Wschodnia
 Observatory for Research on Mega-Events (ORME)
 Open Eyes Economy
 Organization of World Heritage Cities Miasta Pafos
 Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”
 Die Photographische Sammlung/sk Stiftung Kultur der Sparkasse KölnBonn
 Polska Akademia Nauk w Krakowie
 Polska Akademia Umiejętności w Krakowie
 Rada Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej w Bratysławie
 RIHA
 Rosyjska Biblioteka Państwowa w Moskwie
 Sphinx Restauracje
 Strefa Kultury Wrocław
 Süddeutsche Zeitung Photo
 Tokyo University of Foreign Studies
 Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa
 Ukrainian Cultural Foundation
 ullstein bild
 United Cities and Local Governments
 Uniunea Arhitecților din România w Bukareszcie
 Universidad de Cuenca
 University Network of the European Capitals of Culture (UNECC)
 University of Hull
 Univerzitná knižnica w Bratysławie
 Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
 Uniwersytet Jagielloński
 Uniwersytet Neapolis w Pafos (Cypr)

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie
World Monuments Fund España
Wydawnictwo GiA
Wydział Architektury Wnętrz i Wydział Form Przemysłowych Akademii
Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki
w Krakowie
Wydział Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu
Ekonomicznego w Krakowie
Wydział Grafiki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Zamek Królewski na Wawelu
Zbiory Graficzne ASP w Krakowie

Patroni medialni

„Co Jest Grane”
„Dziennik Polski”
„Gazeta Wyborcza”
„Lynx Magazine”
„New Eastern Europe”
TVP Kultura

Opieka redakcyjna

RMF Classic

Stały patronat medialny mck

AHICE
Czasdzieci.pl
„Głos Seniora”
„Herito”
„In Your Pocket”
„Karnet”
#muzealniaki
Radio Kraków
TVP 3 Kraków

ANEKS

RADA PROGRAMOWA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

KADENCJA 2020–2022

Andrzej Chwalba – przewodniczący

Antoni Bartosz

Sabra Daici

Paweł Jaskanis

Csaba Kiss

Waldemar Łazuga

Maria Poprzęcka

Piotr Przybyłowski

Mykoła Riabczuk

Rasa Rimickaitė

Andrzej Rottermund

Janusz Sepioł

Urszula Ślęzak

Robert Traba

Magdaléna Vášáryová

PLANY STRATEGICZNE MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

NA LATA 2018–2022 (WYCIĄG)

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie jest narodową instytucją kultury, która specjalizuje się w problematyce kultury i dziedzictwa Europy Środkowej.

Powstało z inicjatywy rządu Tadeusza Mazowieckiego w 1991 roku. Jego twórcą i wieloletnim dyrektorem był prof. Jacek Purchla. Ukształtowana przez niego instytucja od samego początku koncentruje swoje zainteresowania naukowo-badawcze na problematyce szeroko rozumianego **dziedzictwa kulturowego w aktywnym dialogu z sąsiadami Polski i ze światem**.

WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE

Wizja, czyli do czego dążymy

Kultura jako katalizator dialogu w Europie Środkowej.

Misja, czyli czym jesteśmy

Centrum międzynarodowego dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i w świecie.

Cele strategiczne

1. Wzmacnianie pozycji Polski jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa.
2. Budowanie wizerunku Polski jako promotora współpracy kulturalnej w Europie Środkowej.
3. Rozwijanie i pogłębianie relacji z odbiorcami oferty mck – rozwój publiczności.

Znaczenie współpracy w regionie środkowoeuropejskim jest kluczowym elementem budowania sukcesu Polski na arenie międzynarodowej. Polityka kulturalna zorientowana na międzynarodową współpracę bazuje na „miękkich” narzędziach prowadzenia dyplomacji publicznej. mck jest instytucją *soft* i *smart power*, za której pośrednictwem Polska działa w przestrzeni środkowoeuropejskiej, a współpraca w ramach regionu leży w żywotnym i długofalowym interesie kraju, zwłaszcza wobec wyzwań i zagrożeń, jakie pojawiły się w nowym stuleciu.

mck jest także, jedną z niewielu w Polsce i Europie Środkowej, instytucją ekspercką w zakresie teorii dziedzictwa kulturowego i aspektów praktycznych jego ochrony, której dorobek oddziałuje w skali międzynarodowej. Kontynuacja i intensyfikacja tej sfery działalności mck pozwoli na ugruntowanie polskiego wkładu w światową debatę o dziedzictwie.

Działania mck wyrastają z przekonania, że rolą Polski – jako dużego środkowo-europejskiego państwa – winno być inicjowanie i kreowanie międzynarodowej debaty o dziedzictwie i kulturowych wyzwaniach współczesności. Jednocześnie działalność mck jest głosem Europy Środkowej i Wschodniej w skali globalnej – stąd współpraca z pozostałymi państwami Europy i innych kontynentów. mck staje się tu podwójnym narzędziem – z jednej strony ma za zadanie tworzyć na niego oddziaływać. Z drugiej zaś – reprezentując region – ma budować obraz Polski w świecie. mck – swoisty inkubator idei – propaguje polski dorobek intelektualny w regionie i w świecie. Ważne jest także, aby element konkurencyjności państw (nieodłączny w gospodarce czy polityce) zrównoważyć aspektem partnerskim, możliwym do najlepszego urzeczywistnienia we współpracy kulturalnej. Takie nastawienie sprzyja formowaniu myślenia Polaków o ich sąsiadach jako o partnerach (co jest istotne także dla procesu pojednania z sąsiadami jako warunku sukcesu na arenie międzynarodowej), a zarazem ugruntowuje w nich poczucie, że Polska działa we wspólnym interesie. Specjalistyczna wiedza o kulturze xx wieku w Europie Środkowej i Wschodniej, jaką dysponuje mck, jest kluczowa do budowy dobrych relacji z sąsiadami. Bez znajomości doświadczenia ostatniego stulecia nie jest możliwe zrozumienie stereotypów, postaw i uprzedzeń warunkujących zachowania i reakcje sąsiadów. Rzetelna wiedza i wydobywanie wspólnoty tego doświadczenia pozwalają natomiast uczynić je płaszczyzną sprzyjającą dialogowi i gruntem do pomyślnego spotkania. Na tym polega waga partnerskich projektów kulturalnych realizowanych przez mck.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

DYREKCJA

Dyrektor

Agata Wąsowska-Pawlik

Zastępca Dyrektora ds. Programowych

Łukasz Galusek

Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych

Piotr Bąk

Pełnomocnik Dyrektora

Ryszard Błachut

Główna Księgowa

Agnieszka Antos

ZESPÓŁ

Instytut Dziedzictwa Europejskiego

prof. dr hab. Jacek Purchla (kierownik)

dr Beata Nykiel (zastępczyni kierownika), Anna Kępińska, dr Żanna Komar

Biblioteka MCK: Anna Sołtysiewicz, Magdalena Spyрка, Dorota Witczak

Ośrodek Wystaw

Anna Śliwa (kierowniczka)

Agnieszka Adamczak, Dorota Kosiec, Angelika Radoń (do VIII),

dr Monika Rydiger, Karolina Wójcik, Natalia Żak

Wydawnictwo MCK

Marzena Daszewska (kierowniczka)

Paulina Orłowska-Bańdo, Paulina Roszak-Niemirska, Bartosz Sadulski

Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa

dr Michał Wiśniewski (kierownik)

Marek Świdrak, Angelika Radoń (od IX), Kamila Twardowska (od II do IX)

Ośrodek Komunikacji

Ewa Czarnecka (kierownicza do VIII)

dr Paulina Małochleb (kierownicza od IX)

Joanna Biegacz, Monika Frenkiel (od VIII), Magdalena Grabias (od XI),

Oliwia Kaczmarzewska, Dorota Korohoda, Joanna Łuniewicz (od IX do X),

dr Paulina Małochleb (do VIII), Adam Skolankiewicz (od VII do XII)

Biuro Organizacyjne

Barbara Bańka (kierownicza do VIII), Ewa Czarnecka (kierownicza od IX)

Ewa Bryła (od X), Anna Jakubiak, Joanna Hojda-Pepaś, Barbara Kończ,

Anna Koncewicz (od I), Joanna Malina, Joanna Podkowa, Andrzej Zabłocki

Biuro Administracji

Janusz Ogonowski (kierownik do III), Sylwia Żmuda-Żelazny

(kierownicza od IV)

Marek Gabryś, Elżbieta Hajdas, Roman Kawalec, Daniel Krawczyk,

Antoni Michalik, Janusz Ogonowski (od IV), dr Mariusz Soczówka

Biuro Finansowo-Księgowe

Ewa Bryła (do IX), Marzena Krawczyk, Barbara Sendor,

Barbara Cudzych (od IX)

Współpracownicy

Barbara Bańka (od IX), Maria Biel (do VI), Zbigniew Bednarz (do III),

Wojciech Chitra, Monika Czepielewska-Wóycicka (do V), Dorota Grzęsło,

Tadeusz Kita, Łukasz Kozak (do III), Andrzej Kulczycki, dr hab. Robert

Kusek, dr Magdalena Łanuszka, Jacek Maj (od V), Dominika Markiewicz,

Magdalena Nalepa-Rybarska, Alina Pasiut (do VI), Łukasz Pieróg (od XI),

Helena Postawka-Lech (do VIII), Regina Pytlik, Grażyna Sanak (do X),

dr Joanna Sanetra-Szeliga, Anna Sawłowicz, Michał Szczyrbak,

Barbara Szyper

Edukatorzy

Maria Drabczyk, Emilia Drabik, Katerina Dratska, Piotr Husak,

dr Małgorzata Jędrzejczyk, Agata Klejzerowicz, Karolina Kolenda,

Marcin Krotla, Aleksandra Machaczka, Joanna Majewska, Viktoriia Markovska,

Anastasiia Podorozhnia, Anna Sokulska, Jan Strychacz, Kamil Wilk,

Magdalena Worłowska, Zdzisław Zapał

STATUT MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ZAŁĄCZNIK DO ZARZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2007

ROZDZIAŁ I • POSTANOWIENIA OGÓLNE

- § 1** Międzynarodowe Centrum Kultury, zwane dalej „Centrum”, jest państwową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:
- 1) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (DzU z 2002 r., nr 13, poz. 123, z późn. zm.*), zwanej dalej „ustawą”;
 - 2) zarządzenia nr 11 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 maja 1991 r. w sprawie utworzenia Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, zmienionego zarządzeniem nr 18 z dnia 6 lipca 1992 r. oraz zarządzeniem nr 27 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 maja 1995 r.;
 - 3) niniejszego statutu.
- § 2**
1. Siedzibą Centrum jest miasto Kraków.
 2. Terenem działania Centrum jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.
- § 3** Centrum podlega ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanemu dalej „Ministrem”.

ROZDZIAŁ II • CELE I ZADANIA

- § 4** Centrum jest instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym.
- § 5** Celem działania Centrum jest wspieranie współpracy oraz integracji kulturalnej Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego poprzez:
- 1) prowadzenie badań i studiów nad dziedzictwem europejskim ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) przestrzeni kulturowej Europy Środkowej i Wschodniej,
 - b) zjawiska wielokulturowości i przenikania kultur,
 - c) polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą,
 - d) zarządzania dziedzictwem;
 - 2) edukację na rzecz Europy, prowadzoną w ramach tematyki obejmującej zakres działalności Centrum;

* Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2002 r., nr 41, poz. 364; z 2003 r., nr 96, poz. 874, nr 162, poz. 1568, i nr 213, poz. 2081; z 2004 r., nr 11, poz. 96, i nr 261, poz. 2598; z 2005 r., nr 131, poz. 1091, nr 132, poz. 1111; oraz z 2006 r., nr 227, poz. 1658.

- 3) działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury europejskiej.

§ 6 Do zadań Centrum należą w szczególności:

- 1) organizowanie i udział w badaniach naukowych w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz propagowanie ich wyników;
- 2) inspirowanie współpracy instytucji o charakterze naukowym i kulturalnym w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego Polski i Europy;
- 3) organizowanie wystaw w galerii własnej i innych miejscach w kraju i za granicą;
- 4) organizowanie i realizowanie programów edukacyjnych, a zwłaszcza Akademii Dziedzictwa;
- 5) działalność wydawnicza i prowadzenie specjalistycznej biblioteki;
- 6) zbieranie, dokumentowanie i upowszechnianie informacji dotyczących dziedzictwa kulturowego Polski i Europy.

ROZDZIAŁ III • ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA

- § 7**
1. Działalnością Centrum kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez Ministra.
 2. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje dyrektor.

- § 8** Do obowiązków dyrektora Centrum należy w szczególności:
- 1) kierowanie pracami Centrum oraz nadzór nad majątkiem przekazanym mu w zarząd;
 - 2) decydowanie o celowości wydatków i zarządzanie wypłat w ramach zatwierdzonego budżetu;
 - 3) decydowanie o przyjmowaniu zapisów i darowizn oraz przyjmowaniu i przekazywaniu depozytów;
 - 4) zawieranie umów o pracę, umów zlecenia i umów o dzieło oraz decydowanie w sprawach osobowych;
 - 5) reprezentowanie Centrum na zewnątrz.

- § 9**
1. W skład Centrum wchodzi następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Biuro Organizacyjne;
 - 2) Biuro Administracji;
 - 3) Biuro Finansowo-Księgowe;
 - 4) Galeria;
 - 5) Instytut Dziedzictwa Europejskiego;
 - 6) Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa;
 - 7) Ośrodek Komunikacji;
 - 8) Wydawnictwo.
 2. Dyrektor Centrum może tworzyć, łączyć, dzielić i likwidować komórki organizacyjne Centrum.

§ 10

1. Organizację wewnętrzną Centrum, w tym szczegółowy zakres działania komórek organizacyjnych oraz podział kompetencji między dyrektorem Centrum i zastępcami dyrektora, określa regulamin organizacyjny nadany przez dyrektora Centrum, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 3 ustawy.
2. Zmiany regulaminu organizacyjnego dokonywane są w trybie określonym w ust. 1.

ROZDZIAŁ IV • RADA PROGRAMOWA

§ 11

1. W Centrum działa Rada Programowa, zwana dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy dyrektora Centrum.
2. W skład Rady wchodzi od 10 do 15 członków (w tym delegowany przez Ministra jego przedstawiciel), powoływanych i odwoływanych przez dyrektora Centrum spośród:
 - 1) autorytetów w zakresie sztuki, dziedzictwa kulturowego i jego ochrony;
 - 2) krytyków sztuki, historyków sztuki i mecenasów kultury.

§ 12

1. Kadencja Rady trwa trzy lata.
2. Do zadań Rady należy opiniowanie i wnioskowanie w sprawach związanych z całokształtem działalności Centrum.
3. Pracami Rady kieruje przewodniczący wybrany przez członków Rady.
4. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Rady przynajmniej raz w roku.
5. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
6. Obsługę Rady prowadzi przedstawiciel Centrum wskazany przez dyrektora.

ROZDZIAŁ V • MAJĄTEK I FINANSE

§ 13

1. Centrum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
2. Działalność Centrum finansowana jest z dotacji budżetowych, z dochodów własnych uzyskiwanych z działalności statutowej, dobrowolnych wpłat, zapisów osób prawnych i fizycznych, a także z innych źródeł.
3. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowy ustalony przez dyrektora.
4. Dyrektor Centrum zapewnia terminowe sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego, obligatoryjnie jego zbadanie przez biegłego rewidenta i przedłożenie go do zatwierdzenia Ministrowi.

- § 14
1. Do składania w imieniu Centrum oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych konieczne jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.
 2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor Centrum, zastępca dyrektora, główny księgowy oraz upoważnieni pisemnie przez dyrektora Centrum pełnomocnicy.
 3. Dyrektor może upoważnić określone osoby do dokonywania innych niż wymienione w ust. 1 czynności prawnych w imieniu Centrum, określając każdorazowo zakres pełnomocnictwa.

- § 15
1. W celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6 Centrum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia przedmiotu działalności Centrum, określonego w § 5 i 6.
 2. Dochód z działalności gospodarczej Centrum może być wykorzystywany wyłącznie w celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6.

ROZDZIAŁ VI • POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- § 16
1. Centrum podlega wpisowi do rejestru prowadzonego przez Ministra.
 2. Centrum rozpoczyna działalność i uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

- § 17
- Zmiany w statucie mogą być dokonywane w trybie określonym dla jego nadania.

© Copyright by Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2022

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

REDAKTORZY

Agata Wąsowska-Pawlik, Łukasz Galusek

REDAKTOR MERYTORYCZNA

Dorota Korohoda

REDAKTOR PROWADZĄCA

Paulina Orłowska-Bańdo

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE I PROJEKT OKŁADKI

Kuba Sowiński (Biuro Szeryfy)

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

KOREKTA

Anastazja Oleśkiewicz

AUTORZY ZDJĘĆ

Marcin Cieślak, Joanna Hojda-Pepaś, Katarzyna Gajda-Bator,
Łukasz Galusek, Agnieszka Indyk, Dorota Jaczeńska, Dawid Linkowski,
Anna Kaczmarz, Dorota Korohoda, Piotr Kubic, Wojciech Kubiena,
Piotr Malec, Paweł Mazur, Michał Mistat, Michał Moniuszko, Jakub Ociepa,
Rafał Ogrodowczyk, Robert Piaskowski, Eliza Radzikowska-Białobrzewska,
Zbigniew Reszka, Klaudyna Schubert, Jakub Sowiński, Małgorzata Stępnik,
Marek Świdrak, Łukasz Świerczyna, Michał Wiśniewski, Jacek Zygmunt,
Monika Żarnowska

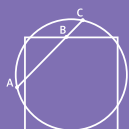
DRUK I OPRAWA

Unidruk, Kraków

WYDAWCA

Międzynarodowe Centrum Kultury
31-008 Kraków, Rynek Główny 25
tel.: 12 42 42 811
e-mail: sekretariat@mck.krakow.pl
www.mck.krakow.pl
ISSN 1230-2597

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Rynek Główny 25
31-008 Kraków
www.mck.krakow.pl